

Městská knihovna v Praze

MILOSTNÉ LÉTO

Ivan Klíma

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Milostné léto

Ivan Klíma

Znění tohoto textu vychází z díla [Milostné léto](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Academia v Praze v roce 2011. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Klíma: Milostné léto), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 5. 2020.

OBSAH

ČÁST PRVNÍ	6
Kapitola první	7
Kapitola druhá.....	23
Kapitola třetí	40
Kapitola čtvrtá.....	66
ČÁST DRUHÁ	79
Kapitola pátá	80
Kapitola šestá.....	89
Kapitola sedmá	109
ČÁST TŘETÍ	139
Kapitola osmá	140
Kapitola devátá	147
Kapitola desátá	173
Autorova poznámka	205

ČÁST PRVNÍ

Kapitola první

1

Sestupoval po schodech k prádelně. Byla tu tma, chvílemi musel nohama tápat pod sebou, a to ho rozčilovalo, jako obvykle totiž spěchal. Pak nahmatal vypínač a rozsvítil. Myšáci dřepěli v klecích a cenili obrovské řezáky.

„Zase vyrostli, Davide,“ oznámil mu chlapík v bílém plášti. „V tom člověku, i když si oblékl tmavé brýle, bezpečně poznal svého aspiranta Mencla. „Jsou to pěkné obludy!“ Tvářil se neurčitě jako vždy.

„To je v pořádku. Ať rostou, jen když žijou. Lepší být velký, než nebýt vůbec.“

„Je to proti přírodě!“ ozvala se matka. Seděla ve vínově červených šatech s bílou krajkou, v lavici, která byla snad školní, anebo ještě spíše kostelní. „Nechápeš, že to je proti Bohu?“

„Tak ho nech!“ okřikl ji otec. „Musí nějak začít. Uvidíme, co dokáže.“

„Dělám to i kvůli tobě, maminko. Nechci tě už víckrát ztratit.“ Uvědomil si ihned, že řekl něco, co neměl, ale než stačil napravit své přeřeknutí, cosi ho teple olízlo na šíji.

„Neotáčej se, Davide!“ vykřikla matka.

Ale už spatřil to zvíře; zřejmě přehryzalo dráty klece, cítil horký dech na čele a uviděl zblízka jeho obrovské řezáky.

„Modli se, Davide!“ zaslechl ještě matku.

Otevřel oči.

„Davide,“ poznal hlas své ženy, „říkal jsi, že tě mám vzbudit. Že vstaneš trochu dřív, když já nemůžu.“

„Ano.“ Zapuzoval nepříjemný pocit, který v něm zanechal sen. „To je v pořádku.“ Zadíval se na její bledou, stále unavenou, teď

dokonce nažloutlou tvář a vnímal přitom svoji nelibost nad tím, že je nemocná a jemu tím přidělavá práci. „Jak je ti?“

„Myslím, že mi bude líp. Zítra už jdu na revizi.“

„Tak ještě spi!“

Odešel do koupelny, udělal několik cviků, ačkoliv dneska rozcvičku nahradí tím, že poběží do sklepa pro uhlí (oba jejich pokojíky obrácené na sever si vyžadovaly topit obvykle až do půli května). Oblékal se a snažil se nezahlednout přitom svoji tvář v zrcadle. Nepříjemný pocit trval. Neplynul jenom ze sna, ani ne z toho, že žena už druhý týden leží a na něm spočívá tíha domácnosti. Poslední dobou se často probouzel s pocitem, že není důvod, proč by bylo třeba rychle vstát, pro co by bylo potřebné žít.

Obvykle pocit zapudil. Byl příliš zaměstnán, než aby si mohl dovolit zabývat se svými pocity.

Svou práci měl rád. Pokud to bylo třeba, strávil v laboratoři i část noci, ale jakmile se měl zabývat tím, že prostrkoval velké knoflíky nepochopitelně malými dírkami ve svetru své dcery, připadalo mu, že marní čas. „Umíš se aspoň učesat?“ Zaznělo to tak nepřátelsky, že se Margit rozplakala. Byly jí čtyři roky, a na rozdíl od své starší sestry se chovala tiše a zakřiknutě. Jedině když se vracel z práce, rozběhla se k němu s hlasitým křikem a dožadovala se, aby ji pochoval, což Anna žádat nemohla, aby si nezahladala.

„Ji češe máma,“ oznámila starší dcera.

„Kam se zase poděl hřeben?“

„Máma ji češe kartáčem.“

„Ať si ji máma češe, čím chce,“ odsekl a Anka se uraženě stáhla ke stolu.

„Okamžitě vstaň a najdi mi hřeben!“

„Táto, au, to tahá!“

„Nebud' na ni surový, Davide!“ napomenula ho ze sousedního pokoje Kamila.

„Nemůžu za to, že má pitomé vlasy. Kdy byla naposledy u holiče?“

„Má vlasy normální! Ty ses jenom špatně vyspal!“

„Jak se mám vyspat, když na to nemám čas.“

„Aspoň vidíš, jak na tom jsem já!“ Oblékla si v koupelně kanárkově žlutý župan, který jí dal krátce po svatbě. Byl to jeden z mála jeho darů, moc se mu tehdy nepovedl.

Když jí ho kupoval, barvila si vlasy na černo, tehdy se mu v něm líbila. Co se narodily děti, neměla už čas se tolik starat o svůj zevnějšek. Nedokázal jí připravit snadný život. Ale co si měl počít? Kdyby si chtěl vydělat tolik, aby jeho žena mohla zůstat doma, musel by změnit povolání: stát se číšníkem, automontérem, špatným novinářem anebo vedoucím samoobsluhy, který krade. Ale byl jenom biolog, jehož práce je trpěným přepychem.

„Nádobí nech,“ řekla žena, „umyju ho. Vezmeš Margit do školky?“

„Ano, jistě!“ Vyhlédl oknem. Nad střechou protějščí vily se rychle hnalo tmavé mračno. Ulička před domem zela prázdnotou, šedivé popelnice trčely na svých místech, také auto – jediný přepych jejich života (červený, sedm let starý renault, koupil ho loni, padlo na to šestnáct měsíčních platů) – parkovalo před nízkým plotem. Branka u vchodu se v poryvech větru vrzavě otvírala a zavírala. Překvapilo ho, že domácí, která tak pečlivě hlídala svůj bývalý majetek, nechala branku odemčenou, dokonce otevřenou, a uvědomil si, že už dlouho nezaslechl křik té osamělé, zatrpklé a dávno potlačené příslušnice majetné třídy.

„Poslyš,“ zeptal se Anny, „kdys naposled viděla paní Svobodovou?“

„Bábu?“

Jen vyslovil její jméno, zalitoval, že se ptal. Někam odjela, a on má dost svých starostí, než aby se zajímal, kam.

„Já nevím. Proč to chceš vědět, táto?“

„Jen tak.“ Pomohl jí nasadit tašku na záda.

Kamila řekla: „Jsi hodný, celý týden ses staral o děti a o mě.“ Dívala se, jak obléká Margit kabátek. „Je tu opravdu takové divné ticho, když odejdete.“

„Jak divné?“

„Nechtěla jsem tě tím otravovat, ale když sis toho sám všiml. Už několik dní se tam nic ani nepohne.“

„Asi odjela.“

„A co když tam leží?“

„Nemysli na to.“ Políbil ji rychle. „Můžeš zavolat esenbákům, jestli se ti zdá, že se s ní něco stalo.“

„Máš mě rád?“ zeptala se.

„To víš, že mám.“

„Ale své psy máš raději. I myšáky!“

„Panebože!“ Nemohl za to, že ona nemiluje své povolání, svůj potlačený a ponížený učitelský stav. „Budu ti volat,“ slíbil.

2

V ústavu začínala o půl deváté schůze vedení. Považoval sice podobné schůze za ztrátu času, ale vždy na ně docházel, protože ředitel si přál vidět jednou týdně všechny složky pohromadě, a on si už z dob studií přinesl poznatek, že ve společnosti, v níž žije, si člověk nejlépe zachová vnitřní nezávislost, jestliže se vzdá nezávislosti ve věcech vnějších. Přišel pozdě, Margit si samozřejmě zašmodrchala tkaničky u bot, takže mu trvalo deset minut, než jí je ve školce rozvázal, a stejně dlouho, než ji utišil po pohlavku, který jí neuváženě vlepil.

Na sekretariátě to vypadalo jako v baru: skleničky od vína (zřejmě ještě odvěra), tranzistor vyhrával unylé melodie a Marie, která měla už dopisovat jeho zprávu, pila s Marií z laboratoře kávu. Letným pohledem zjistil, že z třicetistránkové zprávy je přepsáno asi osm řádků. V takovýchhle poměrech a s takovými lidmi se dají pořádat čajové dýchánky anebo manifestace, ale ne dělat pořádná práce. Jenže kdyby jí cokoli vytkl, ještě by se urazila a pomluvila by ho, a on by získal pověst asociála.

„Myslela jsem,“ ozvala se sekretářka, „že půjdeš rovnou na vedení.“ Mezitím rádio ztichlo a druhá Marie se za jeho zády vytratila. Pověst asociála stejně měl, protože s ostatními ani nepil, ani netlačal. „Milan si tam šel sednout místo tebe.“

„Pošta tu samozřejmě ještě není!“ A to byla jediná výtka, na niž se zmohl.

Když otevřel dveře zasedačky, shledal, že ředitel Mocný (všichni ho nazývali mocný dědek, ačkoliv mu bylo sotva čtyřicet) řeční, a na místě, kde měl sedět on, skutečně uviděl svého aspiranta. Když si vyměňovali místo, Mencl mu šeptem oznámil: „Samé kecy!“ Bylo to tak triviální sdělení, že je považoval spíše za povzdech než za informaci. Ujistil se, že nikdo neposlouchá (na tvářích všech tkvěl soustředěný výraz, který kryl úplnou myšlenkovou nepřítomnost), a otevřel svůj blok. Okamžitě se ocitl v jiném světě, ve světě, v němž přebýval nejraději, i když jeho skutečnost byla většinou únavně jednotvárná a kladla stále stejné otázky, které se on snažil aspoň správně zaslechnout, když už je nedokázal zodpovědět.

Jaký je vlastně vztah obranného systému těla k délce života? Neomezuje skutečnost, že thymus přežívá jen do doby pohlavní dospělosti jednotlivce, samu existenci zvířete i člověka? Není počet buněčných dělení v thymu a v příbuzných tkáních prahem, tím neodvolatelným a zatím téměř neodsunutelným prahem smrti? Není pak všechna snaha, prodloužit život poté, co člověk už dosáhl pohlavní dospělosti, beznadějným počínáním? Vždyť od okamžiku, kdy člověk splní svoji povinnost pro zachování rodu, přežívá už jen uměle, obranyschopnost jeho tkání se den ode dne snižuje, až jednoho dne, ať jej oddaluje jakkoliv, se dotkne prahu, za nímž se už nikam nevchází.

Člověk žije svůj kratičký život bez naděje na přežití, kdyby se však funkce thymu prodloužila a organismus zůstal dále mladý, byl by schopen odpovídat jako živý a život člověka by se mohl prodloužit na mnohonásobek. To byl tedy jeho výzkumný úkol

už po několik let. A na jeho vyřešení měl jednoho aspiranta, dvě laborantky a sekretářku společně s oddělením obecné imunologie, také několik desítek myšáků a právo objednat si osm či deset cizojazyčných knih ročně za tvrdé valuty (polovinu z nich mu obvykle škrtli). Řešení však bylo v nedohlednu, i když mu věnoval všechn svůj volný čas, všechnu svoji energii, takže se ho v poslední době zmocňovala úzkost, že zůstane jen alchymistou, který si vysnil, že objeví elixír života; úzkost zaháněl ještě zuřivější prací. V takových chvílích obzvláště těžce nesl, když ho přinutili, aby ztrácel čas přijímáním nulových informací a šumů.

Kdysi ho Kamila přemluvila, aby si přečetl jakousi beletristickou knihu. Hrdina si v ní pravidelně dopisoval se svou kočkou. Tenhle motiv si pamatoval, stal se mu symbolem pro bezcílné mrhání časem. Jakékoliv počínání, při němž člověk může formulovat své myšlenky, by bylo užitečnější než vysedávání v této místnosti, kde při sebevětším úsilí myšlenky v mozku zmírají, ještě než se zrodí. Dveře zasedačky se pootevřely; uviděl v nich Marii, která ho zvala výmluvnými gesty k sobě na chodbu.

„Přišel ten dopis z Londýna,“ oznámila mu, když za sebou zavřel. Vyřizovala většinu jeho korespondence a věděla, že čeká pozvání k přednáškám do Londýna. Podala mu obálku. Nebylo asi vhodné otevírat obálku na chodbě a před ní, ale nedokázal potlačit nedočkavost.

V dopise (s hlavičkou University College London) mu děkan sděloval, že by ho rád uvítal mezi členy svého sboru, a to už v září tohoto roku. Téma přednášek pro studenty ponechává jeho výběru, rád by počítal s jeho pomocí v týmu pro výzkum stárnutí. Ještě několik zdvořilých vět, jejichž obsah nevnímal. Podepsán: *Alex Ford*.

Složil dopis, zasunul jej zpět do obálky; jeho systematická mysl už skládala odpověď, už určovala téma přednášek. Všechny si musí připravit doma, protože čas tam venku bude pro něho mít nevyčíslitelnou cenu. Když odjedeme posledního srpna, anebo spíše

předposledního, protože jeden den budeme potřebovat na ubytování, zbývá mi sto dvaatřicet dní, budu-li mít třiadvacet přednášek, zůstávají mi přesně čtyři dny na přípravu jedné přednášky. Je to málo, ale snad to stihnu.

Marie neodcházela, jako by čekala, že jí vydá nějaké zvláštní pokyny. Napadlo ho, že teď by měl vytáhnout padesátikorunu a poslat ji, aby koupila dvě láhve vína, a vypít je s ní a s ostatními (aspirant Mencl a dvě laborantky) z oddělení na oslavu dobré zprávy. Ale nerad pil a nerad ztrácel čas oslavováním čehokoli. Kromě toho mu bylo líto padesátikoruny, která se dala vynaložit na něco rozumnějšího. Aspoň se na Marii pousmál: „Je to výborná zpráva.“ A vrátil se do nenáviděné zasedačky – teď už s nadějí na brzký a dlouhodobý únik.

3

Ještě téhož odpoledne stačil zajet na zahraniční oddělení akademie a vyplnit spoustu nezbytných formulářů, přesunout se na fakultu a absolvovat poslední půlhodinu zasedání své katedry; v půl šesté – předtím se dvakrát pokusil dovolat domů a splnit tak slib, který dal ráno ženě – opouštěl už fakultu, unavený po téměř dvanáctihodinové směně, ale ve výjimečně dobré náladě. Nakoupil chleba, sýr a láhev rybízového moštu, a když vyšel ze samoobsluhy, s úžasem si všiml, že hned ve vedlejším domě je malé květinářství. Snad tu nebylo dlouho anebo je prostě nezaznamenal, květiny nepatřily mezi věci, které by upoutávaly jeho pozornost. Ale dnešního dne potřeboval udělat něco neobvyklého. (Co řekne Kamila té zprávě? Tolikrát jí sliboval tu cestu, pobyt v cihlové vilce v Hampsteadu, že to už musela považovat za pohádku.) Zpoza závěsu, ozdobena jedině gloriolou těžkých, i když neviditelných vůní, vystoupila prodavačka. Její obrýlenou, nehezkou tvář ještě hyzdila nafialovělá

vyrážka. Kvapným pohybem ruky si uhladila nakrátko ostříhané vlasy. Jako by za závěsem měla lůžko, z něhož právě vstala.

Musel překonat ostych. Kupodivu se mu vnucovala představa, že do květinářství vstupují jenom zamilovaní a potrhlí: „Chtěl bych něco do vázy pro manželku.“

„A co by to mělo být?“ Měla hluboký, téměř chlapecký hlas, pokud to vůbec nebyl chlapec s poněkud zženštilými rysy.

Těkal pohledem mezi barevnými plochami květin, až objevil několik narcisů (ty milovala jeho matka) a ukázal na ně: „Kolik stojí jeden?“ A ihned se zastyděl za tu otázku a řekl, aniž čekal na odpověď: „Dejte mi čtyři!“

Vytáhla čtyři květy. Teď, když ležely v její dlani, byly tak žalostně osamělé, že řekl: „Anebo mi jich dejte sedm!“

„Mám přidat břízku nebo asparágus?“

„Jak chcete. Tomu vy rozumíte líp.“

Vytáhla z jiné vázy několik zelených snítek a rychle připravovala kytici. „Manželka bude mít radost,“ hovořila přitom, „vybrala jsem vám čerstvé, aby vydržely.“

Byla to přece jen dívka a jeho napadlo, že ačkoliv se to děvče pohybuje od rána do večera mezi květinami, pravděpodobně ještě nikdy od nikoho žádné nedostalo. Kdo by dával květiny tak ošklivé holce, která je navíc květinářkou?

„Třináct korun,“ podávala mu kytici zabalenou do hedvábného papíru. Měl jenom pětadvacetikorunu. Nebylo to tak mnoho peněz, mohl by jí říct: Ještě jednu takovou kyticčku pro vás! Podal jí bankovku a pozoroval, jak šátrá v šuplátku kasy. Nejspíš by ji uvedl do rozpaků.

Sotva otevřel dveře bytu, vyřítily se mu vstříc dětské kroky: „Táto, víš, co je nového?“

„Táto, byli tu policajti!“

Z ložnice vyšla Kamila. „Proč jsi nevolal?“ zeptala se vyčítavě. „Tak jsme tě tu potřebovali!“

„Volal jsem, bylo pořád obsazeno.“

„To telefonovali esenbáci,“ oznámila Anna.

„Táto, bába je mrtvá. Ona tam leží zabitá!“

„Ne zabitá, umřelá jenom,“ opravila malou Anna.

„Co se tu dělo?“

„Našli ji nahoře. Ležela tam celou dobu.“ Kamila mu vzala z ruky kytici. „Tos přinesl? Co tě to napadlo? Anebo jsi ji někde dostal?“

„Oni lezli po žebříku,“ překřikovala ji Anka. „Pojd' se podívat, táto!“

„To je pro tebe,“ řekl a dal se od své dcery odtáhnout na balkon, kde dosud trčel dlouhý, polozborcený žebřík, opřený hořejším koncem o římsu okna nad nimi. „A co s ní udělali?“ zeptal se věčně.

„Je pořád tam,“ řekla jeho žena tiše. „Přijedou pro ni až před půlnocí.“

„Havrani!“ zavolala dcera, „řekli, že pro ni přijedou havrani!“

„Přiletí snad!“

„Jak můžeš takhle mluvit,“ okřikla ho žena.

„Ba ne, oni jen takhle říkají těm mužským, co sbírají mrtvoly,“ vysvětlila mu dcera.

„Představ si,“ rozčilení pozvedlo hlas jeho ženy do nezvyklé výšky, „že tu celou dobu ležela. A my se tu smáli, jedli... a všechno.“

„Nemysli na to. Když člověk umře, je mu už jedno, co se kolem něho děje.“

„Ale těm živým to nesmí být jedno!“

Díval se vzhůru k mansardnímu oknu, na jehož skle se rudě leskly paprsky zapadajícího slunce. Nechtělo se mu mluvit o mrtvé ani myslet na beznadějnost lidského osudu; otočil se a odešel do kuchyně, aby připravil večeři.

Dlouho po desáté se mu konečně podařilo uspat Anku, která se bála havranů a zároveň si přála čekat, dokud se neobjeví, a mohl odejít do jejich jediného pokoje. Žena už ležela. „Pojd' ke mně!“ řekla, aniž otevřela oči.

„Myslel jsem,“ namítl ze zvyku, „neměl jsem ani chvíli času pro sebe! Přinesl jsem si spoustu čtení.“

„Dneska chci, abys byl u mě!“ Když ulehl vedle ní, vyzvala ho šeptem: „Poslouchej! Jako kdyby tam někdo chodil!“

Poslouchal v tichu, které se rozhostilo, ale neslyšel nic. „Ani jsem se nedostal k tomu, abych ti to řekl. Pozvali mě, Ford nás pozval do Londýna.“

Neodpověděla.

„Na rok.“

„Ách,“ vzdychla. „A ty tam chceš jet?“

Byl tak zvyklý, že přijímala jeho osud, jeho cíle, jeho ambice za své, že ho její otázka ohromila. „Je to jedinečná příležitost, konečně budu mít prostředky i klid k práci.“

„Ano, to si dovedu představit.“

„Taky budu mít o hodně větší plat!“

„Ano! Ale teď o tom nemluv!“

„Proč teď ne?“

Ukázala na strop. „Představ si, když tam lezli oknem, šlápli na ni. Byla prý přikrytá až ke krku. Má přece, měla postel pod oknem.“

„Tak na to pořád nemysli,“ řekl zlostně. „Byla to cizí ženská, nic dobrého nám neudělala. Nikomu z nás. Kromě toho, že postavila tenhle dům!“

Vtom dole v domě hlasitě třískly dveře a čísi kroky dupaly po schodišti.

„Už jdou!“ přitiskla se k němu a on cítil, jak se chvěje. Nad jejich hlavami teď hlomozily kroky, potom cosi těžkého dosedlo na podlahu. Sledoval sluchem jejich neviditelnou práci. Teď zvedají tělo, slabé žuchnutí, potom klaplo víko.

Nikdy je nepouštěla do zahrady. Zahrada byla plná ovocných stromů, ovoce zrál pod okny jeho pokoje, pak přezrálé spadalo do trávy, ona už neměla sílu sklízet je, a byla příliš lakotná, než aby je někomu dala. Nahoře opět bouchly dveře a cizí nohy teď těžce došlapávaly nad jejich hlavami. Pak se kroky sunuly dolů, blíž a blíž, jako by směřovaly přímo k němu, jako by si muži spletli cestu,

kráčeli teď k jeho dveřím a k jeho lůžku. Vtom se ozvalo několik polekaných a překotných kroků, potom kdosi vyjekl a něco těžkého s několikanásobným dunivým úderem dopadlo k zemi.

Kamila vykřikla. Vyskočil z postele a běžel otevřít dveře do chodby. Ale nezahlédl už nic, jenom v patře pod ním doznívaly kroky. Vyhlédl tedy kuchyňským oknem a uviděl před domem spoře osvětlený vůz. Z vrátek vilky vycházeli tři muži, tři havrani se svým podlouhlým a tíživým břemenem; nebyl s to z výše prvního patra rozeznat jejich tváře, ba dokonce ani jejich oblečení, jestli pod tmavými plášti neskrývají pečlivě složená křídla.

Zadní dvířka vozu se náhle otevřela, aniž spatřil ruku, která jimi pohnula, tři muži podklesli v kolenou a sesunuli rakev na dno vozu.

„Davide, kde jsi? Co tam děláš!“

Rakev se nějak vzpříchla, dveře se nedaly zavřít. Jeden z mužů vlezl dovnitř, do prostoru vyhrazeného mrtvým, a cloumal truhlou.

„Davide, pojď už!“

Ozval se motor a vůz zmizel za stromy.

„Davide, já se tu bojím.“

Lehl si blíže k ní a objal ji.

„Tak je mi líp. Ale děti, chudinky, tam jsou samy.“

„Děti spí.“

„Nemám se jít na ně podívat?“

„Ne, není proč!“

„Já nevím.“ Vzdychna. „Co to bylo, ta strašná rána předtím?“

„Asi zakopli – ten vzadu nejspíš – a upustili rakev.“

„To je strašné.“

„Horší by bylo, kdyby upustili živou.“

„Jak můžeš mluvit tak cynicky!“

Mlčel. Neměl rád, když si ho pletla se svými žáčky a kárala ho.

Byla už nejméně půlnoc, za dnešní večer neudělal nic, když nepočítá spoustu domácí práce včetně toho, že vzadu v kredenci, až za horou vínově červených svátečních talířů, našel otlučenou vázu.

Ohlédl se po ní: na okenní římse květy v té váze, šedivě tmavé v měsíčním světle, zvolna umíraly, přišlo mu jich líto, zbytečně urvaných květů, kterých si nikdo ani nevšiml, na okamžik ho zavalila nesmyslnost bytí: stará žena, kterou teď odvázejí v černém korábu přes řeku Styx, desítky let šetrila peníze, aby mohla postavit dům, ale za tu dobu se proměnila ve zlou, nenávistnou bytost, jež si nedopřála radost, tedy ani radost z vlastního domu. Nyní tu dům stál, viděl ho téměř, jak ční do tmy, s dvěma zbytečnými andílky nad vchodem, dům tu zůstal, zatímco ona už do něho nikdy nevstoupí, v domě ležel on, svíral v náruči svou ženu a oba se každým vydechnutím blížili k stejné řece. Náhle si na něco vzpomněl: „Víš, že když jsem byl malý, věřil jsem, že jsem nesmrtelný?“

Trhla sebou. „Ty ses vždycky považoval za boha!“

„Ale ne, matka mi to řekla. Když umřel můj děda ve Vrchlabí, zeptal jsem se jí, jak se děti ptají, jestli ona taky umře. Odpověděla, že ano. Nedovedl jsem si představit, že by mohla umřít, když je tak mladá a krásná. Pak mě napadlo, že když umře ona, tak možná i já. Zeptal jsem se jí na to, ale řekla mi: Ty ne, ty neumřeš!“

„A tys tomu věřil?“

„Ano, když to řekla.“

„Jistě,“ zašeptala, „ona byla pro tebe taky bůh.“

„Která matka není,“ odmítl se přit, „když je člověku sedm let?“

Ležel teď nehybně, sklem balkonových dveří hleděl ven. Tam – osvětlen měsíční září – stál dosud opřený o rohovou zeď žebřík. Viděl z něho jen výsek, několik příček; už v polospánku ho napadlo, že vedou vzhůru k šibenici.

4

Spíš než za boha považoval tehdy matku za královnu. Když si oblékla červené šaty s bílou krajkou a na zápěstí si navlékla zlatý náramek

ve tvaru hada s granátovým okem (děsná představa, že had ožije, vysune hlavu přesně k místu, kde pulzuje její tepna, a prokousne ji) a černé vlasy si vyčesala vzhůru, takže zvlášť vyniklo její vysoké čelo, připadala mu jako vznešená královna Ginevra z anglických bájí. (Těšilo ho, že má po ní ruce, dlouhé, štíhlé, skoro ženské prsty, i barvu jejích vlasů.)

Matka vystudovala konzervatoř. V jejím pokoji nad leštěným křídlem visely dva zarámované plakáty: první oznamoval její absolventský koncert, a druhý koncert v londýnské Wigmore Hall. Londýnský koncert se však nekonal, tehdy se totiž vynořil on, ještě bezejmenný, a odsoudil matku na lůžko.

Jistě ji nikdy nepřestalo mrzet, že nemohla odjet na svůj nejvýznamnější koncert – třeba by se její život rozvíjel jinak, kdyby se to stalo – a on, kdykoli na to přišla řeč, cítil nesmyslný pocit viny, kterou by měl nějak vykoupit.

Jednou, až budu slavný a bohatý, snil, najmu pro ni největší koncertní sál a ona bude zpívat před anglickou královnou a pojedeme v kočáru ke Kensingtonským zahradám. Lidé budou stát na chodníku a budou jí házet květy.

V době, kterou si pamatoval, už matka zpívala leda pro sebe anebo pro hosty, kteří se u nich občas sešli, ale i to stále méně často, neboť brzo, bylo mu sotva osm let, začala okupace a později válka, hosté k nim přestali docházet. Nikdy nepochopil, proč matka nechala zpěvu, snad si to otec nepřál z obavy o její zdraví, anebo jen nechtěl, aby se vzdalovala příliš z domova.

Jeden z matčiných předků patřil mezi přední buditele, jeho jméno se dokonce vyskytovalo v učebnicích literatury.

I když buditelé byli většinou chudí a pracovití samouci, kteří nadšením nahrazovali nedostatek vzdělání a často i schopností, skutečnost, že v národě, kde nikdo nemá urozené předky, pochází jeho matka z obecně uznávaného a nezapíraného rodu, přispěla k tomu, že ji viděl jako urozenou mezi neurozenými. Obvykle se

také nevyskytovala při úkonech, při nichž se matky jeho vrstevníků setkávaly se svými dětmi. Nekrmila ho (jídlo připravovala služka), ani s ním nesedala u stolu. Ráno, když odcházel do školy, ještě spala, v poledne nebývala doma, obědvala s otcem někde ve městě a večer jídla vždycky později než on. Nechodila s ním na procházky, i to ponechávala služce, a na prázdniny odjížděl většinou k otcovu otci, který byl lékařem v podkrkonošském, téměř zcela německém městečku. A když jednou ležel skutečně nemocný, se zápalem plic, pečovala o něho narychlo najatá ošetřovatelka.

Někdy ho matka brávala v neděli do kostela. Pravděpodobně proto, že tam neměla s kým jít; otec byl vzdálen všemu transcendentálnímu, a obracet se k čemukoliv, co netkvělo v tomto světě a nemělo hmatatelnou užitečnost, považoval za mrhání časem. Dokud byl David malý, těšilo ho, že se tu ocitá po jejím boku na otcově místě; když zazněly varhany a ona začala zpívat, vždy znovu ho vědomí, že patří k tomu skvělému hlasu, k ženě, po níž se ostatní ohlížejí, naplňovalo uspokojením a pýchou. Ale když dospěl – bylo mu sotva šestnáct, měl však přečtenou část otcovy knihovny a zdálo se mu, že ví všechno podstatné o vesmíru i o lidském těle, o skladbě hmoty i o dědičnosti – uzavřel si, ještě bez hrůzy a ustrnutí z tohoto faktu, že není nesmrtelnosti, ani spásy, ani ztracení. (Jak by mohli být spaseni lidé, kteří zahynuli v epicentru atomového výbuchu, jak by mohla lidská duše nebo cokoli lidského přežít žár, v němž kámen tekl?) Není ani Bůh v té podobě, jak ho vzývali. Copak by mohl ten, kdo tak zoufale volal z kříže svého otce, stvořit mlhovinu Honicích psů, Mléčnou dráhu, celé galaxie, to množství hmoty, překlenout vzdálenost v prostoru i v čase, které si člověk ani nedovedl představit? Tehdy se mu nedělní dopoledne znelíbila. Neodvážil se však obrátit nelibost proti matce, jenom proti ostatním lidem i věcem v kostele. Zošklivili se mu vypasení barokní andělíčkové, vytřeštěné pohledy svatých na obrazech, domlouvavý hlas kněze, vůně kadidla. Nejvíce se mu zošklivila tlustá babka, která se obvykle objevovala

v jeho blízkosti. Snad milovala matčin zpěv, nebo přicházela stejně jako oni až po začátku bohoslužeb a musela zůstat blízko vchodu, vždy se ale ocitala vedle něho: páchnoucí, s oteklýma nohama, naboso nazutýma do černých, obvykle špinavých šněrovacích bot. Ačkoliv byla postižená revmatismem a každý zbytečný a rázný pohyb jí musel přinášet utrpení, vrhala se v nepochopitelném vytržení na kolena tak, až se čelem dotkla kamenné podlahy a obnažila přitom žilnatá lýtka. Matka jen naznačovala pokleknutí, štítlivě se jedním kolenem dotkla země, mírně a něžně přitom sklonila hlavu a poodhalila dlouhou šíji.

Jednou se odhodlal a vzal si do kapsy bílou myšku (choval myši, k nelibosti všech žen v domě a k potěšení svého otce, v malé sklepní místnosti vedle prádelny), a když všichni poklekli k požehnání, nenápadným a předem promyšleným pohybem vsunul myš do štěrbin mezi žilnatými lýtky.

Doma tehdy dostal od otce naposledy nařezáno (nechápal, proč to otec udělal, proč se tak rozčilil, když přece v Boha nevěřil, a měl by tedy být na jeho straně). Pak už s matkou nikdy nemusel, už ji nikdy nesměl provázet na nedělní cestě, pozorovat, jak lehce naznačuje pokleknutí: dokonalá a vznešená.

Když byl malý – to si pamatoval – stávalo se, že večer, už do tmy pokoje, kde ležel s očima ještě otevřenýma, za ním matka přišla. Posadila se na židli vedle postele a zeptala se, zda se modlil. Odpověděl, že ano. Za koho? Odpověděl, že za všechny dobré lidi, za ni, za otce a za ty, kteří trpí, i za ty, kteří umírají. Matka ho pochválila a někdy pronesla ještě několik vět anebo napomenutí: Slyšela, že špatně jedl, prý nenapsal dobře úkol, neumyl si ruce, neuklidil si tašku, nepozdravil sousedku. Potom mluvila sice tiše, ale nádherným altem o tom, jaký by měl být, aby ho mohla mít ráda ona i ostatní lidé a vážili si ho tak, jako si teď váží jeho otce, a on se radoval z její přítomnosti, nevnímal smysl vět, které požadovaly, aby byl pravdomluvný, zbožný, obětavý, pracovitý, čestný, aby nemyslel

na sebe, ale na své bližní; vnímal jenom barvu jejího hlasu a vůni, umělou fialkovou nebo šeříkovou vůni dokonalých parfémů, které obklopovaly její tělo, a přál si, aby chvíle, kdy zůstane s ním a bude k němu promlouvat, se protáhla, aby matka setrvala v jeho blízkosti a on si mohl být jist, že ho má ráda. Pokoušel se ji zdržet a zajímavě jí vyprávěl něco ze školy anebo o svých myšácích, ačkoliv tušil, že ji jeho spolužáci nezajímají a myší se štítí, že s tím, o čem mluví, jen uspišuje její odchod. Ale i když se ucházel o její přízeň tak urputně, že ještě na studiích jí za první vydělané peníze kupoval květiny, zároveň chápal, že se míjejí.

Snad se do své budoucí ženy zamiloval právě proto, že mu v ničem nepřipomínala matku. Pokud kdy svoji ženu opravdu miloval. Pokud kdy vůbec někoho opravdu miloval.

Kapitola druhá

1

Cestou do ústavu se David zastavil v nemocnici. V chirurgickém pavilonu, jak oznamovala bílá tabulka vedle vchodu, vládl (už pětadvacet let) jeho otec. Syn neměl zvláštní důvod k návštěvě. Ale oba dva dávali přednost tomu, vídat se takto v práci a během dne, neboť si řekli, co bylo nutné (anebo spíš nebylo nutné, ale zdálo se vhodné), během patnácti nebo dvaceti minut, zatímco vzájemné navštěvování, kdy si neřekli více, zabralo celý večer. (Navíc se David necítil příliš dobře v otcově bytě, kde se brzy po matčině smrti začaly objevovat mladé ženy, anebo dokonce dívky, a tvářily se, že tu jsou doma.)

Otec seděl ve své pracovně, obklopen ze všech stran množstvím knih, papírů a květin. (Květiny dostával od vděčných pacientů a pacientek, vedle jiných materiálních darů, které k Davidově nelibosti přijímal.) Jeho dosud vlasatá hlava s širokou vousatou tváří zůstala za léta, co si ji David připomínal, téměř beze změny, jako by se jí nedotýkal čas.

„Tak konečně mi přivezli ten rentgen, jak jsem ti povídal,“ oznámil mu otec, sotva se pozdravili, jako by o té věci hovořili naposledy u snídani. „Je to nádherný stroj, chceš se na něj podívat?“

Vyšli z budovy a kráčeli mezi trávníky.

„Říkala mi Kamila,“ vzpomněl si otec, „že chcete odjet až koncem srpna. Proč tak pozdě?“

„Potřebuju si připravit přednášky!“

„Já nevím,“ zapochyboval otec, „být sebou, koukal bych být už tam. Takovou příležitost není dobré odkládat! Víš, že já tam měl taky jet. Před válkou, to mi bylo sotva čtyřicet. To se dalo ještě začínat, ale odkládal jsem to kvůli mamince, až jsem tu nakonec zůstal – a navždy! Máš taky zrovna věk, kdy se dá ještě začít!“

„Ale já tam přece nechci zůstat,“ řekl překvapeně.

„To se nikdy neví,“ prohlásil otec kategoricky. „Třeba dostaneš lepší nabídky, když už tam jednou budeš. Tvá povinnost je jít tam, kde můžeš nejlépe dokázat! Vlastně nevím,“ vrátil se k jedné z nezodpovězených otázek svého života, „proč maminka tak moc nechtěla odjet, přece měla Anglii ráda.“

„Možná kvůli předkům nechtěla opustit vlast.“

„Ne, předkové nejsou pro ženu důvod. Spíš váhala kvůli švadleně, ke které by tam nemohla chodit, anebo kvůli klavíru, ten bychom bývali nemohli přestěhovat. Ale myslím, že to udělala z trucu. Že se tam nedostala tehdy, když chtěla, když tam měla zpívat. Možná se tam bála jet, když to poprvé tak dopadlo. Víš přece, jak byla pověřivá.“ Rád s Davidem hovořil o matce, nejspíš protože byl jediný, s kým o ní mohl mluvit.

„Kamila se mnou pojede, kam bude zapotřebí.“

„Je dobré, že ti to vyšlo. Tam snad něco dokážeš. Kolik je ti vůbec let?“

„Bude mi třicet šest,“ řekl překvapeně.

„Máš nejvyšší čas, abys něco udělal. Jinak budeš nespokojený. Muž má potřebu něco dokázat. Je to tím, že nerodí děti.“

Ano, pomyslel si David, ale proč mi to říká? Celý život mi opakuje podobné průpovídky, jako bych se snad vyhýbal práci anebo se rozhodl, že v životě nechci nic dokázat.

Vešli do nízkého pavilonu, kde ještě všechno vonělo chemickými nátěry a gumou. „Dneska je všechno závod s časem,“ prohlásil otec, „tady to ještě nepochopili, ještě nezachytili rytmus téhle doby, protože žijí v zajetí svých sto let starých představ.“

Prošli dveřmi s nápisem: NEVSTUPOVAT! „Podívej,“ vyzval ho otec, „není to nádherné?“

V obsluhovací místnosti David uviděl obvyklý ovládací pult. Otec začal vykládat o jednotlivých funkcích přístroje. Byl z generace, kterou ještě uchvacovala technika. Dosud ho těšilo srovnávat dnešní přístroje s jejich primitivními předky, které používal ve svém mládí,

a to, co ze srovnání vyšlo, ho těšilo a přesvědčovalo o (v podstatě) rozumném vývoji světa.

„Nechceš, udělám ti snímek?“ Otec to navrhl sice žertem, ale zároveň byl připraven s nadšením vyhotovit synovi snímek jeho vnitřností. Byla to jedna z mála služeb, které mu byl ochoten vždy poskytnout. Od dětství dbal na to, aby synovo tělo mělo pravidelný přísun vitaminů, nutnou dávku pohybu, zdravého vzduchu a spánku. David si nepamatoval, že by se mu otec jinak věnoval, že by si s ním hrál nebo mu vyprávěl pohádky, byl příliš daleko, většinu dne trávil v nemocnici nebo na fakultě, večery proseděl ve své pracovně. Přesto právě od něho přijal životní názor. Ten názor byl v podstatě jednoduchý, redukovatelný na několik prostých zásad: Člověk je povolán k tomu, aby pracoval, práce dává smysl všemu konání, úspěch v ní korunuje lidský život. Svět i lidstvo spějí stále k vyššímu stupni dokonalosti, a té dosahují hlubším poznáním, což je rok od roku obtížnější a vyžaduje to od lidí stále více úsilí a obětavosti.

„Ne, děkuji,“ řekl otcí, „dělali mi snímky nedávno.“

Vtom v místnosti, ještě nezařízené, kde dosud nikdo nevládl, nikdo nevařil kávu a nikdy tu nevisela na dveřích cedulka PŘIJDU HNED, zazněl zvonek. Rozhlédl se polekaně, odkud zvuk vychází. Otec hmátl mezi police a zvedl telefonní sluchátko.

„Je to pro tebe, volá tě Kamila.“

Ačkoliv nebyl lekavý, skutečnost, že ho žena volá do místnosti, kam ještě nikdy v životě nevkročil a kde snad také ještě nikdy předtím nezazvonil telefon, ho vylekala: „Co se stalo?“

„Odpusť, Davide,“ její hlas nezněl ani zoufale, ani plačtivě, a to ho uklidnilo, „myslela jsem, že jsi u tatínka a tak jsem...“

„A co je?“

„Davide, já se před chvílí dozvěděla, představ si, že dneska má pohřeb. Paní Svobodová,“ dodala kvapně. „Dneska ve dvě odpoledne na našem hřbitově, a my máme zrovna konzultační den.“

„A co má být?“

„Já tam nemůžu, Davide. Chtěla jsem tam jít, ale nemůžu. Přijde za mnou spousta rodičů.“

„Dobře, tak tam nepůjdeš. Přece tam nemusíš chodit, nebyla naše příbuzná nebo co, abys jí musela na pohřeb.“

„Ale bydleli jsme s ní v jednom domě, ona ten dům postavila.“

„Ty dvě ledové komory,“ odsekl zlostně. „Čekám na den, kdy z nich konečně budeme moci vypadnout.“

„Ale bydlíme tam, narodila se tu Margit, ona je... byla už úplně sama. Představ si, že jí třeba na pohřeb nikdo nepřijde.“

„Už je jí to jedno. A kdyby nebyla tak zlá na všechny lidi, co jí přišli do cesty, včetně nás...“

„Davide,“ přerušila ho, „chtěla jsem tě poprosit, já vím, že chodíš nerad na pohřby a že máš spoustu práce, ale tentokrát bys mohl udělat výjimku...“

„Poslyš, když myslíš, že tam musíme být zastoupeni, tak jdi, rodiče se nezblázní.“

„Já nemůžu, Davide! Prosím tě, když ne kvůli ní, tak aspoň kvůli mně, udělej to kvůli mně!“

„Ale vždyť mám taky práci.“

„Ty můžeš, Davide, vždyť je to výjimečně a ty se přece nemusíš nikoho dovolovat.“

„Panebože, co ti to vlezlo do hlavy?“

„Prosím tě, prosím tě o to!“

„Kdys říkala, že to začíná?“ vzdal se.

„Ve dvě. Já věděla, že to pochopíš. A prosím tě, kdybys koupil něco v květinářství, nemusí to být nic pohřebního,“ mluvila rychle, „jenom aby tam měla aspoň jednu kytičku!“

„Jsi sentimentální až hrůza,“ řekl zlostně, „kdyby ještě žila, vy-smála by se ti i za tu kytku.“

„Na tom nezáleží, už o ní nikdy neuslyšíme. Je to správné, rozloučit se s člověkem, který..., když už je to naposledy. Ať byl jakýkoliv!“

Zdálo se, že čeká, co ještě řekne. Teď, když dosáhla svého, začala se obávat, že ho popudila, ale on beze slova zavěsil.

2

Schylovalo se právě k dešti, když chvíli po druhé doběhl k brance hřbitova, v ruce kytici karafiátů (už druhou kytici v několika dnech). Byl si vědom nesmyslnosti toho, co koná. Od matčiny smrti se mu podařilo vyhnout se pohřbům všech příbuzných i kolegů, a teď pro nepochopitelný rozmar své ženy chvátal na pohřeb zlé, cizí stařeny, která v něm během svého života nebudila ani účast, jenom odpor.

Obřad už začal a samozřejmě na pohřeb přišli lidé, na každý pohřeb se vždycky sejde aspoň několik lidí, snad to zařídí kněz anebo hrobník, anebo je to prostý počet pravděpodobnosti v milionovém městě. Nemusel vlastně pokračovat v cestě – nemusel sem vůbec jezdit, mohl Kamile zalhat, že tu byl, popsat těch několik lidí, kteří se tu sešli, aniž jim popatřil do tváře, ale lhal nerad, a zvláště nerad lhal své ženě – už splnil slib, skutečně tu byl; držel však v ruce kytici a musel ji někam položit. Vydal se proto k hloučku, jenž obklopoval hrob.

Rakev byla spuštěna, hrobník opodál se opíral o lopatu a kněz z kamenného stupně pronášel řeč, v níž se několik laskavých vět snažilo zakrýt skutečnost, že mrtvou zřejmě neznal a její smrt mu byla lhostejná.

Postavil se za dvojici mladých lidí a pokusil se vnímat podrobnosti obřadu, aby je popsal ženě, když už se sem dal vyštvať, ale nedokázal se soustředit na knězovu řeč, také podoby těch několika lidí, co se tu sešli, se mu rozplývaly. Do tváře mu vál ostrý a prašný vítr. Několika drobnými úkroky za zády všech obešel hrob a skryl se před větrem za kmen lípy. Takového promrhaného času. Musím dopsat první přednášku. Už jsem mohl začít, a místo toho tu trčím

jako blázen. Všiml si, že ho pozoruje dívka, za jejímiž zády před okamžikem stál a od které ho teď dělil čerstvě vykopaný hrob. Prohlížela si ho pohledem tak nestoudně pátravým, jako by se právě spatřili někde na pláži, ale možná že jí křivdil, možná se jen někde musela dívat, když nechtěla hledět jako ostatní do země, na hrob před sebou anebo do seschlé tváře starého kněze; zdání nestoudnosti vyvolával jen její zjev, podmalovaná víčka, černé vlasy sčesané hluboko do čela a křiklavě červené šaty, jejichž kratičká sukně i rukávy se nehodily ke smutečnímu obřadu.

Kněz konečně pronesl: Amen, sklonil se a lopatkou, kterou mu podal hrobník, hodil na rakev několik hrudek hlíny a poodstoupil. Začalo pršet, ale David se přesto nepohnul a čekal, až těch několik babek kolem něho se hečavě shýblo pro hrst hlíny. Kamínky pleskaly o víko rakve. Potom se naklonil k zemi mladík, který tu byl s dívkou, i ona učinila pohyb, jako by chtěla pokleknout, a David si všiml, že má neobvykle dlouhou šíji, i toho, že si vlasy vzadu nad temenem protkla jehlicí, a sledoval její prsty, které opatrně, až štitivě uchopily hrudku hlíny a upustily ji do hrobu. Ale nebylo to nic z jejího zjevu, z její tělesné podoby, byl to pohyb, jímž jako by poklekla a opět se vztyčila, který ho zaujal. Vzbudil v něm nečekané vzrušení.

Dívka se narovнала, ještě jednou na něj pohlédla, a on tedy pokývl hlavou jako na pozdrav. Sotva patrně se na něho usmála a potom odcházela za mladíkem, k němuž patřila.

Někdo se k němu obrátil, zamumlal rychle pozdrav, potom se sklonil, položil kytici vedle hromady čerstvě vykopané hlíny. Děšť se naplno spustil a kapky hlasitě tūkaly na mramorové a žulové desky a obtloustlé tváře andílků.

Dohonil je u vrat. „Jestli vám můžu nabídnout,“ a sám užasl nad tím, co říká, „mám tady vůz.“

Sedli si bez zdráhání dozadu na sedadlo (měli ublácené boty a z vlasů jim kapala voda, zbytečně si přidělá práci s úklidem auta)

a chlapec oznámil: „Copak já to mám kousek, ale Iva musí až do Libně. Když teda budete tak hodnej a hodíte nás k tramvaji.“

Zahlédl její tvář v zrcátku. Olízla si rty, potom vytáhla z kabelky kapesníček a pomalými, opatrnými pohyby si osušovala tvář.

„Vy jste její příbuzní?“ zeptal se.

„Já ne,“ odpověděla dívka, jako by poznala, že oslovuje především ji. „Ona byla Tomova vzdálená teta. Sestra muže sestřenice jeho strýce nebo tak!“

„Ale ne, vždyť jsem ti povídal, že to byla teta mojí nevlastní mámy.“

„On tady bydlí za rohem,“ ukázala, „jestli byste byl tak hodnej, když tak leje.“

Zahnul tedy za roh; jednali s ním jako s nájemným drožkářem. Zajel k chodníku – ti dva si cosi šeptem sdělili – a zahlédl, anebo spíše jen vytušil, že děvče se nahnulo k chlapci a rychle ho políbilo.

„Tak čau,“ slyšel, „čau, Tome! Ty zítra zavoláš, vid’?“

„Asi v devět?“

„Seš blázen, vždyť víš, že v devět ještě spím.“

„Zavolám v deset,“ a mladík vystoupil z vozu.

Naklonila se k Davidovi. „Snad abych si teď přisedla, ne?“

„Jak chcete,“ a ona tedy také vystoupila a sedla si vedle něho.

„Kde bydlíte v té Libni?“

„Až nahoře,“ řekla, „až skoro v Kobyliších. Vy mě tam chcete vzít?“

„Když tak prší.“

Seděla vedle něho vzpřímená, její tvář, na níž mohl zblízka rozeznat jemný nános pleťového krému, byla nehybná jako tvář sochy. Zmoklé vlasy se jí černě leskly, ale nebyl si jist, je-li to jejich skutečná barva.

„Třeba vám to budu moct oplatit,“ poznamenala po chvíli, „až budu mít svůj auták.“

„Budete mít auto?“

„Už ho mám slíbený od kolika kluků. Jeden architekt v Palermu mi dá bugatku, to mi přísahal. Jmenuje se to auto tak?“

„Vy jste byla v Itálii?“

„Vy ne?“

Zavrtěl hlavou.

„Miluju Itálii. Zbožňuju Benátky,“ prohlásila, „když jedu po silnici od Trevisa a najednou ucítím vůni vody, mám pocit, že se zblázním. Těch uliček tam a mostečků..., těch krásných hubených kluků. Měl byste se tam jet taky podívat!“ Umlkla, a ani on nevěděl, nač by zavedl řeč. Nevěděl o ní nic, neznal ani jediný její zájem kromě toho, že zbožňuje Benátky.

„To byl váš chlapec?“ zeptal se.

„Manžel,“ řekla lhostejně.

Pocítil zklamání, jako by ho něčím podvedla.

„Ani bysme se nebrali,“ vysvětlila, „kdyby nebylo Berta. Bert je ten, co u něho Tom bydlí. Toma vyhlili z koleje a on ho pozval do své garsonky. Oni totiž hrajou ve stejný kapele. Bert je fantastickéj hudbník a prima kluk, ale je strašně zažranej katolík. Tak jsme se museli s Tomem vzít. Bert těžko snášel, jak spolu hříšně žijeme a ještě ke všemu to děláme v jeho garsonce. Na výboru jsme se podepsali, že se budeme až do smrti milovat a vychováme společnosti svoje nádherný děti. To všechno kvůli Bertovi. On je napůl Polák. Konečně se zase můžeme rozvést, až nás to omrzí, ne?“

„Co až vás omrzí?“

„Milovat se,“ řekla, „a dávat společnosti děti. Člověka to přece musí jednou omrzet, nebo ne?“

Její řeč, otázky, jimiž mu připomínala jeho dceru, ho uváděly v úžas. „Nevím,“ řekl, protože se mu zdálo, že dívka čeká na odpověď. „Nikdy jsem o tom ještě takhle neuvažoval.“

„To je divný,“ řekla.

„Proč?“

„Myslela jsem, že pánové jako vy vždycky o všem uvažují. Přemýšlejí o životě,“ upřesnila, „přednášejí o něm a píšou knihy.“

Děšť zhoustl a kolem chodníku se valil proud špinavé vody, několik chodců utíkalo ke stanici tramvaje; zvenku se táhl od jatek pach starých kostí a mokré dlažby, ale on si více uvědomoval slabou, sotva postižitelnou fialkovou vůni (Kamila nepoužívala nikdy voňavky, pudry ani líčidla), která vycházela z jejího těla. Znovu se ohlédl do strany. Byla bezpochyby krásná, anebo mu aspoň připomínala dívky, jejichž fotografie občas zahlédl na titulní straně obrázkových časopisů. Napadlo ho, že na tom sedadle ještě nikdy neseděla žádná žena, která by se jí podobala. Tentokrát se všimla jeho pohledu, pootočila hlavu směrem k němu a věnovala mu úsměv, který ani nepředstíral, že je přirozený anebo srdečný.

„Byli jste na svatební cestě?“ zeptal se, aby něco řekl.

„Ne,“ podivila se, „myslíte, že jsme měli jet?“ Potom dodala: „Tomáš neměl čas. Zrovna musel na nějaký zájezd. Hraje v zájezdový kapele. Jestli budete tak hodnej,“ řekla hlasem tak vlídným, že cítil, jak ho ten hlas objímá a obepíná, „tak teď doleva!“

Zabočil do postranní uličky (Pivovarská se jmenovala). Nečekaně mu přišlo líto, že se zřejmě přiblížili cíli jejich cesty. Neznal ani její jméno, nevěděl o ní nic, a až otevře dvířka, ona vystoupí a navždy zmizí. Najednou, jako by četl z konverzační příručky pro cizince, sám překvapen svou řečí, prohlásil: „Měl bych se sice vrátit do ústavu, ale kdybyste chtěla, mohli bychom spolu ještě vypít kávu.“ A okamžitě se zastyděl nad neohrabaností té nabídky.

„Já nevím,“ řekla, „já nejsem z ústavu, kde na mě čekají.“

3

Pomalou upíjela víno. Její prsty (hebké štíhlé prsty) si pohrávaly s pohárem. Přes zápěstí, všiml si, se jí táhla bělostná, dávno zhojená jizva.

Nevybral dobrý podnik, byla to předměstská restaurace bez jakékoli osobitosti, špeluňka se zakouřenými zdmi a s nábytkem tak tuctovým, že připomínal závodní jídelnu. U okolních stolů seděli pijáci piva a zvědavě na ně civěli, to ho uvádělo do rozpaků. Co tu dělal? Ta žena, kterou okukovali, přece nepatřila k němu, patřila k onomu cizímu pohřbu, a především k cizímu muži, on tu zbytečně utrácel čas i peníze za kávu a za víno, které si vybrala.

„Byla to náhoda,“ řekl, „že jsem vás potkal. Nikdy totiž nechodím na pohřby.“ Chtěl dodat, že ho tam poslala žena, ale něco v jeho mysli ho zarazilo, a tak se jen zeptal: „Znala jste tu paní?“

Zavrtěla hlavou. „Tomáš má strašnou spoustu příbuzných,“ vysvětlila, „měl několik matek a jeho táta byl asi z dvaceti dětí.“

„Bydleli jsme s ní v jednom domě,“ pokračoval, „postavila ho před čtyřiceti lety. Hrozný dům s okny na sever. Ale na tom domě tak lpěla, že už na nic jiného nemyslela.“

„Nemusíte mi o ní povídat,“ řekla lhostejně, „já ji skutečně neznala.“

Dotklo se ho to jako nezdvořilost a umlkl. Nezdálo se, že by si toho všimla. Zvedla pomalu skleničku a stejně zvolna i pila; pak řekla: „V Itálii mají lehoučký víno, můžete ho vypít láhev, a je vám pořád pěkně. Tohohle kdybyste vypil dvě skleničky, upadne vám hlava.“

„Byla jste tam se svým mužem?“

„Kde?“

„V Itálii.“

„To jsem přece ještě nebyla vdaná!“

„Myslel jsem, že jste se třeba znali už předtím,“ užasl nad její logikou.

„Přece byste nejel do Itálie s někým, s kým se znáte už pět let. Itálii vymyslel pánbů na odpočívání a na milování. Nemůžete odpočívat a milovat se s někým, s kým to děláte celej rok. To byste mohl zůstat rovnou doma.“

„Máte zajímavý názor na cestování.“

Upřela na něho pohled svých upravených očí. Její duhovky měly barvu šedomodré břidličnaté hlíny, která po prudkém dešti roz-
bředne a v slunci se opět vypálí do tohohle zvláštního odstínu.

„Neznám ani jednu holku, která by si tam brala svého kluka,“
řekla rozhodně. „Vy si to asi nedovedete představit, když jste tam
nikdy nebyl. Tam nejsou lidi jako u nás. U nás, když jdete po ulici,
si připadáte jako ryba, plavete jako kapr v rybníku a kolem vás se
převaluje spousta jiných tlustých kaprů. A občas na vás otevrou
hubu anebo se vás v tlačenci dotknou svým odporným tělem, ale
tam, než přejdete ulici, vždycky se objeví kluk, co vás pozve na večeři
nebo aspoň na zmrzlinu. A pak sedíte někde pod slunečníkem a na
všechny volný židle kolem přisednou ještě jiní kluci a zvou vás tan-
covat anebo na víno nebo na disko, a slibují vám, že vás odvezou
z Říma do Cortiny a z Benátek do Neapole, a když řeknete, že chcete,
tak vás vezmou do svého sportáčku a vezou vás a přitom v jednom
kuse vykládají a rozhazují rukama, a pak vám najednou řeknou,
že vás milují a jestli si je nechcete vzít. Panebože,“ vzdychla, „chce
se mi brečet, že tam nejsem.“

Doposud se mu nepodařilo dozvědět se o ní jedinou podstatnou
informaci, ani jí sdělit cokoli o sobě, využil tedy toho, že se na
okamžik odmlčela, a pronesl další větu z konverzační příručky:
„Promiňte, teď mě napadlo, že jsem se vám ani nepředstavil.“

„To nevadí,“ řekla rychle, jako by se bála, že si bude musit obtížit
paměť zbytečným jménem, „pro mě jste pán, co mě vzal do auta,
když přšelo, a ještě k tomu mě pozval na víno.“

„Docent David Krempa,“ oznámil. Ale ona, namísto aby mu sdě-
lila svoje jméno, řekla:

„David, to byl nějaký prorok nebo někdo takovej, ne?“

„Byl to král.“

„Král,“ opakovala, „ale to asi nebyl váš předek.“

„Spíš ne,“ a s úžasem si uvědomil, že si dal vnutit tento nedůstojný
způsob rozhovoru. „Nevím o tom, že bych měl židovské předky.“

„A on byl ten král žid? Myslela jsem, že židi nemůžou být králi.“

„Proč by nemohli?“

„Nevím, tak se mi to zdálo. Asi proto, že nemají kde.“

„Tehdy měli, bylo to jejich vlastní království.“

„Nevěděla jsem, že měli někdy království. Vy se tím asi hodně zabýváte, že?“

„Ne, jsem biolog,“ a zapochyboval, že jí to slovo něco říká.

„Aha, a pracujete v ústavu. Měl jste tam už být, a zatím tu sedíte se mnou. Jistě vás čekali a teď už jsou celí nervózní. Nevědí, co mají dělat, když jste jim to předem neuložil.“

Možná že nebyla tak hloupá. Utahovala si z něho, zatímco on vážně a zaujatě naslouchal jejímu žvanění.

„Co děláte vy?“ zeptal se. „Čím se živíte?“

„Já se přece vůbec nemusím živit, jsem teď vdaná. To je dobrý zaměstnání, být vdaná, nezdá se vám? Anebo vy nejste vdaný?“

Neodpověděl.

„Vy se zlobíte?“ zjistila. „Vy byste chtěl doopravdy vědět, čím se živím. Ale já se neživím. Ještě jsem ne-ab-sol-vo-va-la. Říká se tomu tak? Tomáš tvrdí, že jsem úplně pitomá na cizí slova.“

„Jakou školu?“

„Takovou, že budu hrát divadlo, když to vydržím až do konce. Pimprlový divadlo, budu promovanej Kašpárek,“ upřesnila. „A taky jednou týdně zpívám. Jestli znáte divadýlko Laterna ve Spálený.“

Přikývl, ačkoliv je neznal. „Vy máte ráda loutky?“

„Myslíte, že bych je měla mít ráda?“

„Říkala jste přece... Proč to teda studujete?“

„Já už ani nevím. Myslím, že jsem chtěla být herečkou, ale bylo moc přihlášených a já měla blbej posudek a malou protekci.“

„Ale jednou přece budete muset dělat to, co studujete.“

„Myslíte, že budu muset? Já si nikdy nedovedu představit, co jednou bude. Třeba to vůbec nebude. Odjedu do Itálie anebo do Austrálie. Bonnie, ten nám slibuje, že se jednou podíváme do

Austrálie. Třeba tam zůstanu. To už je tak daleko, že bych tam možná chtěla žít!“

Její odpovědi přicházely z jiného, cizího světa. Překvapovala ho, jako by pod mikroskopem místo tkáně zahlédl živého a pohybujícího se klokana. „Mě většinou bavilo to, co jsem dělal,“ řekl. „A zpívání vás těší?“

„Co by mělo člověka těšit na tom, že každou středu musí zpívat tři stejné písničky? Ale je tam dobrá parta. Tom tam taky hrával, ale to už je dávno. Bonnie hraje na bendžo, na kytaru, na mandolínu, na piáno, na varhany a třeba i na sklenice, když budete chtít, a navíc režíruje. On je tak krásně hubenej, že vypadá, jako kdyby zrovna slez z kříže, každěj ho musí milovat!“

Dopila víno, postavila skleničku, otřela si ústa a řekla: „Ale teď už v tom vašem ústavu musejí být zoufalí.“

Přivolal číšníka, zaplatil účet a poskytl mu spropitné, které způsobilo, že se číšník dokonce uklonil, ale ona si toho ani nevšimla.

Vzdálila se „na okamžik“ a ponechala ho samotného napospas nudě neutěšené místnosti. Kdykoliv mu zůstalo několik minut času mezi dvěma činnostmi, snažil se myslet na svoji práci. Měl schopnost rychle se soustředit, vracet se třeba po několika dnech k opuštěné myšlence, ale tentokrát nedokázal myslet na nic jiného kromě na to, co jí řekne, má-li se pokusit ještě jednou ji uvidět. Jistěže ne, neměl ji vůbec zvat ani sem, je to cizí holka, bláznivá nebo hloupá, nemají, o čem by spolu mluvili. Odveze ji domů, to ještě musí, přišel o několik hodin a nemá smysl ztratit další.

Už přicházela, štíhlá a drobná, aspoň ve srovnání s jeho ženou, kráčela uličkou mezi stoly tak dokonale, že k sobě připoutala všechny pohledy, také on se na ni díval, ale zároveň vnímal a cítil jejich závist a lichotila mu.

Znovu se ocitli v její ulici, bydlela ve starém čtyřpatrovém činžáku na samém konci ulice. Za domem už začínaly ohrady a ještě za nimi vedla trať.

„Tak vám děkuju,“ řekla.

„Poslyšte, mohl bych vás ještě někdy uvidět?“ a sám se podivil, proč to říká.

„Vy byste mě chtěl ještě někdy uvidět?“

Vystoupil také z vozu. V ulici hráli kluci kopianou a s řevem obíhali jeho vůz, zjevně jim překážel: svým vozem a svou přítomností. „Myslíte, že byste mohla...“ Odvykl si vymýšlet data a místa schůzek, navíc tak úplně nevládl svým volným časem, nenapadal ho žádný kloudný návrh, a tak tedy řekl: „... že byste mohla za týden v tuhle dobu?“

„A nebudou vás čekat v ústavu?“

Podíval se na hodinky. „Ne, v tuhle dobu už ne. Přijedu pro vás sem. Jestli vám to nebude vadit.“

„Proč by mi mělo vadit, že přijedete sem?“

Nepodala mu ani ruku a odcházela. Taky neslíbila, že přijde, spíš nepřijde, bude ho pozorovat seshora oknem, pozve si svého muže Tomáše a ještě Berta, co je fantastický bubeník, a hubeného Bonnieho, co hraje na všechno, a budou ho se smíchem pozorovat, jak čeká na rohu.

Byl nejvyšší čas, aby spěchal domů a rozmrzele popsal ženě pohřeb, kterého se na její naléhání zúčastnil. Zastavil se však ještě ve Spálené ulici a v průjezdu našel vývěsní skříňku. V sále hostovalo několik souborů, Laterna byla zřejmě nejmenší z nich. Její hektografovaný plakátek se ztrácel mezi fotografiemi polonahých tanečnic.

Kdosi se zastavil vedle něho, a on, jako by se lekl, že provádí něco nepatřičného, rychle odstoupil od skříňky. Znal teď aspoň celé její jméno.

4

První poválečné prázdniny strávil výjimečně s rodiči. Otec v té době pracoval v lázních na jihu Čech. Do lázní poslali několik set vězňů

zachráněných z koncentračních táborů a bylo zapotřebí lékařů, kteří by se o ně starali. Otec si přál, aby za ním rodina přijela aspoň na léto. Našel jim ale pokoj v nedaleké vesnici, předpokládal, že matku by skličoval pohled na tolik lidí, kteří mají za sebou bezmez-
né strádání.

David tušil, že ho tu čeká mnoho nudných dní. Matka tehdy už postonávala, byla zcela zaujata svými starostmi a bolestmi. Spala dlouho, pak odcházela do kostelíku, kde někdy setrvala docela sama. Nezdálo se, že by se o něho nějak zajímala.

Přivezl si s sebou mnoho knih, ale nemohl si nepřetržitě číst. Několikrát se vypravil do lázeňského městečka, které bylo plné praporů, zabílených vývěsních štítů a naopak čerstvých nápisů, psaných kostrbatou azbukou, kterou v té době nedokázal přečíst. Po kratičké kolonádě se procházely zbědované, vyhublé postavy mužů a žen. Ženy v té době přitahovaly jeho pozornost, ale tyhle ubožačky s ostříhanou hlavou a s hrudí, z níž vymizela ňadra, se ženám téměř nepodobaly – vzbuzovaly leda zvědavost nebo lítost.

Několikrát se vypravil sám do přilehlé krajiny, v níž se dalo ještě občas zahlédnout u silnice ztroskotané auto anebo dosud nezarostlý kráter. Asi po týdně si všiml, že za cípem lesa, k němuž dohlédl z okna, se objevily tři vysloužilé vojenské stany.

Večer přijížděl otec a u jídla vykládal něco z příběhů, které během dne vyslechl. David ty příběhy poslouchal se zájmem, i když přicházely z jiného, těžko pochopitelného světa. Matka většinou mlčela, snad ani otcovo vyprávění nevnímala. Jednou, David se právě zvedal, že odejde od stolu, matka s náhlým oživením začala otci vykládat o nějakých mladých ze stanů, kteří k pohoršení všech pořádají v noci orgie; otce by to mohlo zajímat, protože mezi nimi je i dcera profesora – a matka vyslovila nějaké jméno, které otec zřejmě znal – to prý je úplná děvka, táhne to se všemi ze stanové party. Ano, řekl otec bez náznaku pohoršení, děvče zná, pěkná blondýnka, za tou se vždycky chlapi ohlíželi, a vrátil se ke svým příběhům.

Zato Davida matčino sdělení vzrušilo a dlouho do noci se oddával představám o nočních orgiích.

Brzy ráno se vydal ke stanům. Byly uzavřené, ale jemu se zdálo, že zevnitř slyší tichý šepot, ale možná to bylo oddechování spáčů.

Hned za stany tekł úzkým korytem potok. Přeskočil jej, lehl si do vysoké trávy na břehu a čekal.

Ti vevnitř zůstávali dlouho tiší, pak konečně zaslechl polohlasný hovor, jeden ze stanů se pootevřel a objevila se zarostlá mužská tvář. Polekal se, ale teď už se bál pohnout. Přikrčil se k zemi.

Pak se ukázala ona, poznal ji, sotva ji uviděl, podle dlouhých světlých, téměř bezbarvých vlasů. Měla na sobě tmavě modré tepláky. Došla k vodě, rozhlédla se, ale ne dost bedlivě, aby ho zahlédla, svlékla si bundu a rychle se myla.

Prvně v životě zahlédl živá obnažená ňadra, a i když byla nedosažitelně vzdálená, pocítil takovou rozkoš, že se musel ovládnout, aby nevykřikl. Když se vrátila do stanu, rychle se zvedl a prchl do bezpečné vzdálenosti – ale nechtělo se mu odejít, ještě pozoroval, jak se ti ze stanů (byli to tři mladíci a tři dívky) sluní, jak na ohni připravují jídlo. Pak se ona ještě s jednou dívkou vydala do vesnice nakupovat a on se loudal vpovzdálí za nimi. Když vstoupily do obchodu, odhodlal se tam vejít také, a prvně uslyšel i její hlas a uviděl zblízka její tvář, a když pohlédl ještě níže, uvědomil si, že viděl ňadra, která teď odpočívala skryta za záclonou pestrobarevné látky; ta představa ho tak vzrušila, že musel strčit do kapsy ruku zařatou v pěst, aby lidé v krámě nic nezpozorovali.

Ani ho nenapadlo ji oslovit, nechal ji odejít a opět se loudal kus za ní, a večer, když se ukryl pod peřinou, představoval si, jak se ona svléká a stojí nahá na trávě a nahá se pak vrací do svého stanu, kde na ni čeká on. Tiskl ústa do polštáře, aby v něm zdusil zrychlený dech. Jeho mysl, oblévána vlnami rozkoše a vlnami touhy, teď byla zotročena, nemohl uniknout nikam a k ničemu.

Když otec usnul, naštěstí tady chodil spát časně, on se vytratil oknem ze svého pokoje a ještě ty ze stanu zastihl, jak sedí kolem dohořívajícího ohně a zpívají. Komáři nesnesitelně štípali, nemohl se ani ohnat, aby na sebe neupozornil. Snažil se na dálku v tom sboru hlasů a kytar rozeznat její hlas a také najít její tvář, ale bezúspěšně, neboť rysy jednotlivých tváří setřelo šero.

Konečně dozpívali, oheň dohasl; ještě rozeznal, jak se rozdělují a odcházejí do stanů, a zdálo se mu, že rozpoznává její světlé vlasy i její útlejší postavu. Potichu a co nejopatrněji našlapoval, a s dechem sevřeným očekáváním i strachem z prozrazení se přikradl až do nejtěsnější blízkosti jejího stanu. A tak tedy vstoupil, nikým nezván, osamělý posluchač, do auditoria a uprostřed pískotu komárů slyšel teď sotva zřetelný šepot hlasů: mezery mezi šepotem narůstaly, potom sténání a hlasité oddechování, sténání se měnilo ve výkřiky, mezi nimiž rozeznal ženské vzlyky. Úpěnlivě toužil zahlédnout aspoň část jejího těla, dotknout se ho, ale jeho široce rozevřené oči nespátřily nic než temné plátno stanu a jeho prsty svíraly jenom hrudky sypké hlíny.

Ještě dva dny strávil tímto počínáním, stržen jím natolik, že ani nepocítoval jeho ubohost. Třetího dne začali před polednem stany strhávat. Odcházela. Ležel na svém místě, tráva už tam byla zvalená jako v pelechu divočáků, viděl ji, jak jde s rancem, odcházela, ačkoliv on tu ještě zůstává, zdálo se mu podivné, že on by tu měl zůstat, když ona odchází – a teprve v té chvíli si začal uvědomovat, že byl jen přihlížejícím, jen zlodějem cizích šepotů a milostných stenů.

Kapitola třetí

1

V neděli ráno se vzbudil až v půl deváté; byl to jediný den, kdy si trochu přispával. Z vedlejšího pokoje zněl křik jeho dcer a z koupelny hrkala pračka. Nadechl se a ucítil pach vařící se mýdlové vody. Přišlo mu líto ženy, která i dnes vstala časně a pracovala, měl by jí koupit automatickou pračku, i když by na to padla část úspor, které měli připraveny na svůj domek, ale teď, když pojedou do Anglie, ušetří si dost peněz, na domek i na pračku. Ještě stále měl zavřené oči a kolébal se v příjemném stavu polospánku, v němž se dalo snít o tom, že se konečně zmohli na vlastní dům, kde má pracovnu s velkou knihovnou za zády, anebo o tom, že je povolán na profesorskou stolicí do Cambridge, nebo dokonce o tom, že jednou v budoucnosti se mu dostane té nejvyšší pocty, obdrží Nobelovu cenu za mimořádné práce v oboru stárnutí živých organismů; náhle ho znepokojilo vědomí, že něco není v pořádku, něco se změnilo v obvyklém rytmu života i jeho myšlenek. Jakoby z dálky k němu dolehl cizí, vtíravý ženský hlas, ještě necelé čtyři dny a zase jej uslyší, uvědomil si, a tím se docela probudil.

Vstal, udělal několik úklon k Darwinovi (byl to jenom starý a bezcenný tisk, zobrazoval slavného přírodopisce na palubě lodi Beagle), jehož si jako jediné umělecké dílo pověsil nad svůj stůl, rozkomíhal paže a po několika dřepch odešel do koupelny, kde na sebe pustil studenou sprchu, nikoliv proto, že by mu to bylo příjemné, ale protože to považoval za zdravé.

Kamila v kuchyni utírala nádobí. Na sporáku, přiklopeno pokličkou, stálo teplé mléko připravené pro něj. Vylovil škráloup a hodil jej do výlevky, potom se naklonil k ženě a políbil ji na tvář. Měla

kruhy pod očima. Položila talíř nazpátek na stůl, čekala, až ji obejmě, on ji tedy zezadu objal.

„Proč si taky nepřispíš?“ zeptal se.

„Nestačila bych to, přece vidíš, co je tady práce. Ty ji za mě neděláš.“ Její vzezření i držení těla prozrazovaly trvalou únavu.

Vzal si z chlebovky housku a ukročil stranou ke kuchyňskému stolu. Věděl, že na ni přesunul břímě domácnosti a výchovy dětí a ještě k tomu ji poslal pracovat, protože potřebují i její plat, jinak by si nebyli mohli koupit ani to ojeté auto a zůstali by navždy odsouzeni do bytečku s dvěma pokoji s okny na sever. Takhle už si ušetřili na čtvrtinu domku, jakmile jej postaví, zůstane Kamila doma anebo si vezme někoho k ruce, rok venku to vše jistě uspíší. Tímhle závěrem natolik zkonejšil svědomí, že dokonce pocítil nevoli nad tím, jak je jeho žena po ránu zbědovaná. Žádal od lidí kolem sebe stejně nezdolnou životaschopnost, jakou měl sám. Ona ji neměla. Už se spolu téměř nemilovali, ne proto, že by se docela přestali mít rádi, ale Kamila večer usínala, sotva ulehla, a nebylo možno ji probudit ani polibky, ani násilím.

„Nahoru na sídliště přijely houpačky,“ ozvala se. „Viděla jsem je tam včera.“

Nastražil se, věděl, co bude po tomto sdělení následovat.

„Mohl bys tam vzít holky!“

„Ted' hned?“

„Radši ted', mám spoustu práce.“ Byla připravena připomenout mu, že i on má ještě jiné povinnosti vůči dětem, než je pouze žít.

Venku bylo pošmurno, navlékl si tedy starý šedivý hubertus (měl odpor k novým věcem, anebo ještě spíš mu bylo líto odkládat staré věci, které dosud mohly sloužit) a modrou rádiovku, kterou pokrýval svoji vlasatou hlavu už od dob studií.

Z pokoje zazněl rozkazující hlas Anny a fňukání malé. „Margit si nechce vzít svetr,“ žalovala mu starší. „Nána mě bije,“ ozval se žalostný hlas z nitra pokoje.

Vzal malou na klín a oblékal ji. Byla podobná jeho ženě, vzezřením i povahou, snadno se unavila; nezdálo se, že bude v něčem vynikat. Spíš neobratná v pohybech, v řeči i ve styku s ostatními, žila ve stínu starší sestry. Ta zdělila po něm cílevědomost, ctižádostivost a paličatou vytrvalost, naučila se číst už ve čtyřech letech a v téže době se začala zajímat o psy. S nedětskou systematickostí si o nich začala shromažďovat informace, vystřihovala a nalepovala si obrázky psích plemen, filmových, výstavních a policejních psů, kteří se čímsi proslavili, a sbírala o nich články, které byla sotva schopna přeslabikovat.

Na domech v ulici (do Prvního máje chyběly dva dny) už visely prapory, okna školy žáčci pod vedením příčinlivých učitelek (také Kamily) vyzdobili spoustou bílých holubiček. Představil si, jak pozítří v šest hodin ráno nastoupí pod zástavy a obrazy státníků, zatímco na stanovišti bude vyhrávat dechovka a z amplionů se budou do omrzení s profesionálním zanícením vyřvávat předem schválená hesla. Nesnášel okázalost, uprostřed davu ho skličovala nemožnost dělat cokoliiv rozumného a užitečného. Ale přesto vždy opět přišel ukázněně a přesně na seřadiště. Zúčastňoval se průvodu stejně jako brigád, politických školení, odborových schůzí nebo voleb, aby jej nemohli jeho případní nepřátelé obvinít z neloajlnosti a zabránit mu tak v pokračování jeho práce. Podobné konání v něm sice probouzelo nechuť, ne však výčitky svědomí. Manifestace byla tak povrchní a vynucená, a zároveň tak obecně přijímaná, že ztrácela jakýkoliv význam kromě toho, že ho obtěžovala. Někdy, když se sešlo víc podobných akcí, napadlo ho, že by pro něj bylo lepší, kdyby mohl žít v nějaké zemi, kde by ho ponechali v klidu a kde by měřítkem jeho oddanosti (pokud je vůbec třeba starat se o oddanost obyčejného občana) byla jen jeho práce a občanská čestnost. A divil se, že otec, který vynikal schopností logicky a racionálně řešit životní situace, ustoupil matčině nechuti opustit vlast a neodjel do Anglie anebo do nějaké klidnější země. (Když si jednou Kamile posteskl na otcovo rozhodnutí, řekla: Ale to bychom se byli vůbec

nepotkali! A on užasl nad ženskou logikou, protože by přece každý potkal někoho jiného a žili by právě tak šťastni anebo nešťastni.)

Bylo ještě časně, houpačky i kolotoče tedy v poklidu vyčkávaly první zájemce. Umístil obě dcery do lodiček a sám se posadil na osamělou lavičku u zuboženého, nesčíslnými odpadky zneuctěného trávníku. Teď se mi nabízí příležitost uskutečnit to, co otec promeškal, uvažoval. Až do téhle chvíle si nedovolil na to pomyslet, ne kvůli tomu, že by se snad děsil myšlenky na ztrátu vlasti – byl přesvědčen, že může najít vlast všude, a má dokonce právo si volit jakékoliv místo pro svůj pobyt – ale protože se mu takové úvahy zdály předčasné. Teď však stačilo, aby přivřel oči, a už seděl na lavičce v zahradě před vlastní vilkou v Hampsteadu: hustý, dokonalejší trávník, živý plot a stavení z temně červených cihel, obrostlé břechťanem, z kuchyňského okna voněl oběd. Kamila vyšla ze dveří, nebyla to už unavená žena s uštváním pohledem tvora, který neustále přebíhá od jedné povinnosti ke druhé, měla černé vlasy, jako když se s ní prvně setkal, a odpočatou usměvavou tvář.

Ty sis ani nevšiml, že jsem si namalovala oči.

Ano, moc ti to sluší.

Vidíš! To ani nemusíš chodit za tou holkou, když se ti líbím.

Ano. Nevím, co mě to napadlo!

„Táto,“ uslyšel za sebou hlas starší dcery, „Margit chce už domů!“

Otočil se a spatřil svou mladší, jak sedí v nehybné lodičce. Došel k houpačkám. „Co je? Ty už se nechceš houpat?“

„Ona by chtěla,“ oznámila starší, „ale je blbá, neumí to a nechce si dát poradit.“

Nenapadlo ho ani, že by to mohla neumět, tak málo mu na ni zbývalo času, že ani nestačil sledovat její dovednosti. „Ty má malá, já tě rozhoup!“ Přistoupil k lodičce a kapesníkem Margit osušil tvář. Natáhla k němu ruce.

„Co je?“

„Já chci domů,“ naříkala, „mně se tu nelíbí!“

Vzal ji do náruče. Položila mu hlavu na rameno a tváří se dotkla jeho. „Počkej,“ navrhl, „já tě naučím, jak se houpe, ale nejdřív se svezeme na kolotoči.“

„Ty pojedesh se mnou?“ zeptala se nedůvěřivě.

Vstoupil i s ní na ošlapanou palubovku kolotoče, posadil se na hřbet ušpiněného, kdysi snad modrého slona, a stařík, který v kabině obsluhoval motor i magnetofon, jako by čekal jen na jejich příchod, uhodil železnou tyčí do mosazného zvonce a kolotoč se dal s úpěnlivým skřípotem do pohybu.

Naklonil se dopředu, aby uviděl Margit do tváře, a když spatřil, že se usmívá, řekl spíš sobě než jí: „Tak vidíš, tak vidíš.“

Měl vždycky u sebe malý trhací blok, vyndal jej a napsal:

*Vážená slečno,
bohužel mi přijela nečekaná...*

Uvědomil si, že oslovení není správné, vytrhl list, zmačkal jej do malé kuličky a vhodil do nitra kolotoče.

„Táto,“ ozvala se malá před ním, „pojede se ještě jednou?“

Dal staříkovi další dvě koruny, vyčkal mohutného hlasu zvonu a začal opět psát:

*Milá paní Ivo,
bohužel mi přijela nečekaná návštěva až z Velké Británie...*

Zarazil se, nerad lhal a vymlouval se. Ale vyložit, proč se rozhodl odvolat schůzku s ní, mu připadalo příliš složité.

... obávám se, že se jí budu muset věnovat. Prosím Vás proto, abyste mě omluvila v ten den, kdy jsem si sám přál Vás spatřit.

Podepsal se a přečetl si text ještě jednou. Snad bylo dobře, že jeho sdělení tkvělo v řádu smyšlenky tak, jako v něm tkvěla ona. Neexistovala návštěva z Anglie, stejně jako neexistovala ona, právě ji vymazal ze světa hmatatelných skutečností, anebo aspoň ze svého života.

A protože ho jeho povaha nutila jednat vždy pokud možno bezodkladně, hned po obědě (ženě oznámil, že si jede pro zapomenutou knihu – další, naštěstí už poslední lež) se vydal na opačný konec města, aby vhodil své poselství do schránky.

Ale na chodbě jejího domu znejistěl: pronikavě tu vonělo pečené maso a kyselé zelí, a kdesi nahoře slyšel třesknout dveře a vykřiknout dětský hlas. Co když právě teď vyjde ze svého bytu a uvidí ho tu stát s obálkou v ruce? Nevěděl, jestli si přeje ji uvidět, anebo ne, nebyl si jist, jestli si vůbec přeje doručit jí ten dopis. Otevřel obálku a přečetl si svůj vzkaz; teď mu nepřipadal tak dokonalý. Byl strohý, kožený a příliš konečný. Opřel lístek o plechovou stěnu schránky a ještě připsal:

P. S. Když dovolíte, ozval bych se jindy.

To ho k ničemu nezavazovalo, ale také nezbavovalo možnosti ještě se ozvat, kdyby se k tomu přece jen rozhodl. Nalezl schránku s jejím jménem – pod jmenovkou kdosi namaloval bílou olejovou barvou tři velké noty – vhodil obálku dovnitř a s náhlým pocitem provinění či spíše trapnosti (jako by právě nahlédl dírkou do cizího stanu) vyběhl z domu.

2

Od nejdávnějších časů, kdy se člověk vynořil z temnot živočišné říše, provázeli ho životem bůžkové, démoni, duchové a bozi. Uvažovali jste někdy, která vlastnost spojuje bezvýznamného bůžka z Tasmánie se slavnými, obecně uznávanými bohy, jakými jsou Višnu, Hospodin anebo Alláh? Řeknete: všemohoucnost. Ale

bohové dobra jsou často bezmocní proti bohům zla a jsou nejednou přelstěni i lidmi. Řeknete: neviditelnost. Ale všichni bohové se přece občas zjevili, ať už v podobě tělesné, lidské či zvířecí, anebo aspoň v podobě oblaku či hořícího keře. Bohy nespojuje ani žádná morální vlastnost, jsou bohové dobří a jiní zlí, a ještě jiní stojí nad dobrem i zlem. To, co spojuje všechny, je jejich nezávislost na plynutí času, jejich trvání mimo zrození a smrt. Jejich věčná existence. Bohové neumírají. Z toho plynulo od nejdávnějších dob pro člověka něco velmi podstatného. Jsou-li nesmrtelní bozi, znamená to, že existuje možnost nesmrtelnosti. Existuje však i pro člověka možnost vymknout se živočišnému údělu, vyklouznout z lidského času a vstoupit do času jiného, do času, v němž se pohybují bozi? Nezdálo se to možné na této zemi, člověk si proto prodloužil své trvání aspoň mimo viditelný svět. Ale mohla ho tato neurčitá vidina uspokojit? Odnepaměti člověk touží po opravdové nesmrtelnosti, sní o živé vodě, o elixíru života, o elixíru věčného mládí. Člověk, jediná bytost, která ví o své konečnosti, sní o věčném životě.

Člověk vychovaný v křesťanské víře rád uvěřil aspoň tomu, že jednoho dne v nedohledné budoucnosti, až andělé zadují do trub, se znovu vrátí v tělesné podobě na svět. Bylo mu jedno, že svět už bude k nepoznání změněn – že jeho města budou rozpadlá a národy, k nimž patřil, zapomenuty. Chce se vrátit zpátky do lidského světa, neboť tuší, že onen svět, z něhož má být vzkříšen, obestírá skličující neznámo.

Stojíme na prahu poznání, které snad vyvede člověka z jeho odvěké pomíjivosti a alespoň jej přiblíží onomu nekonečnému času, jenž až doposud patřil jen bohům. Snad to bude někdo z vás, anebo to budete vy všichni, kdo společnou rukou rozžehnete světlo života tam, kde se až dosud jenom míhalo světélko marných a bludných snů.

Ve vedlejší místnosti, možná v koupelně, pronikavě vřeštěla jeho starší dcera, Darwin naklánějící se přes zábradlí se mírně usmíval a Kamilin tlumený hlas cosi přikazoval Margit. Vytáhl ze zásuvky diář a u dne 2. května si napsal jedničku. S první přednáškou se

opozdil, i když si pro ni naplánoval dvakrát tolik času než pro ostatní. Byl vždycky nesvůj, když musel vystoupit ze světa experimentů, čísel a vzorců – bohové ani filosofie nebyli jeho obor.

Schoval diář, sepnul první přednášku (deset listů) sponkou a rovněž ji schoval do zásuvky.

„Ty už jsi hotov?“ zjistila polekaně Kamila. „Ale já ještě nebudu. Holky dneska strašně zlobily.“

Byli oba pozváni na večeri k jeho aspirantovi. Na návštěvy chodívali zřídka. Neměli přátele, anebo aspoň ne takové, s nimiž by se vzájemně navštěvovali, nezbýval jim čas taková přátelství uzavírat.

I dnešní pozvání přijal jenom proto, že na večírek měl přijít také ředitel ústavu (s ním potřeboval probrat podrobnosti svého odjezdu a chodu oddělení v době, kdy tu nebude) a také mladý Američan z Princetonu, který dělal pokusy s corpora allata u housenek bourců – seznámení s ním mohlo být užitečné.

„A musím ještě Margit umýt vlasy a pak se oblíct.“

Margit fňukala v koupelně nad poloprázdnou vanou. Bylo už skoro půl osmé. Kdykoliv měli někam odejít, opakovala se táž scéna: brečící děti, Kamila neupravená, uštvaná a zlostná, neboť není v její moci, aby byla včas hotova.

„Proč jí musíš zrovna dneska mýt vlasy?“

„Už je nemá myté týden.“

„Nechápu, proč jí je tedy musíš zrovna mýt, když víš, že někam jdeme.“

„Mně se tam stejně nechce,“ řekla podle ženské logiky. „Mám tu tolik práce – a ty lidi ani neznám! A určitě se tam bude mluvit anglicky.“

„Právě! Aspoň budeš mít příležitost, aby sis zdokonalila angličtinu.“

„Já si netoužím zdokonalovat angličtinu.“

„Ale vždyť za čtyři měsíce odjíždíme. Jak se tam chceš potom domlouvat?“

„A kdo ti řek, že se tam chci domlouvat? Že tam vůbec chci?“

„Neřeklas mi, že tam nechceš.“

„Nevím, proč bych tam měla chtít!“ Otočila se k němu zády a jala se malé mydlit vlasy.

„Myslel jsem, že se tam těšíš. Je to přece pro tebe příležitost poznat cizí zemi.“

„Příležitost,“ opakovala ironicky, „je to pro tebe. Ty tam snad něco poznáš. Myslíš, že si neumím představit, co tam čeká mě? Budu sedět od rána do večera v kuchyni v nějakém domečku, zatímco ty se ztratíš na fakultě. Budu vařit a starat se o holky, které si zoufají, že tam nemají kamarádky. Je mi jedno, jestli sedím doma tady anebo tam. Tady mám aspoň svoji školu!“

„Najednou, najednou o ni stojíš.“

„Mám tam lidi, s kterými si můžu popovídat. Co myslíš, že bych si jinak počala? Zbláznila bych se. S tebou se nedá promluvit celý den ani slovo.“ Vytáhla Margit z vany a zabalila ji do osušky.

Tři čtvrti na osm, měl by se buď vrátit ke své práci, anebo odejít, místo toho překážel v koupelně a vedl spor, který nic neřešil, ani nic řešit nechtěl.

„Nech mě doma,“ řekla, „a jed' sám!“

„Teď, anebo i potom?“

„Teď – a třeba i potom.“

Věděl ovšem, že tenhle výrok nemá ani nejmenší závažnost, je jen výrazem okamžité nálady, jejího chvilkového vzdoru; samozřejmě odjedou spolu: jak do Anglie, tak dnes večer, když na ni ještě dvacet minut počká. Ale aspoň pro dnešní večer byl ochoten její prohlášení vzít vážně.

3

Jeho aspirant bydlel v jedenáctém patře věžového domu, který měl podle mínění architektů tvořit dominantu sídliště. Když David vstoupil do špinavé chodby s okopanými a nerovnými zdmi,

zmocnila se ho nechut', jako by vstupoval do čekárny u zubaře. O problematice corpora allata už dávno četl vše, co potřeboval vědět, a bourci morušoví mají příliš málo společného s člověkem, než aby ho skutečně zajímali.

Na výtahových dveřích visela tabulka: NEJEZDÍ.

Někteří Američané, zvláště ti mladí, si libují v odtažitých a „přepychových“ tématech, uvažoval, zatímco stoupal do schodů. Vzpomněl si na jednoho, který strávil několik let výzkumem rozdílu nemocnosti a pravděpodobné délky života u myší, pokud žijí ve špinavých anebo naopak v čistých usedlostech. Nakonec ovšem dokázal, že v podstatě rozdílu není. To je tím, že mají dost peněz a žijí už ve světě docela obráceném do sebe, a zatvrdil se proti Američanovi, ještě než ho spatřil.

S Mocným mohl projednat svoje problémy také někdy jindy a s menší ztrátou času. Když sám sebe přesvědčil o zbytečnosti toho, co právě podniká, zazvonil u dveří. Oba Američany okamžitě poznal. On byl hubený, všechno na něm bylo dlouhé: ruce, nohy, krk i vlasy, kolem zápěstí měl omotaný kus jakéhosi lesklého drátu (nejspíš něco zdravotního) a na jeho obrýlené tváři tkvěl pevně usazen zájem o vše, co se kolem něho dalo. Ona štíhlá a kostnatá, rozpuštěné vlasy jí sahaly až po pás, v šatech brčálové barvy, s natištěnými rudými muchomůrkami, kolem zápěstí měla ovinuto pokračování drátu, který zdobil zápěstí jejího muže, a v místech, kde by se nalézala, kdyby vůbec měla možnost vzniknout, prohlubeň mezi nadry, žádal černobílý emailový knoflík o lásku (Love me!). Kromě nich tu v houpacím křesle, jediném netypovém kusu nábytku, seděl jejich mocný šéf.

Sedl si na sektorovou židli vedle Američanky a zdvořile se jí zeptal, zda je prvně v Evropě (och ne) a zda také studovala přírodní vědy (studovala literaturu). Doufal, že tím splnil svoji povinnost společenského hosta a teď se může věnovat svým myšlenkám.

Po jeho boku však křičel její muž (nepochybně levičák jako větší na mladých z tamté strany zeměkoule): „A co tedy myslíte tím vašim

socialismem? Co lidského jste přinesli? Od čeho jste osvobodili člověka? Máte aspoň jedinou skutečně novou pospolitost?“

„Jakou pospolitost?“ nechápal šéf v houpacím křesle.

„Jako v Izraeli, v Číně, anebo jaké vytvořili naši hippies. Komunistickou pospolitost, kde jediné mohou vzniknout neformální vztahy.“

„U nás ještě není komunismus,“ ohradil se Mocný.

Nikdy nedovedl pochopit, jak mohou lidé jinak rozumní a dokonce vzdělaní s takovým zaujetím vyslovovat nehoráznosti o otázkách, jimž nerozumějí, a ještě při tom mluvit tak nahlas.

„On je hrozný,“ naklonila se Američanka k Davidovi. „Kam přijde, tam vykládá o nových pospolitostech. Dřív mluvil ještě o své vědě, ale to jsem mu zakázala. To se přece nedá vydržet. Málem ho vyhodili z univerzity, protože při demonstraci vytloukl sklo v bance. Chtěl všeho nechat a odejít do komuny v Taosu.“

„A vy jste odmítla?“

„Měla jsem tam jednu spolužačku, byla jsem se za ní podívat. Žili v domě, co si sami postavili z hlíny jako Indiáni. A neměli tam ani vařič, ani pračku a jedli pořád kukuřičnou kaši. Byla tam taková zima, že všechny děti dostaly nějaké hrozné nemoci.“ Vstala a otevřela dveře na balkon. „Och!“ zavolala. „Jaký báječný pohled!“

Následoval ji – spíš aby unikl z místnosti, než z touhy po rozmluvě s ní.

Pod nimi hořelo množství světél. Po neviditelných silnicích a serpentinách s navěšenými provazci lamp se sunuly reflektory aut.

„Nádherné město,“ zvolala, „miluji je od první chvíle, kdy jsem je spatřila.“

„Milujete hodně měst?“

„Ne! Snad ještě Paříž, Benátky a Rio. Byl jste někdy v Riu?“

„Nebyl,“ a uvědomil si, že v několika dnech už podruhé slyší chválu Benátek, a vzpomněl si na studentku, s níž se mohl včera sejít, ale tu vzpomínku ihned zapudil.

„On nemá smysl pro realitu,“ vrátila se opět ke svému muži, „ale je fantasticky nadaný. Když skončil školu, dostal nabídky z pěti univerzit, nakonec šel do Princetonu. Všichni si myslí, že to někam dotáhne, ale on říká, že na tom nezáleží, neuznává kategorii: někam to dotáhnout. Říká, že ze všeho nejdůležitější je získat a dát lásku. Co si o tom myslíte vy?“

„Já myslím, že každý člověk má povinnost podle svých schopností něco vykonat, a to nezávisle na odměně nebo na úspěchu.“

„Ano, to jste skvěle vystihl!“ vykřikla nadšeně, jako kdyby pronesl něco hlubokomyslného. „Na čem vlastně pracujete vy?“

Na okamžik zapomněl, že se jedná o obyčejnou konverzaci, v níž se ani nesluší vzít jakoukoli otázku příliš vážně, a začal vykládat o své práci.

„Och,“ řekla s náhlou úlevou, že se jí podařilo jej zařadit, „vy jste taky jeden, co chce, aby člověk žil sto padesát let.“

„Proč jenom sto padesát?“

„Panebože!“ vykřikla zase. „Sto padesát let, copak už to není hrozná představa?“

„Hrozná je smrt,“ řekl. „Nebo vás život netěší?“

„Ó ano, život je něco fantastického, ale bylo by příšerné žít tak dlouho. Představte si třeba stopadesátileté Beatles! Zpívat sto padesát let pořád ty stejné písničky anebo je poslouchat. To by bylo únavné, nemyslíte? Anebo sto padesát let nespát. Trpíte také nespavostí?“

„Ne, naopak, myslím, že kdybych měl naději žít ještě sto let, mohl bych se konečně vyspat.“

„Vy ne,“ prohlásila s přesvědčením, „vy byste si na to nenašel čas, ani kdybyste žil tisíc let. Ale co ti chudáci obyčejní lidé! Je to strašné, když tak ležíte v úplném tichu a prázdnu a hrozně si přejete usnout, a místo toho na vás padne úzkost.“

„Úzkost?“ zeptal se.

„Taková... prostě úzkost. Existenciální nebo jaká. Začne mi bušit srdce a chce se mi křičet.“

Když dolehla úzkost na něj, nekřičel. Usedl ke stolu a začal si vyťahovat ze šanonů protokoly dávných i nedávných pokusů, separáty svých článků a přebíral se v hromadách kartiček s výpisky, které shromažďoval pro své přednášky i pro chystanou (a stále odkládanou) knihu, přehraboval se ve svých myšlenkách a větách, aby se aspoň množstvím slov, vahou papíru, přesvědčil, že se něčeho dopídil, že aspoň něčeho dosáhl.

„Já třeba vždycky věřila, že si strašně přeju koně,“ pokračovala, „protože se mi nechtělo pořád jezdit autem. Tak mi ho Johnny dal předloni k Vánocům. Přestěhovali jsme se kvůli tomu z Brunswicku do Lambertville. Až úplně na kraji města jsme dostali stavení se stájí. Byl to skvělý kůň. Bílý s černou hřívou a s černým ohonem. Všichni říkali, že to je absolutně nejkrásnější kůň, ale pak jsem poznala, že mě vlastně ani netěší. Je s ním strašná spousta práce, a stejně musíte mít auto, když se chcete někam dostat. Kůň je příliš veliký, nemůžete se s ním ani pořádně pomazlit.“ A tím udělala konečnou a správnou tečku za rozhovorem o dlouhověkosti.

Vnímal chladný vítr, který se dotýkal jeho čela, a v náhlém tichu jako by zaslechl, jak tiše proudí kolem jeho tváře – čas – neopakovatelný čas jeho života. Čím jej naplnil?

Je opět o jednu noc blíže dni, kdy pro něho už bude pozdě, a to bude cíl, jediný cíl, jehož dosáhne, jeho život už skončil, vyhasl, jenom setrvačností pokračuje ve svém trvání. A vtom je zahlédl, jak letí nad šerým údolím posetým nescíslnými světly, která pro něho co nevidět zhasnou, jak k němu bezhlučně plují na vláčných černých křídlech, žluté zobance pootevřeny, aby ho zhltili: tři havrani.

Zanechal ji na balkoně a odešel k telefonu. Vytočil číslo a naslouchal, jak telefon vyzvání v jeho vlastním bytě, znovu a opět, slyšel, jak se zvonění rozléhá jejich jediným pokojem, jejich ložnicí, pracovní a jídelnou. Pak zavěsil. Z těch přednášek, co si chystám do Anglie, napadlo ho, udělám knihu. Uvědomil si, že před ním v dohlednu leží rok plný nadějí. Prvně v životě bude členem opravdového

vědeckého týmu a bude mít k dispozici dokonalou dokumentaci i knihovnu a setká se s lidmi, od nichž se bude moci něčemu naučit nebo s nimi bude aspoň moci mluvit o něčem smysluplném – ta představa ho zvolna uklidňovala. Posadil se k ostatním ke stolu, snědl bez zájmu dva chlebičky a stále ho neopouštěl neklid, i když úzkost už ho přešla: přál si teď jenom odejít, vrátit se ke svému stolu a v klidu přemýšlet o svých problémech. A brzy po večeři tedy oznámil (aniž se pokoušel předstírat lítost nad svým předčasným odchodem), že musí ještě dopsat článek, poděkoval všem za milý večer a opustil panelový příbytek.

Venku ho přijala tma. Lucerny nesvítily, také většina oken už byla temná. Vzhlédl vzhůru k nebi, kam dávno odvykl vzhlížet, nehledal tam ani Boha, ani cokoliv jiného, co by mu mohlo být užitečné, a spatřil nesčíslně zářících nebeských těles.

Z nedalekých zahrad sem táhla směs sladkých vůní. Bylo čtvrt na jedenáct. Než se dostane domů, bude už pozdě na to, aby začínal práci, a příliš brzy na to, aby šel spát.

Kdyby aspoň Kamila byla vzhůru, kdyby tu byla s ním, šli by se třeba na chvíli projít mezi zahradami. Nasedl do auta a jel liduprázdnou cestou, která se vinula mezi věžáky. Byla středa, večer, hrálo tedy divadélko Laterna, ten údaj vězel v jeho vědomí po celý den, i když se tvářil, že o něm neví. Ale představení už nejspíš skončilo; pokud se tam chtěl vydat, měl se vzdát zbytečné návštěvy.

4

S rozpaky sestupoval po setmělém schodišti do podzemí. Načerno natřené zdi byly polepeny křiklavými plakáty, které vnímal jen jako velké barevné skvrny. Minul zavřenou pokladnu a konečně zaslechl tlumené zvuky zezdola. U dveří do hlediště nikdo nestál. Pootevřel je tak, aby mohl nahlédnout dovnitř; kolem stolů seděli

diváci s očima upřenýma tam, kam nedohlédl. Zadní stoly zůstaly neobsazeny. Protáhl se dovnitř a rychle se posadil.

Jeho známá byla právě na jevišti. Zaslechl ještě několik taktů její písně, ale příliš ho vyvedla z míry skutečnost, že se ocitl v těchto nezvyklých místech, vlastně melodii vůbec nezaznamenal.

Dozpívala, uklonila se. Ze sálu zazněl potlesk – ale ani ten téměř nevnímal, jediné, co vnímal, byla svůdnost jejího pohybu, když se klaněla.

Mezitím na scénu vystoupili dva mladíci oblečení jako klauni, jeden dlouhý a urostlý, druhý zakrslý, a předváděli scénku, nejspíš žertovného obsahu, protože lidé před ním se hlasitě smáli, ale jemu se nepodařilo postřehnout smysl bláznivých pohybů herců. Znovu zazněl potlesk, klauni odběhli a scénku zaplnilo pět účinkujících, orchestr skládající se ze dvou strunných nástrojů, džezových varhan a bubnu zahrál fanfáry a v sále se rozžehla světla.

Netleskal (bylo by pokrytecké tleskat, když neviděl nic z programu) a hleděl na ni, jak se klaní, jak odbíhá, jak se vrací (její soused na scéně ji teď objal kolem ramen), jak se usmívá a znovu se klaní. Několik diváků se zvedlo a odcházelo, jiní ještě zůstávali a dopíjeli víno. Bylo tu pro něho neznámé obecnstvo. Zarostlí a hluční mladíci s téměř dívčími boky a v dívčích blůzkách a dívky v chlapeckých džínsech anebo v kratičkých sukních. Někdo do něho strčil a neomluvil se, zesílena k nesnesitelnosti se znovu rozezněla hudba, a on, jako by poslechl její výzvy k pohybu, přistoupil k baru, aby se zeptal, jak by se mohl setkat s herečkou, která ho neočekávala. Přímo proti němu, jako slunce nad krajinou lahví, visely hodiny, jejich tikot neslyšel, ale zaměřil se aspoň na rychle se šinoucí ručičku, jež odměřovala vteřiny jeho nemístného pobytu tady. Měl by odejít z tohoto ryčícího podsvětí, co nejrychleji se vrátit domů do svého ticha, ale jako by se ocitl v poli protichůdných sil, nechtěl odejít ani zůstat, a proto tu jenom setrval. A pak ucítil lehký dotyk čísi dlaně na svém rameni, a když se otočil, stála před ním ta studentka,

ještě nalíčená ze scény, s dlouhými umělými řasami, v alizarinově červených sametových šatech.

„Tak vy jste se přišel podívat! Kde jste nechal toho svého Velkého Británce?“

„Koho?“ Měl pocit, že zrudl. „Aha,“ vzpomněl si, „toho jsem nechal na návštěvě u přátel.“

„Tak vy jste ho nechal na návštěvě u přátel,“ opakovala.

„Chtěl jsem vás vidět,“ řekl v rozpacích, „tak mě napadlo, že sem na chvíli zajedu.“

„Na chvíli jste sem zajel. A pak spěcháte za přáteli?“

„Nikam nespěchám,“ a užasl nad vlastním sdělením.

„Tak se můžete s námi posadit,“ navrhla mu a vedla ho ke stolu, kde hned pod orchestrem seděli tři chundelatí mladíci (ve dvou z nich poznal klauny ze scény) a jedna dívka, jejíž obličej téměř nebyl vidět, protože si oči i část kulatoučkové tváře zakryla tmavými brýlemi.

„Tak tady to je pán, co byl na pohřbu jedný Tomášovy tety,“ oznámila jim. A on doplnil toto nepříliš určité představení svým jménem a dozvěděl se jejich jména, která ihned zapomněl, jen si zapamatoval, že třetí muž u stolu, o poznání starší než oba jeho druhové, je režisér tohoto podniku Bonnie. Skutečně vyhlížel jako Kristus, jenž právě sestoupil z kříže.

Posadil se na volnou židli vedle ní a u stolu se rozhodl okamžik trapného ticha, které způsobil nepochybně on. „Promiňte,“ řekl, „nechtěl jsem vás vyrušit.“

„To je dobrý, v čem byste nás mohl rušit?“ řekl režisér. „Ale měla by se přinést flaška.“

„Dneska je řada na tobě,“ upozornil Bonnieho jeden z klaunů. Chvíli se přeli, na kom je, aby koupil víno, a i když se zrovna nedívali na něho, dovtípil se, že řada je na něm, přestože s nimi ještě nikdy nepil a ani dnes nehodlal pít. Vstal tedy a zeptal se, jaké by si přáli, a obrátil se přitom na ni. Usmála se na něj, trochu se k němu

naklonila, jako by ho před těmi lidmi chtěla políbit, a řekla, že červené. Odešel k baru a shledal, že láhev vína tu stála dvakrát tolik než v obchodě, ale snad zůstane při jedné; pokud by si přáli další, už si ji koupí sami, a vrátil se s lahví a sklenicemi ke stolu.

„Říká Iva,“ obrátil se k němu režisér, „že jste přišel až na konec přestavení.“

„Bohužel, nemohl jsem přijít dřív.“

„Možná si uděláte čas jindy, zajímal by mě váš názor na to, co tu děláme.“

Nechápal, proč by měl režiséra zajímat právě jeho názor, ale patřilo to zřejmě ke konverzačnímu zvyku v této společnosti.

„Víte,“ řekl režisér, „zkoušíme tu něco nového. I když to samozřejmě není skoro vůbec to, co bychom dělali, kdyby nás nechali dělat, co opravdu chceme. Abyste mi dobře rozuměl,“ pokračoval, „chceme dělat divadlo, které by bylo reakcí na dnešní zmechanizovaný svět. Určitě jste si to taky uvědomil, ale my cítíme jako něco elementárního, že ve světě probíhá zápas mezi vědou a uměním o pojetí člověka. V tomhle století vítězí spíš věda. Ohromila člověka, takže má pocit, že všechno vyřeší kybernetickými počítačema a práškama proti hmyzu a proti angíně a proti smutku. A přitom nevnímá, že přestává být člověkem, všechno v něm je zmechanizované a zautomatizované jako v pračce.“

„Neblbni, Bonnie,“ vmísil se jeden z klaunů, „přece nemůžeš každého hned otrávit.“

„Jde nám prostě o to,“ řekl režisér, „vytvořit úplně odautomatizované divadlo. Na scéně – to je prostě život ve svých nezákladnějších pudových projevech. Slyšel jste o Hair?“

„Ne.“

„A znáte Grotowského anebo Schechnera?“

Zavrtěl hlavou a režisér, zřejmě znechucený jeho ignorancí, umkl.

„Schechner nechá předvádět lásku na scéně,“ zastoupil Bonnieho menší z klaunů.

Větší klaun se k němu naklonil za zády režiséra a zeptal se ho: „Vy máte něco společného s divadlem?“

„Ne, to vůbec ne!“

„Aha,“ pochopil klaun, „vy jste přišel jenom za Ivou. A co to vlastně podnikáte, že jsem tak dotěrný?“

„Pracuji na výzkumu stárnutí.“

„Počkejte!“ zavolal klaun. „Vy jste říkal David Krempa. Ano – vy jste přece napsal knížku... Jak se to honem jmenovalo, bylo v tom to... stárnutí!“

„Vy myslíte Stárnutí buněk?“

„Ano,“ zvolal radostně klaun, „to je ono. To byla moc zajímavá knížka. Poučná!“

„Vy jste ji četl?“ užasl. Chtěl říci, že to byla jen jeho přepracovaná disertace, a tedy práce poplatná tehdejšími názorům, a ještě spíše poměrům, ale najednou postřehl v klaunově výrazu cosi potutelného a pochopil, že ten chlapík jeho knihu samozřejmě nečetl. Je to herec – trochu v náladě – a tak z něho dělá kašpara přede všemi a hlavně před ní.

Otočil se k ní v naději, že neposlouchala, a zaznamenal, že ten malý, zakrslý klaun ji teď objímá kolem ramen a cosi jí šeptá a že ona se na něho usmívá týmž úsměvem, kterým se usmívala i na něho, a v tu chvíli ho ovládl pocit zahanbení. Jako by se zahlédl jejich očima: směšný pán ve staromódním dvouřadovém saku, v kravatě, s ostříhanými vlasy. Tatík, co tu pokukuje po holce, která má za muže jejich kamaráda; kdyby byla jen o několik let mladší, mohla by být jeho dcerou. Vstal. Tak prudce, že převrhl svou židli. Vzhlédla k němu. Její oči kamenné barvy se na něho překvapeně upřely. Zesměšnil se i před ní, ale mohlo mu to být jedno, protože ji viděl naposledy.

„Vy už chcete jít?“ zeptala se. „Nechcete si počkat ještě na jednu láhev?“

„Prosím tě,“ řekl zakrslý klaun, „vždyť tu chudák sedí celý večer o sodovce.“

„A já se vám vůbec nevěnovala,“ řekla, „ale když jste si tak zajímavě povídali s Bonniem. Myslíte, že bych to mohla nějak napravit?“

Stále cítil svou trapnou nevhodnost tady, téměř slyšel vnitřní smích, s nímž ho vyprovázeli.

„Děkuju, děkuju za pozvání tady ke stolu,“ a uklonil se trochu, což jistě muselo vyvolat další bouři jejich vnitřního smíchu.

Dohonila ho na schodech. „Vás něco naštvalo?“ zeptala se.

„Ne! Je už přece čas, abych šel. Musím ráno do práce.“

„Máte pravdu, taky bych šla. Ale mám vždycky hrůzu z toho, že nepojedou tramvaje. K ránu už jich zase jezdí víc. Někdy si taky vezmu taxíka, když na něj zrovna mám.“

„Já bych vás samozřejmě odvezl, jestli...“

„Myslíte, že byste mě mohl vzít? A nebudou vás doma čekat? To by bylo od vás hrozně hezký.“ Poskakovala kolem něho na úzkém odpočívadle. „Já bych si tedy jenom skočila pro věci.“

Zůstal stát na zešeřelém odpočívadle. Přímo na něho zírala z plakátu tvář cizozemského Krista, držícího v dlani nahé nemluvně. Pod tím bylo secesním písmem natištěno: GO, AND DO THOU LIKEWISE.

Ticho ho téměř stísňovalo po šíleném ryku, z něhož vyšel, měl pocit, že ohluchl.

Čekal, i když věděl, že by měl odejít, vrátit se co nejrychleji domů, kde mu přece bylo dobře, anebo aspoň nebylo zle, čekal, dokud nezaslechl zdola tiché, kvapné kroky.

5

Snad to způsobilo víno, které předtím vypila, anebo to byla její přirozenost, ale hovořila téměř nepřetržitě ještě za jízdy, a i potom, kdy se mu podařilo dostat se z dosahu obydlí a umělých světél a po jakési silničce dorazit až na škvárou vysypané prostranství před železnou mříží zámeckého parku.

Vyprávěla mu o svém otci, který byl o hlavu menší než matka, ale přesto si našel milenku a utekl k ní, a o Bonniem, který ji miloval, a o malém klaunovi, který ji také miloval, o jakési Pavle, která se už podruhé rozvedla a s níž prvně cestovala po Itálii, o profesorovi, který se ji pokusil svést v hotelovém pokoji v Plzni, a o Benátkách a o mladém architektovi jménem Mario, který bydlel v nádherném domě s freskami a nabídl jí ruku, a o chlapci jménem Carlo a o kytaristovi jménem Giuseppe z baráčku na předměstí Turína, a o svém muži, kterého znala od svých čtrnácti let, ještě z dob, kdy byla hloupá, ošklivá a tlustá husa, šťastná, že našla kluka, co ji miluje, i o tom, jak jako malá holka toužila získat přízeň souseda, který vlastnil ochotnou opičku, a jak mu dovolila, aby ji políbil na čelo, protože si chtěla s tou opičkou hrát, a on ji hladil a stále znovu líbal, pak jí slíbil, že si ji jednou vezme za ženu, ale pak ho zatkli a už ho nikdy neviděla... Proud jejích sdělení, jakkoliv byla nesouvislá a neobsahovala žádnou myšlenku ani užitečnou informaci, ho zaváděl do nezvyklého prostoru, ve kterém se pohybovali lidé, jejichž cíle se natolik lišily od jeho vlastních cílů, a s chováním tak jiným, než bylo jeho, že mu připadalo, jako by se ocitl mezi hrdiny nějakého exotického příběhu. Také ho upoutávalo, a možná i dojímal, že v jejím životě zřejmě nebylo nic pevného, nic jistého: ani jeden člověk, který by jí utkvěl tak, že by mu dávala přednost před druhými, ani cit, který by se jí obzvláště dotkl, ani myšlenka, která by ji snad nadchla, všechno a všichni se slévali v jediný proud, který se kolem ní valil, aniž ji strhl.

Konečně na chvíli umlkla a on by měl udělat to, co ona zřejmě očekávala, když mu dovolila, aby ji místo domů zavezl na opuštěnou slepou cestu, ale neodhodlal se udělat pohyb, kterým by překonal vzdálenost mezi sebou a jí, svůj ostych anebo pocit nepatřičnosti, a tak jen toporně seděl za volantem a hleděl do její šerem zastřené tváře.

Bylo už ke čtvrté hodině ráno, prostor kolem nich začaly zaplňovat předměty, zeď rychle oprýskávala a mříž vrat se pokryla rzí; už byl

čas, nejvyšší čas k návratu domů – užasl sám nad sebou, nad tím, že tu dlí v tuto hodinu v přítomnosti cizí ženy, když přece má svůj domov.

„Podívejte,“ řekla, „už svítá, už mi pojedou tramvaje.“ A umlkla, položila hlavu na opěradlo sedadla, přivřela oči a zdálo se, že čeká. On se tedy v duchu konečky prstů dotkl oblouků jejího obočí, pečlivě obkroužených tuší, opsal kruh kolem jejích úst a pohladil její útlou šíji.

Vraceli se po stejné liduprázdné cestě, z luk kolem nich stoupala mlha. Otevřela (se zjevným úsilím) doširoka oči a pravila: „To je skvělý, že nemusím jet tramvají!“

Zatímco pro něho byl tento denní čas neobvyklý, ona se zřejmě v tuto dobu vracívala často: ze společných pitek anebo od svých milenců, tak jako se vracel teď on z toho tak málo milostného výletu. Představil si její drobnou postavičku, jak se krčí na červeném sedadle tramvaje, jak pak běží pustou rozednívajícím se ulicí, a pocítil k ní něhu, jakou někdy cítil ke svým dcerám. „Když budete chtít, nebudete muset jezdit tramvají.“

„Já nebudu muset jezdit tramvají?“ zeptala se, aniž přitom otevřela oči.

„Třeba vás budu vozit!“ Byl to hloupý výrok, rychle se pokusil obrátit jej v žert. „Co když to bude má největší radost, vozit vás, kam budete chtít? Aspoň do té doby, než odjedu. Odjíždím totiž za čtyři měsíce do Anglie.“

„Ano,“ řekla, „vždycky v pátek ráno mám od osmi zpěv, konečně bych jednou přišla včas.“

Už se blížil její ulicí, zbývaly dvě nebo tři minuty, aby něco udělal. Pohlédl na ni, všimla si toho, pokusila se o unavený úsměv, potom vyndala z kabelky zrcátko a trochu si upravila vlasy: „Vy jste asi trochu divnej pán,“ řekla.

„Co tím myslíte?“

„Nevím, člověk přece vším nemusí něco myslet.“

Byli už na místě.

„Tak vám děkuju,“ řekla.

„Počkejte,“ vytáhl z náprsní tašky svoji vizitku a napsal na ni telefonní číslo. Jméno a řada čísel vypadaly chladně a oficiálně. Připsal pod ně: *Líbíte se mi.*

Bylo to trapné. Měl chuť lístek roztrhat, ale natáhla už po něm ruku. Přečetla si ta čísla, a nepochybně i jeho pokus o vyznání, a zeptala se: „To je telefon do toho vašeho ústavu?“

„Ano.“

„To bude asi důležitý ústav, když má tak dlouhý číslo.“

„Myslel jsem, kdybyste náhodou potřebovala někam odvézt, jak jste povídala.“

Vhodila si lístek do kabelky: „Určitě ho ztratím!“

„Pak vám ho přivezu znova. Budu čekat, že mi zavoláte. Dneska, až se vzbudíte!“

Domů přijel už za světla. Když stoupal po schodech, uvědomil si, že stále cítí fialkovou vůni jejího parfému. Polekal se. Otevřel tichounce dveře a vklouzl do předsíně. Svlékl si kalhoty a schoval je do skříně, potom si sundal košili, a když ji očichal jako dobrý policejní pes, odnesl ji do koše se špinavým prádlem, zasunul ji až na dno a rychle odešel do koupelny. Stále cítil tu vůni, snad mu utkvěla v nozdrách anebo ulpěla v pórech jeho kůže. Pokusil se ji smýt mýdlem a hojným proudem vody.

Konečně se ocitl po boku své ženy. Na spaní mu zbývalo zhruba devadesát minut a nestálo za to usínat, ani kdyby byl schopen usnout. Místo spánku se kamsi propadal a v tom pádu slyšel její hlas, rytmické kadence jejího hlasu.

Žena vedle něho se pohnula.

Otevřel oči a pohlédl na ni.

Také ona měla otevřené oči. „Ty nespíš?“ zeptala se.

„Vzbudil jsem se. Je teď brzy světlo.“

„Kdy jsi přišel?“

„Už dávno!“

„Spala jsem tak tvrdě,“ řekla omlouvavě, „byla jsem strašně unavená. Ale stejně mi bylo líto, že jsem nešla s tebou. Nemyslela jsem to tak. Jenom jsem byla hrozně unavená.“

„Já vím, to nevadí, že jsi se mnou nešla.“

„A bavil ses dobře?“

„Ušlo to!“ Zavřel zase oči a pokračoval v pádu.

6

Když byl prvním rokem na fakultě, matka onemocněla karcinomem hrtanu. Ona, jejíž nádherný hlas obdivoval, vydávala teď jenom chraptivé zastřené zvuky. Matčino utrpení, její proměna z královsky vznešené bytosti ve sténající, ubohé, smrtelné stvoření, ho zasáhly daleko víc, než si dovedl představit. Tehdy se naposledy pokusil modlit, obrátit se k vyšší moci s prosbou o matčino uzdravení.

Neuzdravila se ovšem, nepomohli jí Bůh ani otec, jedině, co mohl otec zařídit, bylo, že jí dali vlastní pokoj v nemocnici, takže nemusela umírat jako ostatní pacienti odložena za plentu. Střídali se s otcem u ní, a on to byl, kdo uslyšel poslední, už nevědomé zaúpění z nemocného hrdla a pak náhle ticho – dech ustal. To ticho dopadlo až ke dnu jeho bytosti. Hleděl na její už znehybnělé oči, jejichž barva mu připomněla barvu dřevěného popele – popele a prachu. Nevěděl, co si má počít, ale dříve než se rozběhl pro lékaře, sklonil se nad mrtvým tělem a dotkl se rty vysokého, ještě vlahého čela; pak přetáhl přes matčiny oči chladnoucí víčka.

Už předtím byl přesvědčen, že člověk přišel na svět spíš proto, aby pracoval, než proto, aby se radoval. Ted' mu připadlo, že mimo práci nic nemá v životě smysl. Studoval úspěšně. Ve třetím ročníku se stal pomocnou vědeckou silou, ve čtvrtém mu už svěřovali vedení semináře. Ale oč byl úspěšnější v práci, o to byl neobratnější v ostatním životě. Nikdy neměl blízkého přítele, a bylo mu bezmála

už třiadvacet, když se prvně miloval se ženou. Byla to jeho kolegyně z fakulty, o tři roky starší než on, rozvedená, matka sedmiletého syna, ošklivě hubená, s krátkýma nohama a s nežensky velkými dlaněmi. Nic na ní nebylo přitažlivé, ale jediná společná noc způsobila, že mu připadala žádoucí, dokonce byl přesvědčen, že ji miluje. Její osud ho naplňoval soucitem (byla opuštěná) a přitahovala ho k ní rozkoš, kterou spojoval výhradně s její osobou. Nevadil mu její věk ani stav, spíš její lehkomyšlnost. Milovala zábavu, veselou společnost, pitky s přáteli. Vláčela ho po biografech, tančírnách a operetách, které ho nudily anebo urážely jeho hudební vkus, takže si zoufal nad promrhaným časem. Když se někdy vzepřel, přiměla ho, aby s ní alespoň civěl na televizi (koupila si ji, ačkoli měla jen jediné povlaky na peřiny, a když je prala, museli spát pod nepovlečenou dekou).

Nedovedl si představit společný život s ní, přesto byl připraven si ji vzít. Už sháněli větší byt, který by vyměnili za její garsoniéru, a on, aby ji potěšil, předstíral zájem o nábytek, který si pořídí; dohodli se už, že se vezmou hned po jeho promoci, do které zbývalo jenom osm týdnů.

Zachránila ho náhoda. Vedoucí katedry onemocněl a jemu odpadla schůze. Rozhodl se, že v čase, který nečekaně získal, půjde za ní. Měl klíče od jejího bytu, ačkoliv vždycky zvonil, když k ní přicházel. Také tentokráte zazvonil a překvapilo ho, že mu nepřišla otevřít, zdálo se mu, že předtím slyšel zevnitř její hlas (s kým to mluvila, když chlapec měl být ve škole?). Vytáhl tedy klíč, a když se jej pokoušel zasunout do zámku, zjistil, že zevnitř je zastrčen jiný klíč. Znovu tedy zazvonil, zmocnila se ho obava, že se jí něco stalo; přitiskl dokonce nos k otvoru schránky a číchal dovnitř, zda neucítí pach plynu. Teď už neslyšel ani jediný zvuk; to ticho ho zneklidňovalo. Musí být přece uvnitř, když v zámku trčel její klíč, ale dosud si odmítal připustit nejpravděpodobnější vysvětlení: ona je sice uvnitř, ale nechce uvnitř jeho. Hlavou mu táhly divoké

představy, mohla ležet v krvi na zemi, a on by tedy měl okamžitě něco podniknout, aby pronikl za zamčené dveře. Nepřišel však na nic jiného, než že dlouze a neodbytně tiskl tlačítko zvonku. Když se mu nedostalo ani nejmenšího znamení odpovědi, sešel konečně dolů před dům (bydlela ve starém tříposchodovém činžáku na smíchovském břehu řeky) a pohlédl vzhůru do druhého patra k jejímu jedinému oknu. Roleta v něm byla zatažena, ale byl si jist, že v okamžiku, kdy vzhlédl, se ve škvíře mezi látkou rolety a rámem mihla postava.

To mu mělo stačit k jistotě o tom, co se seběhlo, ale procitla v něm sebemučivá potřeba popatřit do tváře zradě. Dvorkem, který byl zrovna nedávno propojen s okolními dvory, vešel do sousedního domu a podél baterie popelnic zadním vchodem opět vstoupil na schodiště, které před chvílí opustil. Tiše minul její dveře a zastavil se teprve nahoře v podkroví, opřel se o stěnu, a přemáhaje rozpaky, stud a vzrušení čekal. Uplynulo nejméně třicet minut (stále znovu odsunoval okamžik svého odchodu), než dole vrzly dveře. Sestoupil o několik schodů a zahlédl ji, jak vychází. Byla sama, snad jí tedy křivdil, pokud ten druhý, jestliže ovšem existoval, nestačil uprchnout během té chvíle, kdy on obíhal blok; konečně se jí na to může zeptat, byl připraven přijmout její vysvětlení a nejraději by se byl rozběhl za ní, aby je získal co nejrychleji.

Čekal však, dokud její kroky nedoznely, a pak ještě chvíli, než si mohl být jist, že se dostatečně vzdálila od domu. Když už se odhodlal opustit své nedůstojné stanoviště, dveře jejího bytu se znovu otevřely a on spatřil, jak z nich vychází jeden z jeho kolegů. Mohl toto rozuzlení přijmout s úlevou, ale v té chvíli vnímal jenom zradu člověka, od kterého by ji nečekal.

Sestoupil těch několik schodů k jejím dveřím, váhal, zda má vejít, ale nakonec si odemkl. Vevnitř bylo nezvykle uklizeno, i gauč, který nechávala rozestlaný, byl složen. Posadil se ke stolu, našel si papír a jal se skládat vyčítavé a uražené psaní. Popsal dva listy, zmínil se

o svém předsevzetí nikdy ji nezklamat ani neobelhat a o své důvěře, kterou tak hanebně zklamala, ačkoliv mu předstírala lásku a chtěla ji dokonce za několik dní zpečetit sňatkem. Snad chápe, že on, který byl připraven se pro lásku k ní vzdát mnohého, přijmout dokonce jejího syna za svého, se teď cítí zproštěn svých závazků. Nebyl právě dovedným pisatelem dopisů, ale zdálo se mu, že vyjádřil svoje pocity, a vnímal, jak se v něm při každé větě uvolňuje nová vrstva lítosti. Když dopis podepsal a opatřil datem (i hodinou), pocítil zadostiučinění. Složil papír pod polštář na gauči a představoval si, co ona udělá, až jej tam večer nalezne.

Pak si uvědomil, že jí to dost možná připadne směšné. Koneckonců svým jednáním dala dostatečně najevo, jak si váží jeho citů a jeho lásky. Vrátil se ode dveří, papír vytáhl zpod polštáře a schoval jej do kapsy, vytrhl ze svého bločku lístek a napsal na něj:

Byl jsem tu. Víckrát už nepřijdu.

Nechal jej ležet na stole a odešel.

Kapitola čtvrtá

1

V deset hodin dopoledne už nesnesl ticho své pracovny, nařídil Marii, aby mu dala všechny telefonické hovory (ale ona stejně ještě volat nebude, asi spí, je to teprve pět a půl hodiny, co se rozešli). V laboratoři jeho aspirant právě otevíral pokusného myšáka. Výsledek by ho měl zajímat (transplantace thymu), ale nedařilo se mu soustředit se. Stále vnímal její přítomnost, která překvapivě pokračovala i za její nepřítomnosti. Chtělo se mu o ní mluvit, když už nemohl mluvit s ní, anebo alespoň mluvit o čemkoliv, když už nemohl mluvit o ní.

Posadil se na okno.

Menci nůžkami stříhá tkáň, laborantka mu podává pinzetskou kus cizí tkáně, nehybný myšák, přilepený na dřevěné podložce, všechno probíhá tak, jak má, ruka se Menclovi ani nezachvěje, i když se včera opil, v tom je jako můj otec, nechápal jsem, jak otec může pít, když neví, jestli ho za hodinu nezavolají k operaci, měl bych se zeptat, v kolik šel včera spát.

Aspirant překvapeně vzhlédl. „Asi ve dvě. Moc nás mrzelo, že jsi odešel tak brzy.“

„Já opravdu musel.“

„Ten Američan se nádherně pohádal s Mocným.“

V psinci pod oknem povykovali psi. Vyhlédl ven. Po bezmračném nebi se táhla sněžná čára sražených výfukových plynů.

Náhle bez jakékoli souvislosti, kromě snad s neviditelným a neslyšitelným letadlem a s neviditelným a neslyšitelným stavem své mysli, začal vyprávět historku ze svého dětství.

Bylo to v posledním roce války uprostřed dne, vyhlásili jeden z mnoha protiletdeckých náletů. Jeho matka se bála hřmotu motorů a práskání flaků, při prvním znamení sirény sbíhala do sklepa a nu-

tila také jeho a otce, aby ji následovali. Ale otec, pokud byl doma, se nikdy nedal vyrušit z toho, co právě dělal. Když spal, pokračoval ve spánku, a když četl, pokračoval v četbě a dovolil i jemu, aby zůstal v bytě a vyhlížel oknem letadla, která většinou vůbec nepřilétla.

Ale toho dne přilétla, viděl je, jak se blíží, a cítil stísňující úzkost z hukotu blížícího se svazu, ohlédl se po otci, který si klidně v lenošce za ním četl, a znovu vyhlédl do ulice, byla liduprázdná – kromě jediné ženy s páskou červeného kříže na rukávě. Žena stála ve vrátech protějšího domu a dívala se jako on k nebi. Všechno se sběhlo tak nečekaně a rychle, že si nedovedl vybavit sled událostí. Jen si s úžasem uvědomil, že protější dům se zachvěl (neuvěřitelný pohyb hmoty, kterou až dosud považoval za nehybnou) a v oblacích prachu se počal sesouvat, ten pohled byl tak nezvyklý, tak příšerný a tak úchvatný, že nestačil vnímat žádný z ohlušujících zvuků, které jej doprovázely. Vše ostatní se mu vytratilo z paměti až do chvíle, kdy spolu s otcem klečeli nad ležící ženou (s páskou červeného kříže na rukávě), on otci podával z brašny obvazy a nůžky a dlahy a necítil hrůzu ani odpor, jenom zadostiučinění z vědomí vlastní důležitosti. Potom se objevila matka a s křikem ho odvedla do sklepa, kde ho žádala, aby jí slíbil, že už nikdy v takové situaci nevyběhne na ulici, že také nikdy nebude lékařem, který musí na ulici, i když padají bomby. Skutečně se nestal lékařem, i když už bomby dávno nepadají.

Skončil s náhlými rozpaky, neexistoval přece důvod, proč jim měl právě teď vyprávět tenhle příběh. Pronesl ještě pár bezvýznamných vět a kvapně odešel.

Kupodivu však to, že vyprávěl cosi tak vzdáleného a téměř intimního, ho uklidnilo, vrátil se do své pracovny a mohl teď klidně pokračovat v každodenní činnosti. Po celý den ho neopustilo slabé vzrušení, jež plynulo z vědomí, že v kterémkoliv okamžiku může zaznít telefon a on uslyší její hlas. Proč si přál uslyšet ho, co chtěl uslyšet, co mu mohla sdělit?

Samozřejmě ho nezavolala.

2

V pátek ráno v sedm hodin a dvacet minut čekal v autě před jejím domem (*v pátek ráno mám od osmi zpěv, konečně bych jednou přišla včas*).

Objevila se ve dveřích několik minut před osmou, v době, kdy už si byl jist, že se objevit nemůže.

Všimla si jeho auta a se samozřejmostí, jako by tu na ni čekával denně, přistoupila k vozu. „Vy jste přijel? To je od vás hezký. Vidíte aspoň, jak bych přišla pozdě.“

Seděla opět po jeho boku – v obnošených šatech ze světla hnědého manšestru vypadala méně vznešená a méně oslňující než ten večer v divadle. Obyčejná holka s plochým nosem a příliš širokými lícními kostmi, byla jenom dokonale upravená, dobře nalíčená a učesaná k obrazu filmové dokonalosti. Proč jsem za ní přijel, co od ní chci, co mě to k ní přitahuje, proč mařím tak hloupě, tak bezcílně čas? „Jak jste se vyspala ten večer?“ zeptal se.

„Ten večer? Aha,“ vzpomněla si. „Spala jsem myslím až do půl třetí. Zaspala jsem dějiny. Potom přišel Tomáš a vzbudil mě. Tomáš říká, že jsem jako sova, ožiju, až když je večer.“

„Čekal jsem, že mi zavoláte!“

„Já jsem vás měla zavolat?“ zeptala se užasle. „Vždyť ani nevím, jak se jmenujete. Anebo vy si myslíte, že vím, jak se jmenujete?“

„Dal jsem vám o tom takový lísteček. Bylo to na něm natištěné.“

„Vy jste mi dal lísteček,“ opakovala. Otevřela kabelku a chvíli v ní hrabala, potom vytáhla jeho vizitku i s trapným poselstvím. „Skutečně,“ zjistila, „ale já přece neslíbila, že vám zavolám. Anebo ano?“

„Ne, je to v pořádku...“

„Někdy něco skutečně slíbím a pak to zapomenu. Mám strašně pitomou paměť, hlavně takhle po ránu.“

„Kde máte tu hodinu?“ zeptal se.

„V Karlovce. Tam u lázní mě můžete vysadit. Jednou jsem slíbila Tomovi, že za ním přijedu až do Třeboně, a úplně jsem na to zapoměla. Čekal tam na mě ve stanu dva dny a strašně moknul, protože zrovna celou tu dobu lilo.“

Bylo teprve několik minut po osmé, když zastavil před lázněmi. „Rád bych vás ještě uviděl,“ řekl, „do kolika hodin máte ten zpěv?“

„Do desíti. Jenže pak hned mám hraní.“

„A v poledne? Půjdete přece někam na oběd?“

„V poledne? Vám se zdá, že bych měla jít někam na oběd?“ Potom řekla: „V poledne pro mě přijde Tomáš.“

Pootevřela dvířka: „Bylo od vás hezký, že jste přijel, to bude prvně, co přijdu včas.“

„Ale chtěl jsem...“ pokusil se namítnout.

„Já vás zavolám,“ řekla rychle. „Vždyť jste mi dal to vaše číslo, tak vám můžu zavolat!“

Díval se za ní, jak přebíhá. Zmizela v úzké uličce, aniž se ohlédla. Cítil spíše úlevu. Protože mu dala prvně najevo aspoň nepatrnou známku zájmu, anebo protože se stále ještě nic nepříhodilo, a on tedy zůstával věrným manželem?

3

Za rozměrnou skleněnou tabulí se rýsoval jakoby namalovaný Hrad. Byl to, aspoň podle jeho mínění, přepychový restaurant, kde obědvali většinou cizinci. Pozval tu studentku sem, zdálo se mu, že by se nehodilo zavést ji do nějaké špeluňky.

Kupodivu, ačkoliv celý týden čekal na její zavolání, teď když konečně seděla proti němu, necítil spokojenost. Snad proto, že se ozvala v nevhodný den (Margit onemocněla a on slíbil, že přijde co nejdříve domů), anebo se nedokázal zbavit pocitu, že jeho jednání postrádá smysl. Proč tu sedí v drahé restauraci a naslouchá

nicotným řečem? Proč plýtvá časem, jehož má tak málo? Proč utrácí peníze za to, aby napojil a nakrmil a pobavil ženu, která mu je a měla by mu zůstat cizí.

Objednala si pudink Diplomat a řekla: „Ten jsem jedla naposled v Turíně s Giuseppem v takový mrňavý cukrárničce, hned vedle dálnice. Měli tam přes celou zeď police plný maličkých autáčků. Všechny byly z čokolády anebo z něčeho podobného.“

Nevěděl, co ho k ní přitahuje ani co od ní očekává. Zmáhala ho netrpělivost. Jedla příliš liknavě. Celé prostředí tady ho popuzovalo: šepot od sousedních stolů, zdvořilí číšníci, neznámé ženy ve výstředních šatech, seladoni, kteří je provázeli, jemné pachy dobrých jídel a drahých voňavek.

Číšník přinesl pohár s nažloutlou masou.

„Nevadilo by vám, kdybych si dala ještě kávu?“

Objednal jí kávu (ten oběd snad nikdy neskončí) a omluvil se, že si musí zavolat.

„Odkud voláš?“ zeptala se Kamila. „Já tě tak sháněla. Margit je špatně. Před chvílí se mi zdálo, že blouzní. Vykládala, že po zdi leze modrý slon. Nemohl bys přijet?“

„Ano, jistě – kvůli tomu ti volám. Musel jsem na oběd s těmi Američany, s těmi, co jsem ti o nich vykládal. Jsou tu dneska poslední den. Možná se maličko zdržím.“

„Prosím tě, Davide! Nějak se jim omluv. Přece to pochopí, když máš nemocnou dceru. Myslela jsem, kdyby jí bylo hůř, abys tu byl a mohl ji odvézt!“

„Já přijdu, jak to bude...“

„Počkej,“ zavolala, „někdo zvoní!“

Stál nehybně ve skleněné kóji, kolem přešlo několik cizinců a za jejich zády v kouřových mlhách pluly věže a střechy, a když pohlédl stranou, mohl skleněnými dveřmi vidět ji, její hlavu, její nahé paže, skoro bílé paže krvavě ohraničené červenou látkou, byl tu s ní – připadlo mu neuvěřitelné, že tu je s ní, s tou cizí svůdnou bytostí.

„To byla Anka,“ ozvala se žena, „doběhla mi do lékárny. Kdy se teda vrátíš?“

„Přijdu, jak to bude nejdřív možné. Tak za hodinu nebo za hodinu a půl.“

„Přijď, prosím tě, co nejdřív!“

„Já přijdu, jak to půjde!“

„Počkej, Anka ti ještě něco chce.“

„Haló, to jsi ty, táto?“

„Co chceš?“

„Táto, kdy přijdeš?“

„Brzy!“

„Táto, přijď brzy, já jsem Margit koupila žabičku, co skáče, táto, sama jsem ji koupila, za svoje peníze, když je nemocná.“

„To je od tebe hezké, Anči.“

„Ještě ti chce něco máma!“

„Davide, chtěla jsem tě poprosit, doktor říkal, že by měla jíst pomeranče, kdybys cestou nějaké viděl...“

„Víš sama, že pomeranče nejsou.“

„Ale ve městě někdy bývají.“

„Dobře, já se podívám, ale sama víš, že nejsou!“

„A volej mi, kdyby ses ještě zdržel.“

„Ano,“ slíbil, „budu ti volat!“

Stále ještě, ačkoliv se to zdálo neuvěřitelné, jedla ten pudink. Nepostrádala ho zřejmě, aspoň ani jednou nevzhlédla ke dveřím, kterými se měl vrátit. Možná ho k ní přitahovala ta naprostá lhostejnost, s níž ho přijímala. Šla s ním na oběd, nikdy neprojevila zájem o to, kdo je (dokonce ani jeho jméno ji nezajímalo), nedala mu najevo ani náznak sympatie nebo citu. Přijímala jeho laskavosti jako samozřejmé a jakoby vyňaté z řádu jakýchkoli souvislostí.

Usedl proti ní a napadlo ho, že ta lhostejnost se nevztahuje jenom k němu, ale zřejmě k většině věcí i lidí, co ji obklopovali: k vlastnímu muži stejně jako k vlastnímu studiu či ke kolegům v divadle, byla

lhostejná snad i k jídlu, které tak pomalu polykala, byla lhostejná ke všemu kromě k Benátkám a snad k těm několika Italům, o nichž mu vykládala.

Konečně dojedla. Utřela si ubrouskem ústa, zapálila si cigaretu a řekla: „Tak vám děkuju za oběd. To už jsem měla jako k narozeninám.“

„Máte dneska narozeniny?“

„Ne, myslím, že je mám zítra. Ale já je stejně nedržím. Možná bych je i držela,“ dodala, „ale nikdo kolem mě je nedrží. Ještě když jsem byla malá a naši spolu žili, tak jsem dostala dort, a jednou, to mi bylo sedm anebo osm, mi dali mrkáci pannu. Ale pak už nic. Tomáš na takový věci není. Od toho jsem dostala jenom pár dopisů a Divoký palmy jednou, ale i to už je dávno.“

„A vy byste si něco přála?“

„Ne, proč bych si měla něco přát?“

„Každý si něco přeje.“

„Myslíte, že každý si něco přeje?“ Zdálo se, že chvíli přemýšlí, potom řekla: „Já mám ráda meruňkový kompot. A boty. Boty bych mohla mít pořád nový. Když jsem si koupila tyhlety botičky,“ ukázala pod stůl, „byly tak nádherný, že jsem si je večer vyndala z krabice a šla jsem v nich spát.“

Představa, jak leze v nových botách do bílých peřin, mu připomněla zvyk jeho dcer brát si do postele látková zvířata: medvědy, osla a opici, bez nichž odmítaly usnout. Bylo v tom něco nečekaně dětinského, co ho dojímal.

„Taky si někdy přeju mít vilu na cestě mezi Meranem a Benátkama – ne takovou tu moderní krychličku, jaký teď stavějí, ale starou vilu s renesančními okny a se zahradou za vysokou zdí.“

„Kdo by se staral o tu zahradu?“

„Zahradníci!“ odpověděla bez rozmýšlení. „A uvnitř by byla renesanční komoda a postel s nebesy a na stěnách fresky od Giotta a obrazy od Giorgiona. A benátský zrcadlo.“

„Přál bych vám, aby se to splnilo a měla jste takovou vilu.“

„Myslíte, že se mi to splní?“

„Když si člověk něco moc přeje, může se mu to splnit.“

„Ale já si to nepřeju tak moc. Určitě umřu do té doby, než se mi to splní.“

„Proč byste měla umřít?“

„Třeba protože si tak moc nepřeju zůstat živá.“

„Kdybych mohl, koupil bych vám tu vilu. I s freskami od Giotta.“ Okamžitě se zastyděl za ten žvást a přivolal vrchního a zaplatil účet (právě projedli jeden okenní rám jeho ještě nepostavené vily).

„Nemusíte mě vozit domů,“ řekla. „Zdržím se ještě ve městě.“

Samozřejmě, má s někým schůzku; se svým mužem anebo s nějakým jiným mužem, a pocítil náhlou zlost, že se od něho dala nakrmit a teď půjde s někým jiným. Zastavil však ještě v uličce za fakultou a přikázal jí, aby počkala ve voze, a pak vstoupil do známého květinářství. Ošklivá květinářka stála za pultem a snad ho poznala, neboť se na něho usmála. Tentokráte (narcisy nepřicházely v úvahu) se rozhodl pro růže.

„Kolik?“ zeptala se.

Díval se na vázu před sebou, nedovedl odhadnout, kolik je v ní květů, a řekl, sám ohromen svým rozhodnutím: „Všechny!“ A pozoroval, jak květinářka počítá jednotlivé proutky, jak se jich opatrně dotýká silnými chlapeckými prsty.

Zaplatil dalším okenním rámem své dosud neexistující vily (růží bylo sedmadvacet, kus po pěti korunách), vstoupil do auta a podal studentce kytici: „To je k narozeninám!“

Okamžik zírала na kytici, kterou ještě stále držel ve svých rukou. „To je pro mě?“ zeptala se.

Položil jí kytici do klína.

„Já nevím,“ řekla, „já nevím.“

Už opět jeli, a když na ni po chvíli kradmo pohlédl, všiml si, že pláče. „Co je?“ zeptal se. „Co se vám stalo?“

Neodpověděla, schovala si tvář za kytici, vytáhla z kabelky kapesníček a otřela si tváře.

„Dotklo se vás něco?“

„Nechte mě chvíli,“ okřikla ho, „neptejte se pořád.“

A on tedy umlkl, trochu dotčen její příkrostití.

„Ne,“ řekla náhle, „já už na to nemyslím, už na to nebudu myslet.“

A usmála se na něho, jak dovedla nejšťastněji a nejbezstarostněji. „Teď abyste mě přece jen odvez domů, když mám tu kytku.“

Zastavil před jejím domem. „Vy nemáte domů telefon?“ zeptal se.

„Ne, ale já vám třeba zase zavolám.“

„Zavolejte brzy, máme tak málo času.“

„Máme málo času?“

„Odjíždím přece. Odjíždím na rok do Anglie.“

„Ano, já vás zavolám, když odjíždíte do Anglie.“ A on pochopil, že to pro ni nemá ani ten nejmenší význam. Mohl odjíždět do Klatov nebo do Grónska, na rok anebo na doživotí, pro ni to nemělo význam, byl jí lhostejný.

Stála už před autem, kytice byla skutečně obrovská. Naklonila se ještě jednou do vozu (kdyby to udělala proto, aby ji mohl políbit, kdyby řekla: Jste tak milý a hodný!): „Zítra, kdyby vás náhodou napadlo jako tehdy v pátek, jak jste pro mě přijel, tak prosím vás nejezděte, já tu zítra ráno nebudu.“ A otočila se a odcházela. Teprve teď si všiml, že ty boty, o kterých mluvila, ty, s nimiž šla spát, jsou karmínově červené s velice tlustým, teď už trochu sešlapaným podpatkem.

Zastavil se u první budky. „Jsi hodný, Davide, že voláš,“ ozvala se Kamila, „Margit už je trochu líp. Kdy přijedeš?“

„Už jedu.“

„To je dobře. Dostal jsi pomeranče?“

„Právě že ne. Ale napadlo mě, co kdybych místo nich koupil džus?“

„Já nevím,“ řekla, „jestli to není moc drahé. Sám jsi vždycky...“

„Ale když je Margit nemocná!“

„Dobře, tak kup plechovku džusu.“

Rok poté, co přišel do Ústavu experimentální biologie, ho poslali na dvouměsíční studijní pobyt do obdobného ústavu v Bukurešti. Pravděpodobně tu cestu nikdo nemínil příliš vážně, spíše se naplňoval nějaký paragraf smlouvy o kulturní a vědecké spolupráci, proto ho tam také poslali uprostřed léta, kdy všichni rozumní lidé v ústavu odjeli k moři anebo se aspoň hned po obědě vytráceli, aby v chladu vinných sklípků přečkali horkou část dne.

Byl nejspíš jediný, kdo zodpovědně pracoval. Pracoval, přece ho sem kvůli tomu poslali, a kromě toho nevěděl, jak by jinak strávil čas. Neznal tu nikoho a netoužil po žádné zábavě (které tu bylo stejně poskrovnu), víno nepil a zahálka se mu protivila.

Teprve po třech týdnech se odhodlal a nasedl do rozpáleného vlaku, který ho odvezl do Mamaie.

Lázně ani přelidněné pláže ho však nelákaly. Odešel do přístavu, kde zjistil, že za dvacet minut odplouvá osobní parník až do Mangalie, a protože jízda kamkoliv vyhovovala jeho činorodé a nepokojné mysli víc než setrívání na místě, nasedl na malou loď jménem Horia (což, jak vyrozuměl z ruského nápisu uvnitř lodi, byl jakýsi povstalec), která sloužila především místním lidem k cestě do města a zpět.

Pozoroval ubíhající nízké břehy, kolem něho hlaholila nesrozumitelná řeč, kterou na sebe pokřikovali osmahlí vesničané v bílých kalhotách a v černých kloboucích. Vylezl po žebříku vzhůru na opuštěnou palubu plnou lan, plachet, sítí a barelů od nafty. Tady, přímo pod kabinou kormidelníka, se opřel o záchranný kruh a hleděl na posněžené hřebeny vln, na číré nebe a na vzdálené lodě, které se zvolna propadaly za obzor; výjimečně pocítil slast z prodlevy a přivřel oči, takže se vše rozplynulo do množství duhových kol, a mohl podlehnout preludu, že věci kolem něho, že celý život má řád, směřování, které on snad pochopí, a uvědomil si s jistotou, že

jediným smyslem všeho je život a jeho trvání. Znovu – jako kdysi v dětství – mu připadlo neuvěřitelné, ba nepředstavitelné, že on sám by měl jednou nebýt, že tělo, jeho zatím tak dokonale fungující smysly a jeho přesně a logicky uvažující mozek by navždy zanikly. Jaký by pak mělo smysl to moře a nebe nad ním a vzduch, jaký smysl by ještě mělo trvání vzduchu, kdyby jej on už nevdechoval?

V tomto stavu, blíže snu než bdění, zaslechl ve své blízkosti ženský hlas, který zpíval píseň v jeho mateřštině. Vzhlédl a skutečně kousek nad sebou spatřil dívku v lehoučkých, pestrých šatech, vítr jí nadouval sukně a obnažoval opálené nohy. (Kdosi jí poradil, jak mu později řekla, že zpěvem předejde mořské nemoci.) Nebyla krásná: nohy měla příliš silné a tvář nevýraznou, i když snad dobrotivou, to, co ho přimělo, že ji oslovil, byly spíše okolnosti, za nichž ji potkal, než její zjev.

Tak se tedy s Kamilou seznámil na parníčku jménem Horia. (Byla tu ještě se dvěma přítelkyněmi, všechny právě dokončily fakultu.)

Měli spoustu času, parníček se sunul pomaleji než dostavník – a tak se o ní dozvěděl, že vystudovala přírodopis a dějepis a má ráda květiny, doma v Litomyšli mají zahradu se skleníkem a v koleji měla celou stěnu zastavěnou kaktusy, a mezi nimi i obrovský Eriocereus martinii, takže se k nim do pokoje už nevešla žádná návštěva, a dějepis šla studovat, protože miluje antiku a počátky křesťanství, i když ona sama není věřící, ale teď se děsí, že bude muset učit moderní dějiny, které nesnáší, ty nové legendy a polopravdy o demokracii, která nebyla demokracií, a o diktatuře, která je nejvyšší formou demokracie, a také že miluje hudbu, zvláště národní písničky, doma často zpívají s matkou i s otcem. Otec je veterinář a má rád zvířata, u nich doma se vždycky potuluje spousta zchromlých psů a zbloudilých koček, ona nekouří a nepije, ani nechodí na zábavy, protože večer si nejraději čte, nejvýš jde s kamarádkami na koncert.

Také on – parník se stále zvolna sunul podél břehu – jí o sobě vyprávěl, nejvíc o své práci. Chvástal se poněkud, takže musela

nabýt dojmu, že mluví s mužem, o němž už brzy bude hovořit svět. Zmínil se o matce (znala ovšem jeho slavného předka, a to ho ještě pozvedlo v jejích očích) a sdělil jí, že ani on nekouří a pití odsuzuje, hudbu má pochopitelně také rád, i když už mu na ni poslední dobou nezbývá čas.

Vystoupili na břeh a on ji pozval i s jejími přítelkyněmi do malé krčmy a hostil je kraby, rajčaty a ovocným moštem.

Cestu nazpět strávili opět spolu. Byl už večer, stáli na přídi tak těsně vedle sebe, že při sebemenším otřesu lodi se dotýkali vzájemně pažemi i boky. Moře bylo klidné, hladina se leskla v měsíčním světle, vzduch zvlažněl a voněl podivným a pro ně nezvyklým pachem slaných vod; řekla, že to je nádherný večer, ještě nikdy neviděla tak mnoho hvězd, a on souhlasil, že ani on ne, potom se vzali za ruce, drželi se po zbytek cesty, ale nepolíbili se, dokonce si ani nezačali tykat, a ona, když mu psala do Bukurešti dopis (musela odjet dva dny po té společné plavbě), ho oslovovala: *Milý a vážený pane docente!*

Odepsal jí, vylíčil svoji práci, horké město, které mu nutí vzpomínku *na ten hezký čas u moře*, sdělil jí, že byl na koncertě, *hudba je jediná zábava, kterou si tu dopřávám*, a zmínil se o tom, že mu vychází v *Nature* velký článek (*z toho mám obzvláštní radost, protože Anglie je země, kterou mám rád, jsem anglofil, mohl bych vás provést od Hyde Parku po Tower nebo Westminster, i když jsem tam zatím ještě nebyl, a doufám, že k tomu budu mít jednou příležitost. Myslíte, že byste se mnou jela?*), a oznámil jí také pravděpodobný den svého návratu.

Čekala ho na nádraží. Ušlo mu, že musela čekat nejméně u dvou vlaků, protože jí oznámil pouze den, a ne hodinu příjezdu. Byla poslední týden v Praze, pak měla nastoupit na školu v městečku nedaleko Litomyšle. Měli tedy jenom týden času a scházeli se každý večer, poslední neděli ji pozval na výlet.

Setkali se ráno před nádražím, měla staříčké, okopané boty a blůzku z průsvitného silonu, k níž se nehodila khaki sukně ani

vojenský chlebník. Připravila pro něho čtyři obrovské krajíce pečlivě obložených chlebů, které by mu musely vystačit na několik dní. (Dojalo ho, že je v jejích očích tak chlapský žrout.)

Vystoupili dvě stanice za Benešovem, neznal to místo (nejezdíval na výlety) a pustil se nazdařbůh do stráně k lesu a ona cupala po jeho boku. Hovořila stále, o knihách, které nečetl, o filmech, které neviděl, protože do kina chodil jen zřídka. Občas k němu vzhledla pokojným, důvěřivým pohledem.

A potom – neměl žádný zvláštní důvod, proč to učinil právě v tom okamžiku a na tom místě – byla to stále stejně tichá, opuštěná cesta porostlá nízkou trávou a ona stále mluvila o čemsi odtažitém – ji objal a políbil.

„Já nevím,“ hlesla, „já nevím.“

Leželi v trávě na malé loučce uprostřed neznámého lesa (už to místo nikdy víckrát nespatrili a ani je nehledali), a protože ji líbal mlčky, zeptala se ho: Máš mě rád? A on odpověděl, že ano.

Večer na nádraží zjistili, že vlak jim odjíždí až za dvě hodiny. Nechtělo se mu čekat v přeplněné nádražní čekárně, vzal ji za ruku a pustili se podél trati. Všiml si na slepé koleji odsunutého vagonu, jehož dveře byly pootevřeny.

Na zemi vagonu zůstalo trochu slámy a tkvěl tu pach koní a v rohu rezavý řetěz stočený do klubka připomínal obrovského hada. Líbali se znovu na té slámě a potom se milovali, prvně se milovali na dně toho vagonu, zatímco kolem nich se řítily vlaky.

Když se pak spolu vraceli nočním poloprázdným vlakem, napadlo ho, že právě našel ženu pro celý život.

ČÁST DRUHÁ

Kapitola pátá

1

„Haló, tady Iva. Já vás už chtěla volat dávno, ale měla jsem v krku knedlík. Ted'ka jsem byla na středisku a doktor říká, že musím nejmíň tři dny ležet.“

„A říkal doktor, co vám chybí?“

„Prý je to angína a každých šest hodin musím brát prášek, až do úplného vyčerpání! Myslíte, že to bude dlouho trvat, než mě to úplně vyčerpá?“

„A máte horečku?“

„Já nevím, já snad nikdy nemám horečku anebo ji možná mám pořád. Já se měřila naposled, když mi bylo asi pět. Tu angínu jsem určitě chytila ten večer, co jsem byla s vámi na obědě. Šla jsem s Tomem tancovat a potom strašně lilo a my už neměli na taxík.“

„Kdybych to byl věděl, přijel bych pro vás.“

„Já to říkala Tomovi, že znám jednoho pána, a ten by pro nás určitě přijel, kdybych mu zavolala, ale Tom řek, že jsem státá, abych mu dala pokoj se svýma pánama.“

„A jak vás teda uvidím, když jste nemocná?“

„To nevím, jak mě teda uvidíte, když jsem nemocná.“

„A co kdybych..., jste třeba někdy sama doma?“

„Já nejsem nikdy sama doma, u nás je vždycky spousta lidí. Babička a dva dědečkové. Někdy i tři, když se sejdou. Proto jsem se musela vdát, že tu pořád jsou. I ted' tam jsou, když já tam zrovna nejsem. Nevíte, jak to mám dělat, abych si v noci vzala každých šest hodin prášek, když spím?“

„Vy nemáte budík?“

„Budíka si půjčil Tom, on s ním cestuje na zájezdy. Já myslela, jestli byste mi nechtěl třeba v noci zavolat!“

„Říkala jste přece, že nemáte telefon!“

„To je pravda, to bych si musela jít lehnout k Tomovi. Ted' tu na mě klepe nějaký pán, slyšíte ho taky? A támhle jde kominík. To budu mít štěstí. Počkejte, já si musím najít nějaký knoflík. Ty kytky od vás mám ještě ve váze, jsou hrozně pěkný. A ted' přišla ještě paní se psem. Tváří se významně. Určitě chce učit toho psa telefonovat. Já vás třeba zase zavolám, až spolykám všechny prášky.“

Takové tlachy, a mně se líbí, že mi zavolala, dokonce odněkud z budky, ačkoliv jí je zle. Snad ke mně něco cítí, když zavolala. Jenomže pořád nevím, jestli skutečně chci, aby ke mně něco cítila. Nevím, co chci, a neměl bych na to ted' myslet, musím se soustředit, jinak nedodělám přednášky. Už jen sto pět dní. Nesmím se rozptylovat. Plakala, když jsem jí dal ty kytky, to bylo prvně, co jsem viděl, že ji něco vyvedlo z míry. Asi je to jenom póza, jak se tváří, spousta nicotných řečí, aby zakryla city; ale proč by ke mně chovala nějaké city, když se před půlrokem vdávala a ten její kluk je nejmíň o patnáct let mladší než já?

Mohl jsem se zeptat, odkud volá, a nabídnout jí, že ji odvezu domů. To mě mělo napadnout. Může ji přitahovat právě to, že jsem o patnáct let starší. Na co to myslím? Já si ji přece nechci vzít. Chci jen, aby mě milovala. Nechci, aby mě milovala. Co tedy chci?

2

„Prosím vás, tahle žíhaná, co je zač?“

„To je orchidej. Paphiopedilum.“

„Máte jen tu jedinou?“

„Jen tu. Nemůžeme je vzít do zásoby – lidi je málo kupujou. Kvůli ceně. Víte, lidi dnes koupí radši uherák než květiny.“

Když máte knedlík v krku, posílám Vám tuhle kytku v největší obálce, jakou jsem sehnal. Snad jeden z Vašich dědečků půjde kolem schránky dřív, než zvadne. Přeji Vám brzké uzdravení,

Váš D.

P. S. Myslíte, že budete už příští pondělí zdravá? Zastavil bych se tu pro Vás odpoledne kolem páté.

3

Tři čtvrtě na šest. Už bych neměl dál čekat. Možná je pořád ještě nemocná anebo jí přijel muž. Ale zřejmě nepřijde, přece pochopila, že tu na ni čekám. Pokud dostala to psaní. Třeba jí ho nedali. Proč by jí ho nedali? Není malé dítě, je to vdaná žena. Počkám ještě deset minut. Posledních deset minut. V šest odjedu. Můžu si přece zatím číst.

Mental difficulties, of course, cover a vast range, including acute brain disorders resulting from toxic reactions... Co by se stalo, kdybych prostě šel nahoru a zazvonil? Mohu ji přijít navštívit. Ale co když je tam zrovna její muž? Bylo by to trapné pro mne, pro ni i pro něho. Co udělám, jestli nepřijde? Měl bych jí napsat lístek. Ještě pět minut. Za pět minut napíšu lístek. Teď bych si měl číst. Nesmím tak hloupě ztrácet čas. I am wasting my time. Mental difficulties, of course, cover a vast range... Měl bych jí koupit nějakou květinu a přiložit k tomu lístku. Kolik je hodin? Za tři minuty šest. Květinářství už budou zavřená. Neměl bych psát žádný lístek. Budu považovat za řízení osudu, že nepřišla, že jsme se nesetkali. Jsem v podstatě rád, že nepřišla, protože dneska už by se třeba něco stalo, co by se nedalo napravit. Šest hodin! Teď pojedou domů a už ji nebudu vyhledávat; třeba se ozve, a když ne, bude to sice trochu

smutné, ale určitě to bude lepší, nechci Kamile ubližovat, mám ji rád, je pochopitelné, že do ní nejsem blázen, když jsme spolu už osm let. Šest hodin a pět minut, pojedu, nebo ještě přijde, je dobře, že nepřišla. Doma si sednu ke svým přednáškám a budu pracovat, nebudu už na ni myslet.

Ale co když je jí skutečně zle a nemohla přijít? Aspoň několik slov bych jí mohl napsat, aby věděla, že jsem tady byl. Pokud mě neviděla oknem. Kam vlastně mají okna? Jistě také do ulice, musejí mít velký byt, když je jich tolik. Třeba jich doma vůbec není tolik, z toho, co mi kdy řekla, se nic nedá brát úplně vážně.

„Vy tady čekáte?“

„Zrovna jsem se chystal odejet.“

„Já jsem nemohla dřív. My máme v pondělí přednášky skoro do šesti.“

„To nevádí. Hlavní věc, že jste tady. Půjdeme se někam najíst?“

„Vy se chcete jít zas najíst? My spolu pořád jenom jíme.“

4

Noc.

„Kam mě vezete?“

„Nevím, ale vy přece jezdíte ráda.“

„Já miluju rychlou jízdu.“

„Pojedeme tedy rychle.“

Miluje mě. Snad mě miluje, když se mnou jede, když dovolí, abych ji držel za ruku, abych ji objímal kolem ramen. Nikdy jsem neřídil s jednou rukou na volant a za jízdy někoho objímal, ale ji teď objímám, cítím teplo její šíje, dotek jejích vlasů. Kam to jedu? Nikdy jsem ještě nejel bez jakéhokoliv cíle. Ale teď jedu jen pro tu jízdu. Pro jízdu, při které jsem s ní. Miluju ji? Je mi s ní dobře. Někde se musíme zastavit. A co dál? Mám hledat nocleh? Třeba by odmítla

se mnou jít, i kdybych ho našel. Spíš by šla. Musí s tím počítat, když jedeme pořád dál. Nemusí si nic takového připouštět, jede, protože se jí líbí jet, nemyslí na to, co se stane, myslí jen na to, co je. V tom se liší ode mne. Já myslím na to, co se stane, a proto teď myslím na to, jestli si vůbec přeju s ní zůstat, ačkoliv možná taková situace, že bychom spolu mohli zůstat, vůbec nenastane. Ale kdybych s ní přeje jen zůstal, kdyby se mnou zůstala, co bych řekl Kamile?

„Teď jedete dobře. Můžu trochu otevřít okno? Cítíte ten vítr? Miluju vítr.“

Jedeme jako blázni. Světlo mety vylupují z noci úzký pás světa. Truchlivé a sinalé kmeny nám letí vstříc. Možná se zabijeme. Neměl bych jet tak rychle, silnice není dost široká. Chovám se jako kluk. Vytahuju se motorem, který jsem nevytvořil. Je v tom i rozkoš dotýkat se smrti. Vždycky jsem se smrti bál, teď cítím dotyk rozkoše. Kamila mi nikdy nedovoluje jet rychle. „Nebojíte se, že se nám něco stane?“

„Proč bych se bála?“

„Kdybychom vyjeli ze silnice a narazili do stromu, byl by konec!“

„Na to já nemyslím.“

„Vy se nebojíte, že byste se mohla zabít?“

„Ne, na to nemyslím. A kdybych na to myslela, bylo by mi to jedno.“

„Co je vám jedno?“

„Jestli žiju, anebo ne. Vám to není jedno?“

Před námi se blýská, stromy se ohýbají, kam vlastně jedeme? Do bouřky. Není možné, že by jí nezáleželo na životě, jen tak mluví, aby vypadala zajímavě. Teď musím trochu zpomalit, cítím, jak se vznášíme. Z obou stran les, začíná pršet, jsme ve zkumavce plné tmy a deště. JEN PRO VOZIDLA LESNÍ SPRÁVY.

„Tak sem jste chtěl dojet?“

„Ivo, chtěl jsem vám, chtěl jsem ti říct: miluju tě.“

„Vy mě milujete?“

„Pamatuješ se, když jsme se prvně uviděli tam na hřbitově, v tu chvíli se něco stalo, běžel jsem za tebou, věděl jsem, že se mi nesmíš ztratit!“

„Tak vy mě milujete! Já jsem vždycky ráda, když mě někdo miluje.“

A snad mě taky miluje, když se dá ode mě líbat, líbám tě, konečně se tě dotýkám, holčičko, netušil jsem, že to může být takové blaho. Líbám tě, tvůj jazyk v mých ústech, dávno už jsem se nelíbal, ještě něco řekni, řekni mi konečně něco!

„Tak vy se taky líbáte?“

„Jak to myslíš?“

„Já si myslela, že takoví páni jako vy už se nelíbají.“

5

V kuchyni se svítí. To je špatné. Kamila se asi vzbudila, ale snad jen zapomněla zhasnout. Musím být úplně zticha, i když spí, teď už nebude spát tak tvrdě.

„Davide, to jsi ty?“

„To jsem já. Jak to, že nespíš?“

„Čekala jsem na tebe. Myslela jsem, že přijdeš dřív. Kde jsi byl tak dlouho?“

„Strašně jsem se zabral do práce, ani jsem si nevšiml, že je tolik hodin.“

„Jsi celý bledý! Neměl by ses tak přepínat.“

„Já se nepřepínám, šlo mi to dobře, ani jsem si nevšiml...“

„Co ti šlo dobře?“

„Proč se tak ptáš? Přece víš, že dělám na těch přednáškách.“

„Nikdy jsi ještě nepřišel tak pozdě. Nemáš hlad?“

„Ne, radši si už půjdu lehnout.“

„A o čem jsi psal?“

„Proč se pořád tak ptáš?“

„Myslela jsem, že jsi rád, když mi můžeš vykládat o tom, co jsi dělal.“

„Ano, ale ne ve tři hodiny ráno! Proč jsi na mě čekala tak dlouho?“

„Už ses na to jednou ptal. Nemohla jsem vědět, že to bude trvat tak dlouho. Jindy jsi mně volal, když ses zdržel.“

„Nechtěl jsem ti volat, abych tě nevzbudil. Myslel jsem, že už spíš.“

„Bála jsem se, že se ti něco stalo.“

„Nejsem přece malé dítě.“

„Já vím, že nejsi.“

„Proč to říkáš takovým tónem?“

„Neříkám to žádným tónem. Jsi podrážděný. Stalo se ti něco?“

„Ne, odpusť. Jsem spíš unavený. Půjdeme si lehnout, ano?“

„Ano, když už mi nic neřekneš.“

„A co bych ti měl ještě říkat... Co je ti?“

„Mně nic není.“

„Máš slzy v očích.“

„To nic není. Nechceš mi už nic říct?“

„Co ti mám říkat?“

„Kdes byl celý ten večer?“

„Panebože, něco ví, snad se tam rozjela za mnou, ale přece by nenechala děti doma samy, spíš mě jen podezírá, anebo mám snad něco na tváři, co jestli mám někde růž anebo její vlas, měl jsem se líp prohlédnout. Anebo to mám všechno povědět? Já tě nechápu, vždyť jsem ti to přece řekl.“

„Davide... Já jsem něco udělala, něco, co jsem neměla.“

„Co jsi udělala?“

„Já vím, že nemáš rád, když tě někdo večer při práci ruší, že si kvůli tomu vypínáš telefon, ale já jsem se bála, když už byla půlnoc a tys pořád nešel ani nevolal, tak jsem poprosila nočního vrátného, aby tam nahoru zašel a podíval se, jestli se ti něco nestalo.“

Ticho.

„Já jsem si všimla, že už několik týdnů s tebou není něco v pořádku, myslela jsem si..., věřila jsem vždycky, že mi nebudeš lhát, Davide. Prosím tě o to, aspoň mi nelži.“

„Dobře. Ale nechceš to nechat na jindy? Je už pozdě. Je už skoro ráno. A zítra musíš do školy.“

„Myslíš, že si teď lehnu a budu spát?“

Ticho.

„Chceš o tom teda mluvit teď?“ Jak jí to mám říct? A ke všemu jsem tak hrozně unavený. Venku už svítá. Chodí za mnou a čeká. Chci si jít lehnout. Nechci o ničem mluvit. Nechci na nic myslet. „Myslím, že jsem se zamiloval.“

Ticho.

„Znám ji?“

„Ne, určitě ji neznáš!“

„Je z ústavu?“

„Není z ústavu.“

„Svobodná?“

„Ne, není svobodná.“

„Jak dlouho s ní chodíš?“

„Nechodím s ní vůbec!“

„A kdes tedy byl?“

„Byli jsme venku.“

„Kde?“

„Nevím. Nejdřív jsme byli na večeři a pak někde v lese. Neznám to tam, ale na tom přece nezáleží.“

„Je hezká?“

„Nevím. Snad je.“

Ticho. Usínám. Ne, neusínám, jen si přeju spát. Být v bezvědomí. Vzdálit se téhle chvíli a z této situace. Ale ona čeká. „Musím na ni pořád myslet. Není na ní vůbec nic zvláštního, nemáme si v podstatě co říct, ale musím na ni pořád myslet.“

„Byl jsi s ní..., byls mi nevěrný?“

Ticho. „Nebyl jsem ti nevěrný.“

„Proč? Ona nechtěla?“

„Ne, panebože, nech už toho. Chápej přece, že nemá smysl, takhle se ptát. Nechci ji milovat. Nechci ti být nevěrný.“

„Ale budeš, vid’?“

Ticho. Tohle je má žena. A pláče. Jsme spolu už osm let a máme děti. Dceru a dceru, které mám rád. Ji mám rád. Ji mám také rád. Zním ji. Zním, jak dýchá v noci, znám její tvář a její tělo tak, že je už ani nemusím vidět. Vím teď, aniž bych otevřel oči, jak pláče. Vím, kudy jí tečou slzy a jak se jí chvěje horní ret. Vím, že čeká, až řeknu, že ji mám rád. Vím, že trpí úzkostí ze samoty. Vím, že je teď sama. Vím, že čeká na nějaké slovo anebo na pohlázení, ale nemůžu to udělat, protože ještě cítím v prstech teplo kůže té druhé. Ještě jsem plný jejího tepla a její vůně, ještě sedím v autě a její tvář spočívá na mé tváři.

Ležím vedle tebe a myslím na ni.

Myslím na tebe a ležím vedle ní.

Kapitola šestá

1

Čekám před jejím domem, ačkoliv vůbec nevím, jestli tu je, a tím méně, jestli zrovna teď vyjde. Čekám tu jenom proto, že mi vybyla volná hodina a chci ji uvidět. Troubím a z cizích oken vykukují cizí tváře. Nedávno se mě ptala Kamila, jak bych definoval rozdíl mezi slovy pošetilý a pitomý. Řekl jsem jí, že rozdíl je v kvalitě negace. Pitomý označuje nedostatek inteligence, zatímco pošetilý nedostatek skepse. Dost dobrá definice, sebe zařadit se neodvažuji.

„Ty jsi za mnou přijel? Ale já mám tak málo času!“

Není možné, že by byla tak krásná. To dělají šaty, co má na sobě. Jsou určitě z ciziny. Připadám si jako domorodec z Toga. Čím pestřejší hadřík, tím víc jsem nadšený.

„Příští pondělí mě čekají dějiny kašpárků, zatím o tom nemám ani páru. A ještě ke všemu přijel Igor.“

„Kdo je Igor?“

„Toho neznáš. Jeden režisér z Bratislavy. Ale není to žádná moc režisér.“

„Miluješ ho?“

„Kam jsi chtěl jít?“

„Myslel jsem, že bychom mohli jít do kina.“

„Ty mě chceš vzít do kina? Ale já dneska nemůžu. Musím si ještě něco zařídit a ve čtyři mám sraz s Tomem. Je to strašná námaha, když je člověk vdanej!“

„Dobře. Odvezu tě aspoň. Kam se potřebuješ dostat?“

„Jsi strašně milej, jestli mě chceš vzít. Já totiž včera zahlídla na Václaváku nádherně ošklivý botičky. Představ si, že je dovezli až z Itálie. Z mý Itálie.“

Sedí na židličce a zkouší si boty. Ještě jsem nikdy neviděl v její tváři takové zaujetí. Boty jsou modré, lesklé, mají tlustý kramflek a zlatou sponu. Stojí čtyři sta. Netušil jsem, že se prodávají tak drahé boty. Když jí koupím ty boty, asi bude mít radost. Ale možná se urazí a nebude je chtít přijmout.

„Líbí se ti?“

„Myslím, že ti sluší.“

„Tom bude zuřit. Ale já je musím mít. Ať měsíc nekouří, stejně mu to ničí zdraví.“

„Ukaž mi účet!“

„Nač ho chceš vidět? Podívej se, když v nich jdu. Nejsou to dokonalé boty?“

Kamila si kupuje boty za stovku. Kamila si nikdy nekoupí nic drahého ani módního. Má strach, že bych se zlobil. Šetřili jsme na auto a teď šetříme na naši vilku. Nemá přece smysl vyhazovat peníze za drahé boty. Boty jsou jenom užitkový předmět. „Tady máš ten účet!“

„Tys to zaplatil?“

„Budeš mít ode mě italské boty.“

„Tys mi koupil boty! A ty myslíš, že si je můžu vzít?“

„Proč bys nemohla?“

„Myslím, že mi ještě nikdo nekoupil boty. A už vůbec ne takovýhle krásný!“

„Já jsem taky ještě nikomu nekupoval takovýhle boty.“

„Možná tě nakonec začnu milovat. Že seš tak hodnej a koupils mi boty. Počkej, podrž mi tu krabici. Já tě políbím. Musím tě políbit!“

Líbá mě. Líbáme se uprostřed obchodního domu.

„Je mi hrozně líto, že mám tak málo času. Chtěla bych být na tebe hodná. Budu ti alespoň telefonovat. Ale kdy ti můžu volat? Dopoledne budu určitě spát a pak budu sedět v knihovně, tam není ani jeden telefon, co funguje. Nedá se ti volat v noci? Kde se touláš v noci?“

„V noci bývám doma.“

„Škoda že ti nemůžu zavolat v noci. To já nejvíc žiju. Zavolala bych ti třeba o půlnoci a ty bys pak mohl někam přijet.“

O půlnoci už Kamila spí. Kdybych přenesl telefon do kuchyně, ani by nevěděla, že někdo volal.

„Dobře, zavolej mi o půlnoci!“

2

„Jako naschvál si Kamila vzala do postele knihu. Já na tebe počkám.“

„Ne, nečekej. Budu dneska dlouho pracovat!“

„Už o mě nestojíš, když máš jinou.“

„Nemám žádnou. Přece jsem ti povídal, že s ní nic nemám.“

„Ale budeš mít!“

„Nech toho! Nemá smysl pořád o tom začínat.“

„Ale neřekneš, že s ní nebudeš nic mít. Nechceš ji zradit.“

„Nebudu s ní nic mít.“

„Ale miluješ ji pořád!“

„Nech toho. Chtěl bych teď pracovat.“

„Jaké má vlasy?“

„Prosím tě, proč začínáš o vlasech?“

„Má je hezčí než já?“

„Jdi už spát. Prosím tě! Pak jsi celý den unavená.“

„Co by se stalo, kdybys šel jednou spát taky dřív? Máš kruhy pod očima.“

„Víš přece, že musím dodělat přednášky. Nemůžu tam přijet bez nich. Tam na ně už nebudu mít čas.“

„Ty umíš vždycky všechno vysvětlit!“

„Spi! Ty potřebuješ spát víc než já. Samas to kolikrát říkala.“ A sedím v kuchyni nad svými lejstry. Tabulky. Protokoly z pokusů. Desítky pokusů, bezpočet dní. Vždycky jsem se rád probíral těmi papíry. Jako by na nich lpěl pach laboratoře a pach pokusných zvířat

a má naděje, že dokážu vykonat něco užitečného, něco, co dá mému životu smysl.

Měl bych se soustředit. Je teprve půl jedenácté.

Teorie autointoxikační. Pro úplnost se zmíníme i o ní, i když ji nepovažujeme... Co když bude chtít, abych za ní někam přijel? Nemůžu přece odjet. Kdyby se Kamila vzbudila a nenašla mě tady – už by mi to neodpustila.

Přijed' za mnou, miláčku. Čekám na tebe!

Ted' přece za tebou nemůžu přijet, holčičko!

Přijed'. Chci, abys za mnou přijel ted'!

Dobře.

Někdo jde venku pod oknem. Proměnila můj život. Ted' bych se děl a psal. Kreslil bych vzorce. Viděl bych hmotu v její neskutečné, symbolické podobě. Nenapadlo by mě, abych přistoupil k oknu a díval se do noci a pozoroval cizího chodce. Neměl bych co očekávat kromě toho, že dopíšu další stránku a další přednášku. Zatímco ted' čekám na půlnoc a vnímám čas, jak se sune k té chvíli.

Je půl dvanácté – v pokoji už je tma. Má žena konečně zhasla.

Kdyby ji tak napadlo přijít za mnou.

Miláčku, přijela jsem za tebou, podívej, přišla jsem v těch botách od tebe. Nevadí ti, že jsem přišla? Chtěla jsem tě jenom uvidět.

Pojd', jen pojd' dál!

Nemůžu přeci dál. Tam je tvoje žena.

Ano. Ale moje žena spí!

A to tvoje žena bude celou noc spát?

Budeme tu jen chvíli. Chci, abys seděla tady pod oknem. Chci se na tebe dívat. Chci tě líbat.

Co když se Kamila vzbudí, až telefon zazvoní? Měl bych ho někam schovat. Dám ho do skříně mezi svetry.

Půlnoc. Třesu se jako student před zkouškou. Bojím se, že se Kamila najednou objeví ve dveřích. Sednu si co nejbliž k aparátu, aby nezvonil dlouho.

Kdyby mě tu někdo uviděl, potrhal by se smíchy. Ale snad takhle tráví svou noc víc lidí, co když tisíce lidí utrácejí své noci čekáním – vecpání do skříní, ukrytí pod postelemi s dlaní na rukojeti sluchátka čekají? Třeba nezavolá, její muž neusnul anebo naopak ona usnula, měl bych pracovat anebo spát. Je to trapné a nedůstojné, tak tu sedět a čekat, zatímco vedle spí moje děti a má žena. Najednou jako by se svetry naduly, jako by se zachvěly a vydaly zvuk, který se prodírá tichem.

„To jsem já. Nevzbudila jsem tě?“

„Ne. Čekal jsem přece, že zavoláš. Odkud voláš?“ Něco tam slyším kromě jejího hlasu.

„Jsem strašlivě prdlá. Já jsem v nějaký vinárně s Igorem. Ale vůbec nevím kde. Možná to je v Bratislavě, počkej, já se zeptám.“

Ticho. Jenom směsice vzdálených zvuků. Nejspíš už se nevrátí. Je tam s někým, zatímco já jsem tu sám. Ne, jsem tu se svou ženou. Ne, tady jsem sám a klepu se jako student před zkouškou.

„Tak ne, nejsem v Bratislavě. Jsem u Lob... u Lob..., já to neřeknu. Vypadá to tady jako v zámecký konírně. A piju víno. Frankovku, myslím, že už jsme jí vypili sud.“

„Tak kde vlastně jsi?“

„Kde jsem? Copak jsem ti neřekla, kde jsem? Ted' už nevím, už jsem to zase zapoměla. Mám se jít zeptat?“

Někoho se ptá. Slyším zdálky její hlas.

„U Lob – ko – wit – zů. Jsem u Lobkowitzů a mám na nohou ty nádherný botičky od tebe.“

„Líbí se mu?“

„Komu?“

„Igorovi, nebo jak se jmenuje.“

„Já nevím. Neříkal nic. Mám se ho jít zeptat?“

„Nechod!“

„On je báječněj! Kdybys ho jen viděl – ten jeho ksichtíček a nos. Má ho jak Belmondo. Jak já ho miluju.“

„Miluješ ho skutečně?“

„Samozřejmě. Přece bych neříkala, že ho miluju, kdybych ho nemilovala. Ty bys ho taky miloval, kdybys ho viděl.“

„Myslím, že bych ho nemiloval. Nedokážu milovat tak moc lidí najednou.“

„Já vím, že ty to nedokážeš. Ty seš trošku mrož. Můžu ti říkat: mroži?“

„Kdy půjdeš domů?“

„Já nevím, fakt to nevím. Já ani nevím, kde jsem. Až jak on bude chtít!“

A půjde s ním, pojedje s ním do jeho bytu nebo do hotelového pokoje a bude se s ním milovat, protože on je určitě mladý, svobodný kluk, zatímco já sedím ve skříni a třesu se strachy, aby Kamila neotevřela dveře.

Ježíšmarjá, já jsem tak strašně prdlá. Ty se na mě určitě zlobíš, že jsem ti řekla: mroži! A on už se na mě taky kouká, že si telefonuju s nějakým pánem. Já ti zavolám radši někdy jindy. Jdi už spinkat – ano? Počkej, počkej ještě. Můžu ti poslat po telefonu pusu? Tak, teď ti ji posílám za to, že seš takovej milej a koupil jsi mi ty nádherný italský oškliváky, co mám na nohou, a teď sedíš u telefonu a posloucháš, jak kecám. Za to tě miluju, ty můj mroži!

3

Ze školy vybíhají děti, některé mě zdraví. Jak vědí, že jsem muž jejich učitelky, když mě tu ještě neviděly? Nepamatuji, kdy jsem tu čekal naposledy, nemám ve zvyku čekat na svou ženu, i dneska tu čekám vlastně z trucu, že ta druhá mě tak oklamala, pokud se to dá nazvat oklamáním, když mi nikdy nic neslibovala. Už vychází ze dveří moje žena, kolem ní se točí nějakí žáčci. Už mě zahlédla, na dálku vidím, že se usmívá.

„Ty na mě čekáš?“

„Přijel jsem o něco dřív. Byl jsem v knihovně, ale neměli knihy, co jsem potřeboval.“

„To je hloupé, co si počneš?“

„Musím se obejít bez nich. A co jsi dělala ty?“

„Jak to myslíš, co jsem dělala?“

„Co jsi dělala teď ve škole.“

„Měli jsme praktika. Šla jsem s děcký ven, sbírali jsme kvítka: hloh, trnku a tak.“

„To jste byli užiteční.“

„Oni to mají rádi, povídáme si přitom.“

„Co si povídáte?“

Je zmatená. Nikdy se jí neptám na školu, pokud o ní mluví sama, spíš si stěžuje. Mluví o ní jenom tehdy, když se jí přihodí něco zlého.

„Povídáme si o různých zvířatech. Anebo co si pěstují doma v květináčích. Jsou to městská děcka, chci je naučit, aby trochu vnímala, co je živé. Budou pak líp rozumět i sobě. A taky lidem.“ Na tváři, na její unavené, nenalícené tváři se mihne oživení. Snad by chtěla ještě něco dodat, ale už mlčí. Blížíme se k domovu.

„To bylo od tebe hezké, že jsi na mě čekal.“

Před domem povykují děti, Anna se samozřejmě honí se sousedovic psem a Margit se popelí v hromadě písku, kterou nechali při nějaké opravě u plotu. Už mě uviděla, už mi maže špinavými dlaněmi kalhoty.

„Vem mě, táto!“

„Jdi si ještě hrát!“

„Táto, počkej, šáhni mi na nohy!“

„Proč?“

„Jak už jsem veliká!“

Byt je prázdný, nevím, proč z něho na mě padá stesk, nechce se mi dovnitř, nechce se mi dát se zavřít mezi ty čtyři stěny do ticha, po němž jsem vždycky toužil.

„Davide, všiml sis, jak je Margit bledá?“

„Ano? Snad ano.“

„Nemůže se sebrat po té angíně, co měla.“

„Mám říct tátovi?“

„Ne, nepotřebuje doktora, potřebuje ven na zdravý vzduch. Volala jsem našim, vzali by si ji na týden anebo na čtrnáct dní.“

„To by bylo výborné.“

„Myslela jsem tuhle sobotu anebo neděli. Mohl bys nás tam odvézt? Jenom bychom ji tam nechali a večer budeme zpátky.“

Ano, ovšem. Padne na to sice den, ale musím to udělat. Patří to k mým povinnostem od té doby, co vlastním auto.

Ale kdybych to neudělal, jela by s ní sama, musela by vlakem a já bych tu zůstal sám, den a noc, protože vlakem se obě cesty nestihnou za jediný den. Cítím, že trnu při té myšlence. Den a noc, měla bys v sobotu večer čas, holčičko? Bůhví kde je, jestli bych ji vůbec stihl, abych jí to sdělil.

„O čem přemýšlíš, Davide?“

„Napadlo mě, že by to byl ztracený den nebo spíš dva. Znáš vaši matku. Museli bychom se zdržet.“

„Kdybychom přijeli v neděli? Ví, že musíš být v pondělí v ústavu. A můžeš si vzít práci s sebou.“

„Přece víš, že bych tam nemohl pracovat. A že se odtamtud nedostaneme před půlnocí. Celý další den bude člověk k ničemu.“

„A co tedy navrhuješ?“

„Kdybych tě v pátek odpoledne odvezl na nádraží – kolem třetí jede zrychlený vlak, jste tam stejně rychle jako autem. V sobotu anebo v neděli se vrátíš rychlíkem a já ti přijdu naproti.“

„Myslela jsem, že by ti taky udělalo dobře, kdybys na chvíli vypadl z města.“

„Ano, ale když mám tolik práce. Sama víš, co pro mě znamená jeden den.“

Dívá se na mě, z její tváře už zmizela všechna radost. „Ty dovedeš všechno zdůvodnit. Ale já stejně vím, proč nechceš jet.“

„Co víš?“

„To se ti hodí, když zmizím z domu. Hodí se ti to, vid’?“

„Jak to myslíš? Vždyť jsi tu cestu sama navrhla.“

„Ale tobě se hodí, když pojedeme bez tebe.“

„Tak nejezdi. Můj nápad to nebyl.“

„Margit potřebuje jet. Já ji tam teda odvezu – a ty zatím ohlídáš Anku.“

Nedovede zcela zakrýt vítězný úsměv. A já se musím tvářit klidně. „Bude jí líto, když ji tu necháš!“

„Je s tebou ráda. Řeknu jí, že se má o tebe starat.“

„Jak myslíš!“

„Nebude ti překážet. Hraje si sama a přes den ji necháš lítat venku. Jídlo vám připravím.“

„Jak chceš. Ale bude jí to líto.“

„Neboj se. Já jí to vysvětlím.“

„A kdy tedy pojeděš?“

„Nač to potřebuješ vědět? Nemusíš se o nás starat. My si na nádraží dojedeme tramvají.“

4

„Anni, je už sedm, musíš spát!“

„Máma řekla, že dneska můžu jít spát pozděj. Že se mám o tebe starat!“

„Už ses dneska o mě dost starala.“

„Nemám ti něco povídat?“

„Ne, dneska ne, musím pracovat, už jsme si hodně povídali.“

„A ty ještě nepůjdeš spát?“

„Přece víš, že já chodím spát pozděj.“

„Myslela jsem, že když tu budeme dneska sami..., že... že si něco užijeme.“

„Co jsi chtěla dělat?“

„Já nevím. Nechceš mě zkoušet?“

„Z čeho?“

„Ze psů. Anebo z řek. My se učili řeky.“

„Dobře. Když budeš pak pěkně spát, vyzkouším tě z řek. A teď se jdi umýt!“

Leží v postýlce v růžovém pyžamu s vyšitým psem na prsou. Maličká! Těšila se, že budeme spolu sami, že si mě užije, zatímco já počítám minuty, abych se jí zbavil, abych jí přikryl oči pytlek spánku.

„Táto, teď si sedni vedle mě a zkoušej mě!“

„Dobře. Jakou znáš nejdelší řeku?“

„Takhle se přece nesmíš ptát!“

„A jak se mám ptát?“

„Která řeka teče v Praze.“

„A která tedy?“

„Vltava!“

„Dobře. A víš, kam se vlévá Vltava?“

„To jsme se neučili.“

„A víš to?“

„Do Labe.“

„Tak vidíš, že to víš. A co ještě víš o řekách?“

„Že v nich jsou ryby a písek. A lidi se v nich koupou. Táto, proč se lidi nekoupou nahatí?“

Zbývá mi ještě čtyřicet minut. Obvykle usne ihned, ale někdy, když je rozrušená, nemůže usnout třeba hodinu. A dneska je rozrušená tím, že tu jsme spolu sami, že se o mě starala, že mě má jenom pro sebe.

„Já to stejně vím!“

„Co víš?“

„Nosí plavky, aby se do sebe nezamilovali. Holky to říkaly.“

„Co říkaly holky?“

„To já nemůžu říct!“

„Tak už spi.“

„Táto, co bys dělal, kdybys viděl nahatou paní?“

„Kde?“

„Třeba v řece.“

„Nevím. Kdybych byl na břehu, tak bych se otočil, a kdybych byl taky v řece, tak bych plaval dál.“

„Že bys plaval k ní!“

„Myslím, že by ses mohla s holkami bavit o něčem rozumnějším.“

„Táto, ty už jdeš?“

„Musím pracovat.“

„Táto, už jsi mi dlouho nepovídal o morčatech.“

„Ne, dneska už ne!“

„Aspoň kousek!“

„Ne!“

„Kousíček!“

„Chceš být bita?“

„Necháš mi otevřené dveře?“

„Ne!“ Panebože, proč jsem na ni tak strohý. Ona přece za nic nemůže. Těší se, že tu je se mnou. A já ji mám rád. Když jsem někdy unavený anebo nešťastný, vycítí to, přijde ke mně a začne mi vyprávět něco, čím by mě potěšila.

„Máma mi vždycky nechává otevřené dveře. A v předsíni rozsvíceno.“

„Dobře. Nechám ti otevřeno.“

A co jestli se Kamila vrátí anebo jestli se Anka vzbudí? Budu muset zamknout. Ale bude trapné zamykat, sotva ji pozvu dovnitř. Třeba nepřijde. Řekla jen, že se pokusí udělat si volno.

„Táto, já se tu bojím sama.“

„Nejsi tu přece sama.“

„Ale tady v pokoji. Táto, já bych chtěla psa.“

„Teď o tom nebudeme mluvit.“

„Myslíš, že Margit spí s mámou?“

„Nevím. Asi ano.“

„Táto, já bych chtěla spát s tebou. Já si přijdu lehnout k tobě, když tu máma není.“

„Tady bys nemohla usnout, když svítím.“

„Jé, tati, mně světlo nevadí. Já si přikryju oči.“

„Tak, a teď už ani slovo, jinak ti zavřu dveře!“

Ticho. Za dvacet minut musím jít. Co když do té doby neusne?

„Táto, mně je smutno. Já bych chtěla, aby máma přijela ještě večer. To by bylo prima, kdyby přijela, vid’?“

„Počkej, máma ti něco říkala, že se vrátí už dneska?“

„Ne, já si to jen představila, že by to bylo hezký.“

Čekám, myš v díře. A co když mě ta druhá odmítne, začne křičet a Anka se vzbudí, příběhne v pyžamku do mého pokoje a bude nadosmrti poznamenaná tím, co uvidí? Radši ji zamknu.

Zamknu domovní dveře a zamknu dveře jejího pokoje a zamknu svoje svědomí, a pak budu... Co bude pak?

5

Ještě sedí v autě, stoupám sám po schodech, otevírám dveře vlastního bytu jako spiklenec (co jestli se dívá někdo z okolních vil oknem a zahlédne ji), Anka spí stočená do klubička, zamykám tě, dceruško, a znovu se plížím dolů.

„Tak tohle je tvůj dům?“

„To není můj dům, patřil té babce, co umřela. Kdyby neumřela, nebyl bych tě poznal.“

„A to je tvůj pokoj!“

„Je to náš jediný pokoj.“

„Myslím, že to není moc hezkej pokoj. Je tu strašná spousta věcí a nic člověčího.“

„Jak to myslíš: člověčího?“

„Já nevím. Do některýho pokoje, když se vleze, tak se pozná, kdo v něm bydlí. Kolik mu je, jestli je do něčeho blázen, třeba do vycpanejch ptáků nebo do starých kafemlejnků. Anebo jestli má smysl pro srandu. Ale tady se nepozná nic. Kdo je tohle?“

„To je Darwin.“

„Kdo to byl?“

„Ty nevíš, kdo byl Darwin?“

„Ne. Možná to byl nějakej tvůj příbuznej, možná že to byl někdo slavnej, ale není to pěkněj obrázek na zed’.“

Konečně si sedá, upře své břidlicové oči ke stropu a čeká. Mám ji tu. Sedí v mém pokoji v kratičkých pestrých šatech, které ji skoro nezahalují, ve střeviskách ode mne, dlouhé a lesklé vlasy se černají na modrém opěradle. Můžu k ní přikleknout a začít ji líbat, ale ještě k tomu nenastal vhodný čas, nejdřív přinesu víno a chlebičky. (Táto, co to máš v tom balíčku? Nic, to není nic pro tebe!) Sedí stále tak, jak jsem ji tu nechal s očima upřenýma ke stropu. Strop je plný prasklin a v rohu je pavučina. Snad aspoň ten strop má svoji tvář. Ale nejspíš ho nevnímá, nevnímá nic, spí s otevřenýma očima. „Co je s tebou?“

„Jsem strašně unavená. Igor odjel až dneska ráno, myslím, že už jsem týden nespala. On snad vůbec nemusí spát, a přes den pak točí, dělá film o starých kostelech, leze po takových výškách, že se mi točí hlava, když se tam zezdola dívám. Ale kdybys ho viděl, on skoro není, kdyby ses kouk třeba na jeho kalhoty, tak by sis myslel, že se do nich nemůže vejít člověk.“

Kalhoty přehozené přes židli v nějakém pokoji, v nějakém hotelovém pokoji, a ty v cizím náručí, začínám žárlit, ačkoliv by mi mohlo být jedno, jestli večer usíná v náručí svého muže anebo někoho jiného. „Miluješ ho?“

„Hrozně jsem ho milovala. Vždycky, když přijede, úplně ztratím hlavu.“

„Ted’ už ho nemiluješ?“

„Nevím. Ted’ na něj nemyslím, když odjel.“

Pije víno. Pod pečlivě namalovanými očima má skutečně stíny anebo dokonce vrásky. Za chvíli ji budu objímat a na ničem jiném nezáleží. Budu jako ona. Záleží jen na tom, co právě je, a teď právě je tady se mnou, je tak blízko, že stačí, abych natáhl ruku, a dotknu se jí.

„Nemůžeš pustit nějakou hudbu? Máš tady takový trapný ticho.“
„Jakou hudbu?“

„Nějaký desky.“

„Nemám gramofon – leda rádio, ale kdybych ho pustil, mohla by se vzbudit Anna.“

„Jaká Anna?“

„Moje dcera.“

„Nevěděla jsem, že máš taky dceru, myslela jsem, že tu schováváš ještě nějakou holku, že sis pozval spoustu holek, když ti tvá paní odjela. Ale proč bys neměl dceru, ty už můžeš mít pěkně velkou!“

„Téhle je sedm. Mám dvě. Ta druhá je menší.“

„Tak ty máš malou holčičku – mému by bylo už taky skoro sedm.“

„Tvému?“

„Nevím, co by byl. Třeba by byl taky holčička. Tehdy mi bylo šestnáct. Tomáš dělal teprve druhé rok školu, nemohli jsme si ho nechat. Ale někdy si vzpomenu, že by mu byl třeba rok anebo že by už šel do školy. Škoda že nemůžeš pustit hudbu. Je mi tu zima z toho ticha. Byla jsem teď pořád někde, kde hrála hudba. Já si i doma v jednom kuse hraju, když je u toho Tom, může vyletět z kůže, protože je muzikant. Věří, že hudba musí být zážitek. Když jsem u něj, vyšroubuje mi něco z rádia, aby to nemohlo hrát. Ale teď jsem málokdy u něj, protože je pořád někde se svou kapelou. Ani nevím kde. Dřív mi posílal z každý štace lístek: Přijeli jsme zrovna, mají tu mizerný pivo, večer hrajem, myslím na tebe a líbám tě, sovičko. Teď už mi nepíše. Asi mi říká, kam jede, ale já to hned zapomenu, protože se nevyznám v zeměpise.“

Vypadá unaveně. Pije, ačkoliv zřejmě nemá chuť. A bude se možná se mnou milovat, ačkoliv k tomu nemá chuť. Protože k milování má

svého muže a Igora a klauny v divadle a nějaké Italy, nevím koho všechno, nepotřebuje mě, rozhodně mě nepotřebuje pro tohle.

„Co ti mám ještě říct?“

Jako by za těch několik chlebíčků a víno měla povinnost mě bavit. Anebo spíš mě chce zadržet. Proto mi vykládá o svém muži a o svém nenarozeném dítěti.

„Povím ti, jak jsem poznala Igora.“

Chce oddálit tu chvíli. Nemůže po ní toužit, když se teď celé noci milovala s někým jiným. Ví, že dokud mluví, dokud mluví o jiných mužích, znemožňuje mi, abych se k ní přiblížil.

„To už jsou nejmíň čtyři roky, byla jsem tehdy s holkama na ho-
rách. Nenudím tě?“

„Ne, proč bys mě nudila?“

„Že se na mě tak díváš. Díváš se, jako bys mě chtěl spolknout.“

„Líbíš se mi. Dívám se na tebe, protože se mi líbíš. Řekni mi, je
hodně takových – co miluješ?“

„Ty máš otázky. Copak to počítám?“

„Holčičko moje, miluju tě, jsi tak krásná, tak drahá, miluju tě.“

Má zavřené oči, leží téměř bezvládně po mém boku, dá se ode
mě laskat, aniž mi jediným slovem, jediným pohybem dá najevo
jakýkoliv cit. Konečně otevírá oči: „Ty se chceš se mnou milovat?“

„Jak se můžeš takhle ptát, vždyť vidíš, že tě chci.“

Sedá si a několika pohyby se vyprošťuje ze šatů i ze dvou kousků
prádla. Je drobná, má téměř dětské tělo a maličká nehezka ňadra.
Už opět leží na místě po tolik let vyhrazeném mé ženě a její tak
připravená tvář s namalovanými stíny na očních víčkách a brvami
pod očima, nasazena na bílém a nijak připraveném těle, vypadá
jako hlava loutky.

Najednou necítím ani náznak touhy, vnímám jen vlastní úzkost,
že se náhle otevřou dveře, že se ozve zvonek, že se dcera probudí
a zavolá: táto! Znehybňuje mě obava, že nedokážu uspět v soutěži
se všemi kluky, se všemi milenci, které bezpochyby měla, od nichž

ke mně přišla zobjímana, zlíbána a nasycena láskou. Je mi chladno (v tomhle pokoji je vždycky chladno, s Kamilou se milujeme pod dekou). A cítím cizotu, nepřátelství chladného, bílého, nepatřičného těla, které se chystá vyzkoušet mě, porovnat, přeměnit v jeden z rychle uplývajících příběhů, zatímco já ztrácím všechno a dávám všechno, zrazuju prvně v životě, zatímco já překračuju hraniční čáru do jiného života, a už nahý jdu po špičkách ke dveřím a zamykám a třesu se zimou, div nejektám zuby, když k ní přiléhám.

Tak jsem po ní toužil, kdyby aspoň pronesla jediné něžné slůvko, kdyby dala najevo, že o mě stojí, ale přece o mě stojí, když tady je, nedělá určitě nic, co by nechtěla dělat, v čem by nenacházela potěšení. Jenže pro ni tohle nic neznamená, třeba přišla z vděčnosti, přišla se mi odvděčit za těch několik obědů a za pár italských modrých střevíců, které stojí vedle váleny. Bloudím po jejím těle chladnými a vlhkými prsty, které najednou nevnímají teplo jejího těla a obracejí se samy k sobě, hmatají svou vlastní zmrtvělost.

„Tak mě miluj! Miluj mě, na co čekáš?“

A už vím, že nemůžu, že nebudu s to, teď v této chvíli to nedokážu, snad proto, že to je tady v té místnosti, anebo proto, že je tak cizí, že ji dost nemiluju, anebo ještě spíš protože ji příliš chci a bojím se, že neobstojím v jejích očích.

Ale teď, když mě ponižuješ tím, že mě pobízíš k tomu, co by každý jiný na mém místě už dávno udělal, cítím, jak se ve mně zvedá bezmocná vlna zlosti: nějak tě taky pokořit. Za tvoji nezúčastněnou a pohrdavou cizotu, za to, že jsi ochotna oddat se mi bez lásky jako děvka – nic víc.

„Tak se aspoň pohni, proboha!“

„Myslíš, že bych se měla hýbat? Třeba to neumím. Třeba bys mě to musel nejdřív naučit!“

V jejím vyhaslém pohledu je výsměch, pokud je v něm vůbec něco.

Tisknu ji, cloumám s ní, až sténá. Ne rozkoší, ale bolestí. Konečně mě odstrčí: „Nech už mě, už mě nech!“

Ležím zvlhlý potem, nedívám se na ni, slyším, že se obléká. Rád bych jí řekl: odpusť! A vysvětloval, že to, co se stalo anebo spíše nestalo, zavinila ona. Že ji přesto miluji, že po ní toužím, že teď nesmí odejít, že ji potřebuju, pojedu s ní, kamkoliv bude chtít, a zůstanu s ní a budu se s ní milovat celé noci jako ti její kluci, i kdybych měl potom umřít.

Už je oblečená, vytahuje z kabelky zrcátko a češe si vlasy. „Ty se neoblékneš?“ ptá se cizí hlas.

„Už chceš jít?“

„Jsem strašně unavená. Nespala jsem tolik nocí.“

„Dobře, odvezu tě domů.“

Je konec, už se neodvážím před ní objevit. Snad se dobře stalo, ani jsem nebyl své ženě nevěrný. Ještě stále jí můžu tvrdit, že jsem nebyl.

Mám ještě ženu po téhle noci?

6

Kamila přijela osobním vlakem. (Trmácela se o hodinu déle v přeplněném a rozpáleném vagonu, aby ušetřila šestnáct korun, zatímco já utrácel s cizí holkou.) Poznám ji zdálky i v zástupu, který se valí z vagonů. Vleče obrovskou kabelu, bezpochyby naplněnou kedlubnami, mrkví, salátem a kapustou z babiččiny zahrady, babiččinými vajíčky a domácím uzeným. Je nenápadná, nevzhledná v laciných pracích šatech a sešlapaných okopaných střevících, moje žena, vrací se ke mně. Za okamžik si ji odvezu do bytu, který je naším domovem. (Ještě v noci jsem jej pečlivě očistil, zametl jsem, nedopité víno z láhve vylil do záchodu a láhev odnesl až do popelnice u sousední vily.) Mám tě rád za to, že se ke mně vracíš.

„Podívej, máma,“ a Anka se dává do běhu.

Jsme opět doma, jak jste se tu měli, co vaši, děkuju, ptali se na tebe, bylo jim líto, žes nepřijel; a k večeri domácí uzené a zelí z kedluben, byt je opět náš, věci jsou mrtvé a nemůžou svědčit, všechno je v pořádku, všechno bude zase v pořádku, všechno dobře skončilo. „Nechceš se projít?“

„Ven?“

„Proč ne?“

„Už jsme se dlouho nebyli projít.“

„Právě proto.“

Jdeme po úzkém chodníku kolem zahradních zídek, kousek odtud začínají předměstské louky a dokonce i pole, jdeme tím směrem: je to tiché a uklidňující místo. Beru ji za ruku, za blízce známou dlaň.

„Představ si, že si mě ve vlaku začal namlouvat nějaký mladík. Automechanik, ale mluvil se mnou o hudbě a o divadle a odebíral Literárky. Hádal mi šestadvacet.“

„To se tak hádává.“

„A dal mi adresu.“

„Tys mu dala taky adresu?“

„Ne, já ne.“

Opět jdeme mlčky, už opouštíme světlo poslední lucerny. Tiskne se ke mně, ale to jenom proto, že se bojí. „Nevrátíme se ještě?“

„Chtěl jsem ti něco říct.“

„O ní?“

„Ne, chtěl jsem ti říct, že je dobře, žes odjela, měl jsem čas si všechno rozmyslet.“

„Ty ses s ní ani nesešel?“

„Vždyť víš, žes mi tu nechala Anku. Ale nechtěl jsem se s ní sejít, chtěl jsem přemýšlet o nás dvou.“ (S úžasem si uvědomuji, že skoro věřím tomu, co říkám, že už zapomínám na včerejší den a noc, tak moc si na ni přeji zapomenout.)

„A co jsi vymyslel?“

„Že tě mám rád.“

Mlčí. Jde vedle mě a nic neříká, nevím, co si myslí, jestli mi věří, jestli je ráda anebo jestli trpí. Ale já potřebuji mluvit. Zamluvit pokoření dnešní noci a vymluvit si opět její přízeň a lásku. „Byla to obyčejná holka, nechápu sám, čím mě pomátla. Choval jsem se jako blázen, dokonce jsem ani nemohl pořádně pracovat.“

„Proč o ní tak mluvíš? Nechala tě?“

„Vždyť jsme spolu ani nechodili! Ale rozmyslel jsem si všechno. Potřebuju tebe, děti a domov. Mám vás rád.“

„To je dobře!“

„Co je dobře?“

„Že nás máš tak rád!“

Zní to ironicky, ale snad jenom mně, protože vím o rozměru svých lží. Beru ji kolem pasu a líbám ji, už jsme se dlouho nelíbali takhle venku, jistě už několik let.

„Jen jestli se nepleteš. Jestli si mě nepleteš s nějakou jinou.“

„Ne, miluju jen tebe. Nikdy bych nedokázal milovat někoho jiného.“

„Ty vždycky přeháníš. Ve všem přeháníš.“

„Jak to myslíš?“

„Neznáš v ničem míru, Davide. Už jsem ti to chtěla kolikrát říct, nedovedeš nic dělat s mírou.“

Ticho. V dálce po neviditelné silnici se rychle sunou světla aut. „Když jsem tě poznala, tak se mi to líbilo, že jsi jako posedlý tím, že musíš něco dokázat. Ale teď si často myslím, že by bylo lepší, kdybys byl normálnější. Kdyby ti záleželo taky na něčem jiném.“

„Na čem mi má také záležet?“

„To ti nemůžu vysvětlit, když to sám necítíš. Dokážeš mít v hlavě jenom jednu věc. Žiješ třeba s námi, ale někdy se chováš, jako bychom nebyly.“

„To je tím, že mám tolik práce.“

„Ne, to není tím.“

Má asi pravdu. Nikdy jsem netušil, že ve mně vidí posedlého. A nenapadlo mě, že by právě tím mohla trpět. „Uvidíš, že se všechno

změní, až odjedeme. Tam budeme žít beze spěchu a v klidu. A v sobotu pojedeme k moři, jako tehdy, vzpomínáš si? A uděláme si výlet do Skotska k jezerům, bude nám dobře v tom tichu mezi jezery a horami.“

Slibuju a slibuju, držím ji kolem pasu, vracíme se domů známou uličkou a já mluvím a mluvím a přitom vím, že se každou větou vzdaluji od pravdy, od toho, co se stalo, i od toho, co se může stát. A potom večer, když konečně ulehnu, když ležíme vedle sebe, když spí s hlavou na mém rameni, prvně v životě zatoužím nebýt, uniknout vlastnímu osudu, abych nemusel pokračovat v jakémkoliv konání a v jakémkoliv lži a v jakémkoliv pokoření, abych už nemusel ve svém životě pronést ani jedinou větu, výmluvu, prosbu, jediný slib ani vyznání. Toužím, abych si stačil sám, abych byl sám, ale potřebuju ji, teď ji obzvláště potřebuju, v tom mi křivdí, potřebuju lásku, aspoň něčí lásku, něčí přízeň.

Kapitola sedmá

1

Je noc, chvíle prvního spánku, do kterého zní jakýsi nepříslušný skřípavý zvuk. Běžím do kuchyně a zvedám sluchátko, na druhé straně chvíli trvá ticho, potom se konečně ozve její hlas.

„To jsem já. Ty už jsi spal?“

„To nevadí. Kolik je vlastně hodin?“

„Já nevím, asi dvanáct. My jsme měli dneska představení. A pak se trochu pilo, ale k ničemu to nevypadalo, tak jsem si řekla, že ti zavolám.“

„To je od tebe hezké, že sis vzpomněla.“

„Ty ses asi naštvál, že ses vůbec neozval?“

„Ne, měl jsem jen spoustu práce.“ Jak to, že mi volá po tom trapném a potupném večeru?

„Tom má taky spoustu práce. Všichni mají spoustu práce. Až na mě. Tom odjel někam na Moravu. Nevíš, jestli je Poice na Moravě?“

„Není. Co budeš teď dělat?“

„Myslíš, že by se teď dalo něco dělat?“

„Nevím. Kolik je hodin? Počkej, já si rozsvítím. Je půl jedné. Měla bys chuť někam jet?“

„Někam jet? Ty bys jel teď někam na výlet?“

„To je jedno. Rád bych tě uviděl. I když bych se musel za chvíli vrátit.“

„A ty bys přijel sem za mnou?“

„Počkej venku u vchodu. Za půl hodiny! Ne, budu tam za dvacet pět minut.“

2

„Tak ty mě zase vezeš?“

„Zase tě vezu. Bylo mi divné těch několik dní, když jsem se podíval doprava a tys tu neseděla.“

„Já už sem patřím, patřím do tohohle auta!“

„Ano, už sem patříš.“

„Už nebudeš vozit nikoho, jenom mě? Měla jsem vztek, když jsem si představila, že vozíš nějakou jinou holku místo mě.“

„Nevozil jsem žádnou holku. Nikdy tu nevozím žádné holky.“

„A kam teď jedeme?“

„Jen tak. Za chvíli se zase vrátíme.“

„A tady teď budeme stát?“

„Tady se půjdeme projít. Nebo nechceš?“

„My se půjdeme projít do polí?“

„To není pole, je to louka.“

„A nejsou tu hadi? Strašně se bojím hadů.“

„Na cestě přece nejsou hadi.“

„A nebude ta louka mokrá?“

„Nevím. Snad nebude. Ale mám v kufru deku. Mám vzít deku?“

„Já přece nemůžu vědět, jestli budeš potřebovat deku. Ale nepůjdeme daleko. Je tu tma a určitě všude spousta hadů.“

„Nepůjdeme daleko. Třeba jen několik kroků. A drž se mě!“

„To jsem teda ještě nikdy nešla v noci po takovýhle cestě! To vodiš všechny holky na takovýhle cesty?“

„Nevodím žádné holky. Je tu přece hezky. A už nemusíme dál. Já tu natáhnu deku.“

„Podívej se, jestli tam nejsou hadi. A mravenci. Sáhni, jestli tam nejsou mravenci. Nesnáším, když mě koušou do zadku.“

„Je tu docela měkká tráva. Cítíš, jak voní?“

„Nevím, já nepoznám, co voní, když je mi zima. Pospěš si s tou dekou, nebo zmrznu!“

„Pojď ke mně blíž, holčičko! Máš chladné tváře. Tys mě zavolala. Myslel jsem, že nezavoláš. Že už se nevidíme. Ale teď jsem tady s tebou. Miluješ mne taky?“

„Já nevím, jestli tě taky miluju. Ale teď jsem tady s tebou.“

„Možná že to všechno není, že se mi to jen zdá.“

„Myslíš, že se ti jen zdám?“

„Ne, protože tě cítím.“

„Ty chceš, abych se svlíkla? Tak počkej! Ale musíš mě pak zahřát.“

„Má drahá holčičko.“

„Teď mě cítíš?“

„Teď tě cítím celou.“

„Já tě taky cítím.“

„Má holčičko. Jsi má rozkoš. Třeba tu umřu.“

„Tak ty bys umřel tady na louce? Proč mlčíš? Nesmíš umřít! Kdo by mě odvez domů?“

3

„Ty na mě čekáš?“

„Řekl jsem ti přece, že na tebe budu dneska čekat.“

„Tys mi to řekl? To jsem teda úplně zapoměla. Mám tak pitomou hlavu. Dřela jsem celou noc dějiny. Víš, že roku 1657 jinak nám blíže neznámý Jindřich Khintzer Příbyslavský napsal Komedii o vzkříšení Páně? Co chceš dělat?“

„Neboj se, já stejně nemám čas. Za půl hodiny mi začíná katedra. Chtěl jsem tě jenom vidět. Kam ses chystala jít?“

„Jen tak. Já ani nevím. Courala bych po ulici a čuměla po výkladech. Asi bych se šla kouknout do starožitnictví v Celetný. Mají tam někdy madonky s Ježíškem. Víš, že z téže doby se nám zachovala Rakovnická hra vánoční? Jejím autorem byl nejspíš jezuita Jan Libertin. Ukazuje spor mezi pastýři a králi, komu se Ježíšek narodil,

zda králům nebo pastýřům. Taky bych si zašla do Darexu, říkali, že dostanou nové šatičky.“

„Budeš si kupovat šaty?“

„Seš blázen, vždyť já nemám ani – počkej, já si to spočítám – mám devět osmdesát. To je až do konce měsíce. Já se chodím jen tak koukat. Spousta holek se chodí jen tak koukat.“

„Půjdu se koukat s tebou.“

„To tě bude otravovat. Ty máš přece katedru. Podívej, kominík. Budu mít štěstí.“

„Já už ho mám.“

„Ty už máš štěstí?“

„Jdu s tebou po ulici a jsem šťastný.“

„Jdeš po ulici a seš šťastný, že máš katedru.“

„Já tam teda zatelefonuju a omluvím se.“

„Tak jdi zatelefonovat tady z budky a já se zatím kouknu na ty šaty.“

4

„Už sis prohlédla ty šaty?“

„Ne, já se pořád koukám. Na tyhle, řekni, jestli nejsou nádherný.“

„Já tomu nerozumím, snad jsou. Kolik stojí takové šaty?“

„Já nevím, já se ani neptám.“

„Počkej, já se zeptám. Chceš si je zkusit?“

„Myslíš, že si je můžu zkusit? Není to blbý, když si je stejně nechci koupit?“

„Zkus si je, oni přece nemůžou vědět, že si je nechceš koupit.“

„Tak já si je zkusím, počkej tady.“

Své ženě jsem nikdy nekoupil šaty. Vždycky si všechno kupovala sama. Když jsme spolu chodili, nechtěla ani šátek a určitě by si nevezala šaty. Třeba si je ona taky nevezme. Musela by mít pocit, že si

ji kupuju. Ale já si ji nekupuju, chci jí jen udělat radost. I když tohle si asi říkají všichni, když si je kupujou.

„Už jsem si je oblíkla, ale já si je radši neměla na sebe brát. Já ti je chtěla jen ukázat. Teď to jdu honem zase svlíknout.“

„Chceš si je vzít?“

„Seš blázen! Proč se mě ptáš?“

„Slečno, my si je teda vezmeme.“

„Ne, ty seš blázen! Šest stovek. Za tolik nestojí. Je to jen kus červeného hadru.“

„Proč by nestály za tolik, když se ti líbí?“

„Seš blázen!“

„Necháte si ty šaty na sobě?“

„Já nevím. Počkejte..., počkej, pojd' se mnou na chvíli do tý šatny. Podívej, já si je zase svlíкну. Tady jsou. Jdi a odnes je tam zase. Je to spousta peněz. Nebud' blázen. Já to přece nemůžu...“

„Proč bys nemohla? Já tě miluju. Dávám ti je, protože tě miluju.“

„Seš hodnej. Ty seš fakt hodnej. Nikdo na mě nebyl tak hodnej. Počkej, já tě políbím. Já tě miluju taky. Taky tě miluju.“

5

Půlnoc. Půlnoc a deset minut. Proč by měla zavolat, nic jsme si neslíbili. Proč na ni pořád myslím? Vidím ji, jak stojí v kombiné a líbá mě mezi třemi zrcadly; už nikdy nezapomenu, jak tam stojíme v šatně s květovaným závěsem a ona mě líbá. Dojímá mě. Nevím, jestli mě dojímá, protože ji miluju, anebo jestli ji miluju, protože mě dojímá.

Ztrácím soudnost. Je to obyčejná holka, políbila by každého, kdo by jí koupil takové šaty, jsem z ní celý pryč, protože jsem ještě nikdy neměl milenkou. Je to obyčejná holka, která by byla s to jít s každým.

Zvonek.

„Já ti chtěla jen říct, že mám na sobě ty šaty od tebe.“

„A odkud voláš?“

„Já jsem u Toma v bytě.“

„Ty voláš od něho?“

„On tu není, zase odjel hrát. A mně se nechtělo být doma. Vzala jsem si na sebe ty šaty a myslela jsem, že pojedu k tobě. Ale pak jsem si řekla, že tvá manželka by se naštvála, tak jsem jela sem. Pořád se na ně musím koukat. Nechceš se na ně přijet podívat?“

„Myslíš, že bych za tebou mohl přijet tam?“

„Jak mám vědět, jestli bys moh?“

„A kde to vlastně je?“

„Tam, jak jsi nás vez hned ten první den. Je to proti parčíku. To okno vedle pekařství. Nechám svítit lampu s takovým modrým stínidlem. Když zatukáš na okno, já ti přijdu otevřít.“

„A kdy se vrátí tvůj muž?“

„Copak já vím? Možná se vrátí dneska. Anebo za dva dny. Nebo za tři. Třeba se už vůbec nevrátí.“

Nultá hodina čtyřicet pět minut. Zase nebudu spát. A Kamila se musí jednou vzbudit a všimnout si, že tu nejsem. Co se pak stane? Měl bych být opatrnější, přece kvůli několika hodinám neztratím rodinu.

Pekařství a modré světlo v okně.

„Tiše, já hned přijdu.“ Klíč v zámku, pět schodů, dveře, předsíň plná plakátů. Kříž a panenka Maria. Černošské bubny.

„Co se tak díváš? To všechno patří Bertovi. My tu máme jen postel, tuhle tašku a svatební fotku. Tom si ji tu pověsil. Proč tak koukáš?“

„Počkej, musím si zvyknout. Je tu moc cizích věcí, moc věcí vůbec.“

„Bert sbírá starý bubny. Tomuhle je prý tři sta let. A tady má zase galerii bubeníků. To je Ginger Baker. A tohle Ringo Starr, jestli jsi o nich někdy slyšel. Chceš něco pít? Jistě někde budou mít flašku. Je tu strašně špíny, už tu nikdo nebyl nejmíň týden. A já jim tu přece nebudu uklízet. Cos dělal večer?“

„Psal jsem.“

„Ty pořád děláš přednášky, musíš už jich mít plnej kufr. Já byla s jedním kamarádem u Golema. Strašně prima kluk, dělá abstraktní obrazy. Zval mě k sobě, ale já řekla, že nemůžu, určitě si myslí, že jsem vadná.“

„To je dobře, že jsi s ním nešla a žes mi místo toho zavolala.“

„Chtěla jsem, abys mě viděl v těch šatech. Byla bych třeba šla někam večer s tebou, ale když ty píšeš přednášky. Myslíš, že mi ještě pořád sluší?“

„Jsi v nich krásná.“

„Počkej, neblázni, vždyť mi je zmačkáš. To nemůžeš! Když chceš, já si je sundám. Do kolika se můžeš zdržet? Mám ustlat? Já tu stejně budu spát, až odejdeš. Ale teď se ještě půjdu podívat do zrcadla. Já se s nima musím rozloučit.“

Vedle teče voda. Ležím na cizím gauči. Její muž spí kdesi na zájezdu. Moje milenka pouští vodu. Moje žena spí doma. Já jsem tady. Světlo je modré a všude spousta bubnů. Neznám Gingera Bakera. Mohla jít s kamarádem, a nešla, protože je vadná. Možná mě miluje. Za sedmdesát jeden den odjíždím. Budu přednášet v cizí aule. Jsem taky ještě někdo jiný. Jsem prý posedlý svou prací. Chtěl jsem něco jiného, než jen ležet v pokoji s bubny a čekat na ni. Čekám na ni. Čekám, až přijde. Čekám už na jediné, chci už jen to jediné. Jsem teď posedlý jí. Je možné, že mi to nevadí, že jsem všechno vyměnil za tuhle jedinou chvíli? Kdo jsem? Jsem to ještě já? Anebo právě toto jsem já?

Ticho, kroky. „Miláčku, cítím tě celou ve svých dlaních, cítím tě celou v každém svém prstu, v každé své buňce, cítím tě milionkrát, cítím tě víc než celý svět. Miluješ mě pořád?“

„Miluju tě, že mi říkáš hezký věci.“

„Miluju tě, že ti můžu říkat takové věci. Má maličká, jsi klubíčko v mých prstech, odvíjím si tě, ovívím tě kolem sebe. A chci tak zůstat, dokud žiju.“

Ticho a závrať a její dech. Nevím nic. Nesmím usnout. Nesmím usnout, protože musím odejít. Nesmím usnout, protože je škoda spát, když můžu být šťastný.

A tak tu ležím na cizím gauči, po mém boku cizí žena, nad hlavou mi visí svatební fotografie, na které chybím. Tak se tu válím v cizím svatebním loži a jsem šťasten, ale to přece není možné, to nemůže takhle zůstat. „Miluješ mě ještě, holčičko?“

„Pořád tě miluju.“

„A budeš mě milovat ještě zítra?“

„Jak mám vědět, co bude zítra? Jsi divnej. Pořád na něco myslíš. Pořád myslíš na něco, co bude.“

„Chtěl bych, abys mě milovala aspoň tak dlouho, než odjedu. Těch pár týdnů ještě.“

„Ty odjedeš? Kam odjedeš?“

„Už jsem ti to přece říkal.“

„Ano? Já všechno zapomenu. Jedeš s paní a s holčičkama?“

„Na rok.“

„Jedeš na rok. Jedeš do Anglie. Co tam budeš dělat?“

„Budu tam přednášet!“

„Musíš být strašně chytřej, když si tě pozvou, abys jim přednášel. Budeš jim přednášet a chodit s anglickýma holkama.“

„Za rok se zase vrátím.“

„A kdy odjíždíš?“

„Myslím, že za sedmdesát dní.“

„Za sedmdesát dní. A za rok se vrátíš. Tak proč o tom mluvíš? Třeba umřu nebo umřeš do té doby. Já nevím, co je sedmdesát dní. To si nedovedu představit. Někdy si ani nedovedu představit, že ráno vyjde slunce. Podívám se na nebe a říkám si, třeba ta noc už pořád zůstane.“

„Ty se nikdy netěšíš na nic, co přijde?“

„Ne, já se netěším, protože se nikdy nestane to, na co se těším. Když jsem byla malá, tak jsem se těšila, že se táta vrátí z práce.“

To jsem věděla, že se můžu těšit. Ale pak přestal chodit, zdrhnul za nějakou holkou, domů přišel jen někdy. Když zase začal chodit, už jsem se na něj netěšila. Taky jsem se těšila na Toma. On přišel a pískal pod oknem. Já s ním nesměla, jenom si stoupnout k plotu. Tak jsme stáli vždycky u plotu a on mi říkal: žabičko a sovičko, a přinesl mi nějakou kytku, co utrhl vedle v zahradě nebo na záhonu v parku. Potom jsme si jednou dali rande, protože mě naši pustili k mé kamarádce, co bydlela nahoře ve vile na Hradčanech a něco zrovna slavila. Slíbila jsem, že uteču ještě dřív, než to skončí, měl na mě čekat v šest u Karlova mostu. A to jsem se těšila nejmíň dva dny, jak půjdu na rande a že se od něho možná nechám i políbit.“

„Kolik ti bylo?“

„To už je dávno, nevím, kolik mi bylo. A tam ve vile se konalo opravdový mejdlo, strašně moc pití a taky spousta lidí a jeden kluk z dvanáctky, co běhal pět set dvacet metrů nebo kolik, a ten se na mě celou dobu díval a pak si ke mně sed a pořád do mě mluvil. A nakonec mi nabídl, že mi ukáže nějaký obrázky, a tak jsem s ním šla, a on mě zavedl nahoru po schodech a tam mi řekl, že jsem nejkrásnější holka, co kdy viděl, a abych ho políbila. Řekla jsem mu, že ho nepolíbím, a on se smál a řekl, že mě nepustí, dokud ho nepolíbím, a skutečně zamknul dveře a pořád něco povídal a já myslela na to, že bude za chvíli šest, že to nestačím a Tom se naštve, a že ani nevím, kde bydlí, a tak jsem ho poprosila, aby mě pustil, a on řekl, že mě pustí, až se s ním budu líbat, a tak jsem řekla, ať mě teda políbí, protože jsem myslela, že mi chce jenom dát pusku. A on mě začal líbat a pak mě povalil na zem a chtěl se mnou dělat ty věci. A já pořád křičela, ať mě pustí, že už jsem ho přece políbila, a on říkal, že mě miluje, a roztrhl mi mojí novou blůzu a já ho začala kousat a on vstal a řekl, že teda dobře, ale že mě nepustí. A bylo už šest hodin a já se strašně bála, že Tom odejde a já už ho nikdy nevidím. A tak jsem mu řekla, ať si dělá, co chce, ale rychle, protože už musím jít.“

A on teda zkusil se mnou dělat ty věci, ale stejně to nešlo. Stejně mu to nešlo, aby se do mě dostal.“

„A proč jsi nekřičela?“

„Já nevím, asi mi řek, že nesmím křičet. Anebo jsem křičela, ale stejně mě neslyšeli, protože dole byl strašnej bugr. Tak mě pustil, bylo už sedm hodin, a já běžela jako blázen, ale Tom už tam nebyl a já si myslela, že už ho nikdy neuvídím, a chtěla jsem se zabít. Vzala jsem tátovu žiletku a rozřezala jsem si ruku, a když jsem viděla tu krev, tak jsem začala blejt a prý jsem řvala celou noc, ale to už se nepamatuju, protože mě odvezli do nemocnice, a když už se zase pamatuju, tak mi Tom přines tulipány a Divoký palmy, jestlis čet tu knížku.“

„Ty má holčičko.“

„Co říkáš?“

„Že tě mám rád.“

„Počkej, ted' přece nemůžeš, mohlo by se něco stát.“

„Půjdu se umýt.“

„Tak jdi, je to tam vlevo!“

Tohle není koupelna, ale peleš plná bubnů a masek. Všude se válejí hadry, a umývadlo tu mají jen proto, aby se muži mohli omývat, než k ní vstoupí do lože. Ale je to koupelna, která má tvář, doupě s tváří, která se na mě šklebí, doupě, do něhož jsem lapen, spěchám, abych byl zase u ní, ručník je tak špinavý, že se ho štítím, na polici se válí otevřená břitva, ještě po ní někdo omylem chmátne, visí tu však zrcadlo: jsem nahý, má vlastní nahota se šklebící se maskou v pozadí, zatímco na mě čeká moje milenka.

„Už jsem zase u tebe! Cítím tě, dotýkám se tě, jsi moje blaho.“

„Můj tuleni. Můj mroži. Seš mokrej a studenej a odpluješ po moři. Je Anglie za mořem?“

„Za malým.“

„Já myslela, že za velkým.“

„Miloval bych tě, i kdyby byla za velkým.“

„Radši mě miluj teď. Miluj mě víc! Miluj mě rychleji! Miluj mě silněji! Teď je to dobře. Teď je to moc.“

Křičí. A pak ticho. Usínám. Nesmím usnout. Usíná, hlavu na mých prsou. Musím odejít. Musím se vrátit ke své ženě. Musím vyklidit místo pro jejího muže.

Spíš. Ještě tě políbím. Mám unavené rty. Cítím v nich bolest. „Ty už jdeš?“

„Bude ráno.“

„Chci, abys u mě zůstal.“

„Ty chceš, abych u tebe zůstal?“

„Ještě chvíli.“

„Víš přece, že tu nemůžu zůstat.“

„Ano, proto tě miluju, že tu nemůžeš zůstat. Že se sebereš a odpluješ za moře. Že seš námořník. Tak utíkej!“

„Nechce se mi od tebe.“

„Tak tu zůstaň!“

Ještě tě líbám na zavřené oči. Když si odličí oči, má je nahé.

„Až půjdeš, zhasni to světlo v okně.“

6

„To jsem já. Nespíš ještě?“

„Ne, ještě jsem pracoval.“

„Ty pořád pracuješ. Já ti volám z budky.“

„Odkud z budky?“

„Od nás. Mně bylo najednou smutno, že jsem tak sama doma. Chtělo se mi brečet, že si na mě nikdo ani nevzpomene. Že ty si ležíš u svý manželky a Tom si leží s nějakou holkou bůhví kde. Tak jsem ti šla do budky zavolat, celá jsem přitom zmokla. Kvůli tobě jsem zmokla, abych ti mohla zavolat. Je tam u vás slyšet, jak prší na budku? A je tu vyražený sklo a sluchátko poplivaný od deště. Přejedeš za mnou?“

„Ale kam? Přece... přece nemůžeme jít tam k tobě.“

„Půjdeme si někam sednout. Myslela jsem, že mě někam vezmeš. Ještě jsme spolu nebyli takhle v noci.“

Je jedna v noci, na stolech hoří svíčky a číšníci nosí fialové vesty, z amplionů zní tiše něco, co by mělo znít ryčně, kdyby to vůbec mělo znít.

„Já nemůžu být večer sama doma. Nic se tam nehýbe. Napřed se čumí na televizi a oni přitom pijou čaj a kafe a žerou sušenky a škvarky. Potom máma nemůže spát, chodí po bytě a hledá prášky, každého se ptá, jestli neviděl její pilulky. Tak jí děda dá svůj prášek proti žlučníku. Pak si lehnou a chrápou. Nesnáším byt, kde se chrápe. Nesnáším je všechny. Jsou to mrtví lidi, nic je netěší, už jenom žerou a chrápou, a mně se zdá, že mezi nima taky umřu. Já potřebuju být s někým, kdo mě miluje. Kdyby tu byl aspoň Tom, ale Tom přijede až zítra. Řekni, miluješ mě?“

„Ano. Miluju tě moc.“

„To je dobře, že mě miluješ moc a že jsi mě sem vzal. Tady se mi líbí.“

Nechápu, co se jí tu může líbit. U sousedního stolu sedí černoch s odbarvenou, zmalovanou a sprostou blondýnou a u stolu vpravo se dva stárnoucí pánové dvoří dvěma polonahým stvořením, která by mohla být spíš jejich vnučkami – všichni tu vypadají sprostě, neřestně anebo spíš trapně neřestně, tomu strýci po pravici se potí pleš; jak asi vypadám já? Je na mně taky vidět, že mám doma ženu a děti? Mně je míň, nemohla by být ani mou dcerou, může být mou ženou, mohou ji považovat za moji ženu; až na to, že člověk nechodí v jednu hodinu v noci do baru se svou ženou. Ale proč se tím tak zneklidňuju, tady ti všichni nejspíš mají doma ženy a nevypadají, že by se tím zneklidňovali. I ona má muže a nevypadá, že by ji to zneklidňovalo, vypadá šťastně a mluví o svém Tomovi přede mnou, ačkoliv se pak se mnou miluje. Pro ni je nevěra součástí života. Možná je nevěra součástí života, jsem jen v zajetí starých předsudků, nevšiml jsem si, že se svět kolem mě proměnil.

„Co je s tebou, mroži? Ty mě neposloucháš!“

„Poslouchám tě.“

„Neposloucháš. Tebe mrzí, že jsi sem šel. Chtěl bys být radši doma.“

„Jsem rád, že jsem s tebou.“

„Tak proč se mračíš?“

„Napadlo mě, co by se stalo, kdyby se probudila moje žena.“

„Nemysli na to. Kdyby se probudila, ona by počkala.“

„Jak to myslíš?“

„Počkala by, až se vrátíš. Holky dělají, že nepočkají, že utečou, ale pak čekají, a nejvíc čekají, když si myslí, že už se třeba nevrátíš. Počkej, něco ti povím. Když jsem byla na Sicílii, tak jsme s Pavlou přijely do takovýho městečka, ze kterýho bylo vidět na tu jejich vysokou horu.“

„Na Etnu?“

„To nevdá, jak se jmenovala, byla tak vysoká, že i v tom horku na ní ležel sníh. Bylo to nádherný městečko, kamenný a celý bílý, jako by ho vyváleli v mouce. A uličky tam byly tak úzký, že se v nich nedalo chodit, chodit se dalo jenom po náměstí. Tam byla pošta, hotel a krámky a lítaly tam nahatý děti a kluci jezdili na oslech a na motorkách a jedli melouny a já, jak jsem vkročila na to náměstí, tak jsem Pavle řekla, že tam musíme zůstat. Ale neměly jsme dohromady ani pět tisíc lir a všichni tu byli tak chudý, že to vypadalo beznadějně. A pak jsme se večer od jednoho kluka dozvěděly o bláznivý bábě, co čeká na svýho mrtvýho kluka.“

Ožívá náhle, její tvář, která se podobá masce, dokonalé a krásné masce, se mění. Rozhazuje rukama a naklání se ke mně, až cítím její jemnou vůni, trochu umělou vůni namíchanou z líčidel, krémů, pudrů a lidského pachu.

„Představ si, že tý bábě ve válce zabili jednoho jejího kluka a potom jí odvedli ještě jejího druhýho kluka. Taky do války anebo do vězení, to se nepamatuju kam, už se pak nevrátil. Ale jí nikdy

neřekli, že je mrtvej, a tak na něj čekala, dvacet let, anebo kolik bylo od války, a měla pro něho pořád připravený pokoj ve svém velkém kamenném domě plným kytek a ptáků v klecích a k Vánocům mu kupovala košile a kravaty, měla toho tam plný skříně, a taky mu sháněla holky za nevěsty, jenže žádná holka si nechtěla dát říct, když byl mrtvej. Tak nás odvezli do toho kamenného domu dva kluci, co tam na nás brali, a řekli jí, že jsem slyšela o jejím klukovi a že bych jako chtěla být holka, co si ho vezme, až se vrátí.“

„A ona vám věřila?“

„Vždyť jsem ti povídala, že to byla bláznivá ženská. Kdybys ji viděl, měla vlasy až na břicho, na hrozně veliký břicho. Oni s ní dlouho mluvili a vyložili jí, že já o něm slyšela anebo že jsem ho viděla, že jsem se s ním znala tehdy za války anebo po ní, že jsem ho poznala u nás, kde byl v zajetí, a miluju ho, já nevím, co jí všechno ti kluci napovídali.“

„A tys tam zůstala?“

„Proč bych tam nezůstala? Zato jsem musela poslouchat spoustu keců o tom jejím chudákovi synovi, moc jsem z toho nerozuměla, ale říkala jsem jí pořád: sí, sí, a ona byla šťastná, že konečně nějaká holka chce jejího kluka, že s ní bude na něj čekat. A nosila mi spoustu fotografií a viděla jsem všechny jeho obleky a jeho košile a boty a peřiny a prostěradla a jeho vysvědčení z nějaký srandovní sicilský školy. A chtěla, abych seděla pořád doma, abych s nikým nemluvila, když jsem nevěsta jejího syna. Ale já jí vždycky vysvětlila, že musím ještě něco zařídit na úřadě anebo na poště, a po obědě jsem se vypařila.“

„A jak dlouho jsi tam s ní byla?“

„Už nevím. Týden. A možná jen tři dny. Dokud mě neomrzelo to městečko. Tobě se to asi nelíbí. Tobě se nelíbí, že jsem dělala nevěstu pro jednoho mrtvého kluka.“

„Je to trochu kruté, klamat bláznivou starou ženskou.“

„Tak ty myslíš, že je trochu krutý klamat bláznivou nešťastnou starou bábu? Podle tebe se má klamat jenom šťastná mladá holka?“

„Lidi se vůbec nemají klamat.“

„To jsou jen řeči. Každý někdy klame. Každý každého někdy klame. A nebo ty ne? Kdybys ji viděl – tu babku, jak byla šťastná, když mě přivedli, když jí vysvětlili, že s ní budu čekat na toho jejího kluka.“

„A potom? Potom, když jsi odešla?“

„Potom, jak mám vědět, co bylo potom, když už jsem tam nebyla! Co mi je do cizí báby? Třeba přijela jiná holka a nastěhovala se tam, ta baba měla spoustu peněz a my neměly nic. Tak co na tom bylo zlého, že jsem se nastěhovala do jejího domu a snědla jí tam pár rajčat a trochu makaronů s parmazánem?“

Ten příběh je z jiného světa. Ne protože se v něm vyskytuje šílená sicilská babka, ale protože v něm vystupuje ona. Ona je z jiného světa. V jejím světě je místo pro milování, ale ne pro lásku. A možná pro lásku, ale už ne pro soucit ani pro účast, není v něm místo pro nikoho z jiných lidí. Jenom pro ni. A možná ani pro ni. Její svět je prázdný a její svět je plný. Už se do něho nikdo ani nic nevejde. Je v něm všechno dovoleno. Podvést ženu, která zešlela zoufalstvím, a milovat se s někým, koho chci zítra opustit. Mluvit a nepřikládat slovům význam, protože nic už nemá význam. Domluvila a dopila sklenku. Jsem pro ni stejný blázen. Zapomene na mě, odejde ode mě v den, kdy ji omrzím jako to město pod Etnou. Ale zatím jsem ji neomrzel. Sama mě zavolala. Sedí tu se mnou – moje milénka. Už se zase usmívá. Usmívá se na mě. Blíží se chvíle odchodu. „Pane vrchní, platím!“

„Ty už chceš jít?“

„Musím zítra vstávat!“

„Tak nevstávej!“

„Ale já musím!“

„Tak na to teď nemysli!“

Je půl třetí. Venku stále ještě prší. Dlažba vlhce páchne a z nějaké zahrady voní jasmín. Co jestli mi do rána neoschne kabát, co když si Kamila všimne, že mám mokrý kabát?

„Nespěchej tak. Já ještě nechci do auta. Pojd' tou uličkou nahoru, je tam park!“

„Ale vždyť prší, holčičko!“

„To nevádí, já mám déšť ráda. Poznali jsme se v dešti, a proto nám pořád prší.“

Její tělo přilne k mému, má vlhké paže, její nahé paže jsou chladné deštěm. „Ty můj mroži, tys za mnou přijel, když mi bylo smutno. Za to tě miluju. Miluješ mě taky?“

Je půl třetí ráno. Tisknu se v dešti k jakési oslzlé zdi, proti mně mrtvě civí temná okna cizích příbytků. Moknu. Můj kabát vlhne, ale jsem s ní. „Taky tě miluju.“

„Tak pojd' tam do toho parku. Pojd' se milovat v tom dešti!“

7

„Davide, je ti něco?“

„Co se děje?“

„Je půl sedmé! Proč nevstáváš?“

„Nevzbudil jsem se. Neslyšel jsem budík. Šel jsem pozdě spát.“

„Moc se namáháš. Proč tolik pracuješ?“

„Chci dodělat přednášky. Už budou prázdniny. Chtěl bych být aspoň týden s vámi.“

„To je od tebe hezké, ale neměl bys to tak přehánět.“

Dívá se na mě divně. Co ví? Třeba se v noci vzbudila. Jsem jako mrtvý, čte mi to ve tváři. Vzbudila se v noci, šla do kuchyně, tam svítí světlo. Volá: Davide! Davide, kde jsi? Ticho. Klepe na všechny dveře, vyhlédne oknem, auto je pryč. Anebo ráno, teď před chvílí si sáhla na můj kabát. Je mokrý. Jak to, že máš mokrý kabát, Davide, kde jsi byl? Nikdy přede mnou nic nehrála, zeptala by se rovnou. Proč by se ptala, vždyť je to jasné. Čeká, až se jí svěřím sám. Jako tehdy, když volala v noci do ústavu.

„V noci jsem se vzbudila, byly už asi dvě, a tys ještě nešel spát.“

Ticho. Vstala? Anebo zase ihned usnula? Člověk přece vycítí nepřítomnost druhého. Je rozdíl mezi tichem bytu, v němž dlí živá bytost, a tichem bytu, v němž není nikdo.

Už se mi nechce lhát. Jsem unavený. Ano, byl jsem s ní. Milovali jsme se na mokré lavičce v parku, zatímco tys spala. „Psal jsem asi do tří!“

„Měl by ses trochu šetřit. Máš kruhy pod očima.“

„Dneska si půjdu lehnout dřív.“

„Tak zavolej do ústavu, že ti není dobře, a spi ještě.“

Přece jen nevstala. Netuší nic. Jsem rád, že nic netuší, že jsem se nepodřekl. Dneska večer si půjdu lehnout v osm. Anebo hned, jak se vrátím. A pak? Pak nevím, pak už k ní nepůjdu takhle v noci. Za několik dní začnou prázdniny, Kamila odjede, snad odjede, budu tu měsíc sám, a potom, kdo ví, co se přihodí za měsíc, ona třeba odjede se svým mužem a potom odjedu já, odjedu na rok, na ten nepředstavitelně dlouhý rok. Co si bez tebe počnu, holčičko? Kdo mě tam zavolá uprostřed noci?

„Nezapomněl jsi, že máš s dětmi lístky do kina?“

„Dneska?“

„Je přece pátek. Margit se hrozně těší. Včera o tom celý večer povídala.“

„To je dobře. Těším se taky.“ (Na co mám lístky? Do kterého kina? Na tom nezáleží, budu tam spát. Těším se, jak budu v kině spát.)

„Davide, tobě něco je!“

„Proč myslíš?“

„Koukej, jak ses oblékl. Košili máš přepnutou a svetr sis navlékl obráceně!“

„Jsem unavený. To je to celé.“

„Ne, s tebou něco je. Tebe něco trápí!“

„Netrápí mě nic. Jsem docela šťastný.“

„Ty s ní ještě něco máš!“

„Prosím tě! Kdy bych s ní něco měl? Vždyť vidíš, co mám práce. Sedím buď v ústavu, anebo doma!“

„Tak se trápíš, protože ti na ni nezbyvá čas!“

„Já se netrápím. Panebože, nech už mě. Co pořád o mně mluvíš? Nejsem malý kluk!“ Křičím na ni, ačkoliv na to nemám právo. Křičím, protože mám špatné svědomí. Protože se mi nechce donekonečna opakovat lži. Protože mě bolí hlava, protože mi ona překáží.

„Ty už jdeš? Ani ses nerozloučil s dětmi!“

„Nazdar, Anko! Pa, Morče!“

„Táto, přijď brzy!“

„Táto, já se těším do kina. Já ti budu sedět na klíně.“

8

V kanceláři mám na stole spoustu pošty. Nechce se mi ji číst. Většina dopisů se zabývá zbytečnostmi. Dopisy jsou marným pokusem nahradit styk mezi lidmi. Na okamžik si položím hlavu na stůl, nikdo mě tu nemůže vidět.

Sotva zavřu oči, spatřím tě. Vidím tvé otevřené oči. Vidím je široké a šeré v přítmí, vidím tvé malé prsy. Vidím tě v pokoji plném bubňů a masek. Slyším, jak dýcháš. Slyším tvůj hlas. Slyším, jak déšť dopadá do kaluže vody. Cítím, jak mi smáčí krk. Proč jsem nikdy nikoho tak nemiloval?

Protože jsem neměl čas. Anebo naopak: měl jsem spoustu času před sebou. Pořád se zdálo, že ještě něco přijde: většího a důležitějšího. Myslel jsem, že to bude úspěch v práci, titul, který mi přiřknou, anebo významné místo, že to bude nějaká věc: dům, zahrada anebo nové auto, zatím jsi to byla ty, na kterou jsem čekal.

Telefon. Je to možné? Spal jsem hodinu. Ale stejně to nebude ona. Ona ještě spí. Ať si tedy zvoní. Nepřestává zvonit.

Je to asi někdo z ústavu, kdo ví, že jsem tady.

„Tady Marie. Davide, volal Mocnej, že porada se odkládá až na deset třicet. A přišly ti peníze, osm set. Podepsala jsem to za tebe. Mám ti je přinést?“

„To je dobře, Marie, pak si je vezmu.“

„A čeká tady Milan. Jestli bys na něj měl čas?“

Co otravuje po ránu? Ovšem – už není ráno, spal jsem. A je pátek, odjíždí do Var na konferenci. Můj nástupce jede místo mě a já slíbil, že si přečtu jeho referát. Jenže nemám myšlenky na jeho referát.

„Ať přijde za hodinu! A přines mi, prosím tě, kávu!“

„Kávu?“

„Co se divíš?“

„Nepiješ přece nikdy kávu!“

„Pracoval jsem celou noc!“

„Jak silnou chceš?“

„To nevím. Jak to mám vědět, když ji nikdy nepiju?“ Takhle by odpověděla ona, už mluvím jako ona. Osm set korun – asi za lektury. Něco jí koupím. Nejdřív musím přečíst ten referát.

Jsem mu vděčný, že jede místo mě. Bude tam nuda a navíc ztracený víkend. Ale co jí koupím? Nedovedu vybírat dárky. Vezmu ji jen tak po obchodech, ať si něco vybere. Thymus a imunologická tolerance. Privilegované postavení thymu v lymfoidním systému a některé jeho zvláštní vlastnosti napovídají, že tento orgán se nějakým způsobem účastní..., proč bych to četl, vím přece, na co mohl přijít, vím, že jsme zatím na nic nepřišli. Telefon.

„To jsem já.“

„Ty už jsi vzhůru?“

„Mě vzbudil telefon. Tom volal. Měl dneska přijet a teď zrovna volal, že nepřijede, že jim to prodloužili o tři dny. Tak jsem si myslela, že ti to musím oznámit. Myslíš, že mu skutečně o tři dny prodloužili ten zájezd, anebo že si tam našel holku? Já se tam snad rozjedu, a jestli ho tam najdu s nějakou blbou blondýnou, tak je zabiju oba.“

„Když má tebe, nebude přece chodit s nějakou jinou!“

„To si fakt myslíš? Seš milej, že si to myslíš. Asi tam nepojedu. Já bych tam stejně nedojela. Určitě bych špatně přisedla. Co děláš večer?“

„Mám lístky do kina.“

„Ty jdeš do kina? Anis mi neřek, že jdeš do kina.“

„Jdu s dětmi.“

„Aha, já zapoměla, ty máš spoustu holčiček. A manželku. Jen na mě se všichni vykašlou.“

„Nevěděl jsem, že budeš večer volná. Říkala jsi, že ti přijede muž.“

„Co se rozčiluješ? Mluvím snad o tobě? Proč jsou všichni mužský tak nafoukaný, hned si myslí, že se mluví o nich.“

Když ji odmítnu, půjde samozřejmě s někým jiným. Z trucu. Opije se a pak si ho přivede do pokoje s bubny a bude se tam s ním milovat. Začínám žárlit. Ne, nežárlím. Chci s ní jenom být v každé chvíli, kdy ona může být se mnou. Zavolám Kamile, že musím odjet na tu konferenci do Varů.

„Ty bys přišel za mnou? Můžeme třeba spolu do kina. Aspoň uvidíš pořádněj film. S holčičkama bys šel na nějakou blbinu.“

„Já za tebou přijedu odpoledne.“

„Tak přijed', můj mroži. Miluješ mě ještě?“

„Pořád tě miluju.“

„To je dobře, že mě pořád miluješ. Za to tě líbám. Cítíš to? Tam dole tě líbám. Víš, kde tě líbám?“

9

„Ty jsi odjel na konferenci? A kam jsi odjel na konferenci?“

„Do Karlových Varů.“

„A kdy se vrátíš?“

„Zítřka.“

„Ty tam budeš spát?“

„Rád bych. Rád bych už jednou spal.“

„Co si mám vzít s sebou? Myslíš, že někam večer půjdeme? Ale já tu stejně nic nemám.“

„To nevádí, stačí to, co máš na sobě. Jsi ve všech šatech krásná.“

„Dobře. Třeba ani nikam nepůjdeme. Počkej, mám s sebou knížku. Tu, co jsem ti o ní říkala. Budu ti z ní číst. Anebo ty mně. A vezmu si košilku, abych ti nedělala v noci ostudu.“

Zase jedeme. Sedíš vedle mě. Začínáš patřit ke mně.

„Jeď rychleji! Proč jedeš tak pomalu?“

„Jedeme dost rychle.“

„A ty nemůžeš jet rychleji?“

„Jsem unavený, jsem trochu unavený po včerejší noci. Spal jsem jenom tři hodiny.“

„Myslíš, že auto je taky unavený, když ty seš unavený? Počkej, já už vidím, máš unavený oči. Budu tě na ně líbat. Ale jeď, proč nejedeš?“

„Nemůžu jet, když mě líbáš na oči!“

„Já chci, abys jel, i když tě líbám na oči.“

„Zbláznila ses? Vždyť se zabijeme!“

„Mně je to jedno. Teď chci, abys jel, abys jel rychle!“

„Dobře.“

Vidím svět mezi polibky. Silnici mezi údery tmy. Řítím se do zkázy. Ale chceš, abych jel, a jedu tedy, i když se řítíme do zkázy. Proti nám jede dodávka, nech mi o vteřinu víc světla. Kdysi jsem se děsil smrti, a teď ji nechávám, aby mě líbala na oči, a jsem šťastný. Snad to skutečně jede sama smrt v mé limuzíně, sedí vedle mě na sedadle – líbezná, podmaňující – a hladí mě a líbá, ještě se vyhnout tomuhle autu, blížíme se černému bodu nebytí.

„Ty můj mroži, celý se třeseš a máš mokré čelo. Už tě nemám líbat? Víš co? Zajed' tady do toho lesa před námi. Budeme si číst a budeme hledat houby a budeme se milovat v tom lese.“

„To jsi ty, Kamilo?“

„Odkud voláš?“

„Haló, slyšíš mě? Nespala jsi ještě?“

„Ty voláš meziměstsky?“

„Myslel jsem, že ti zavolám, když jsem se ani nerozloučil.“

„Jsi hodný, že mi voláš, Davide. Mně bylo smutno, když mi ve škole vyřídili, že tam musíš jet.“

„Já ti volal, ale mělas zrovna hodinu. Byla jsi s dětmi v kině?“

„Byly jsme. Hrozně se jim to líbilo. Takový kreslený film o krtkovi. Mrzelo je, žes ho taky neviděl.“

„Mně to taky bylo líto.“

„Je to zajímavé?“

„Co? Aha. Ne. Jako vždycky. Spousta referátů. A tak. Většinu z toho člověk zná.“

„A musel jsi tam jezdit?“

„Víš, je tu spousta známých, taky z ciziny. Je lepší, že tu jsem.“

„Říkal jsi mi, že z ciziny nikdo nepřijede.“

„Říkal jsem ti to? Vidíš, ani se nepamatuju, že jsme o tom mluvili. Ale nakonec přijeli. Je tu nějaký Francouz a západní Němci a taky Bridges z Londýna – ten podivín, určitě jsem ti o něm povídal.“

„A kdy se vrátíš?“

„Zítra. Asi zítra k večeru.“

„Nemůžeš přijet dřív? Napadlo mě, že bychom odpoledne – je tam tak krásně, dneska, když jsme se vracely z toho kina, děti si samy všimly, že už kvetou lípy.“

„Já přijedu, jak to půjde nejdřív. Tak pa. Jdi už spát. Já už taky půjdu.“

„Davide!“

„No... co je?“

„Davide, mně je po tobě smutno.“

„Prosím tě. Vždyť zítra přijedu.“

„Já nevím, já mám takový pocit, že voláš z daleka. Ne z Var, z nějaké hrozně dálky.“

„To se ti jenom zdá.“

„Řekni mi ještě něco, Davide!“

„Ať se ti něco hezkého zdá!“

Vracím se do zešeřelého sálku, kde čtyři vousatí mladíci ve stříbrných vestičkách imitují svět: Las Vegas anebo Monte Carlo, nevím, co je skutečný svět, protože můj svět býval někde jinde.

Vracím se k ní, ke své milence, je okouzlující, spanilá, je neřestně krásná. Pije campari. Jdu k ní, sám sebe naštěstí nevidím. Jsem to ještě já, kdo kráčí po umbrovém koberci v tomto cizím, nasládlém, marnotratném, zahálčivém světě, je to ještě má tvář, která se nepochybně usmívá jí vstříc? A jestliže to nejsem já, kdo tedy jsem? Kde jsem zůstal? A jestliže to jsem já, jak dlouho můžu trvat v téhle podobě? Anebo je to snad má skutečná podoba, a všechno ostatní byl jen omyl, jenom klam: moje věda, Kamila, moje děti, sen o mém domově, o domě, který postavím, sen o dlouhověkosti, kterou objevím, všechno to byl jen únik před touto bytostí, která se náhle vynořila, aby se milovala, aby se utápěla v rozkoších, aby sladce trnula při každém milostném zasténání.

„Už se zase tváříš, mroži. Zase se mračíš.“

„Myslel jsem na něco.“

„Ty musíš pořád na něco myslet. Ty máš hlavu jenom na myšlení. Určitě ses na ni ještě nikdy nepostavil. Tom, když se napije, tak se postaví na hlavu a vydrží tak třeba hodinu. Proč se nechceš napít? Já chci, abys teď pil. Abys jednou nebyl tak strašně vážnej. Ty se určitě i zamiluješ vážně!“

11

„Ty můj mroži, já tě začnu milovat, děláš mi samý hezký věci, vzal jsi mě na výlet a dal jsi mi k večeři špagety po benátsku a meruňkovej

kompot a vzal jsi pokoj s modrým stropem, škoda že nevidíš strop, vypadá jako nebe. Pojd' ke mně víc, já tě cítím, nehýbej se, zůstaň tak, ach, miláčku, hrozně moc tě cítím, nehýbej se, víš co, tady na stolku leží ta kniha, vezmi ji a budeme si číst.“

„Ale teď přece nemůžeme číst!“

„Proč bychom nemohli číst? Vezmi tu knihu, budeme si z ní přítom číst.“

„Dobře, mám tu knihu.“

„Otevři ji někde a čti a nehýbej se při tom.“

„Tady je něco založené, mám číst, co je založené?“

„Čti to, miláčku, čti, co chceš. Ach, já tě tak cítím.“

Poslyš, to musí být samé líbánky, vždycky. Na věky věkoucí, dokud jeden z nás neumře. Nesmí to být nic jiného. Bud' nebe, nebo peklo, žádný pohodlný, bezpečný, pokojný očištec mezi tím obojím...

„Čtu, ačkoliv nemohu vnímat nic jiného než tebe, už není nic kromě tebe, kromě tvého těla, do něhož vstupuji. Ještě mám číst?“

„Ještě čti, miláčku, já tě tak cítím. Dneska tě miluju. Dneska tě mám ráda. Miluješ mě? Řekni, jestli mě máš taky rád.“

„Mám tě rád, mám tě rád jako nikoho, jako nic na světě. Mám tě tak rád, že nic bez tebe už by nemělo smysl.“

„Říkáš mi takové krásné věci. Děláš mi takové krásné věci. Mám tě ráda. Čti ještě. Čti ještě ty věty!“

A tak to vlastně nejsem já, na koho věříš, na koho spoléháš, je to láska...

„Už dost, už nečti. Teď už mě jenom miluj. Miluj mě rychle! Miluj mě víc! Já tě chci. Zůstaň u mě. Dneska tě tak miluju. Kolik dní ještě máme?“

„Nevím. Počkej, ještě pětasedesát.“

„Šedesát pět? Budeme se šedesát pět dní milovat.“

12

„To jsi ty, Davide?“

„To jsem já.“

„Proč jdeš tak tiše?“

„Nevěděl jsem, jestli nespíte. Nechtěl jsem vzbudit děti.“

„Čekaly na tebe až do půl deváté. Ale když jsi pořád nešel, poslala jsem je spát. Moc se na tebe těšily.“

„Já na vás taky. Koukej, co jsem jim přines.“

Jsou to ukrutně ohyzdné panny, ale co jsem měl koupit, když jsme vstávali až v poledne a všechny obchody měly zavřeno kromě jedné trafiky, kde jsem je zahlédl mezi suvenýry? „Myslíš, že se jim budou líbit?“

„Budou šťastné, žes na ně nezapomněl.“

A ta věta má jakýsi podtón, cítím ho, ale musím dělat, že jsem jej nezapomněl, chovat se jako normálně; ale jak se můžu chovat normálně, když mám na těle vypáleno bezpočet znamení?

„Jel jsi dlouho?“

„Jak to myslíš?“

„Jestli ti trvala cesta dlouho.“

„Normálně trvala. Trvala – no normálně. Dvě hodiny. Možná o chvíli dýl. Proč se ptáš?“

„Myslela jsem, že už jsi odjel před polednem.“

„Proč sis myslela, že jsem odjel před polednem?“

„Řekli mi to.“

„Co ti řekli? Kdo ti mohl co říct?“ Kdo jí mohl říct, že jsem odjel před polednem, když jsem tam nebyl, když nikdo neví, kde jsem

byl? Copak mě našla? Copak našla hotel, kde jsme spali? Ale tam jí nemohli říct, že jsem odjel před polednem.

„Já jsem tam volala, Davide, nezlob se, já bych tam nikdy nevolala kvůli sobě, ale já jsem si vzpomněla, že naše matka, jak má ten servis z karlovarského porcelánu, Margit jí posledně rozbila dva hrníčky, matka kvůli tomu byla tak nešťastná, a tak jsem si myslela, kdyby ti zbyla chvíle času a šel jsi náhodou kolem...“

„A jak jsi věděla, kam máš volat?“

„Já řekla, že chci tu konferenci biologů, a oni už mě spojili.“

„S kým tě spojili?“

„Nejdřív mi dali nějakou sekretářku, a ta o tobě nevěděla, tvrdila, že tam vůbec nejsi, ale já jí řekla, žes tam neměl být, ale pak žes tam na poslední chvíli jel, aby se po tobě koukla – a pak mi dali Milana.“

„Mencla? A co ti řek on?“

„Řekl mi takovým divným tónem: Chcete Davida? Jako by ho to ohromilo, že tě volám.“

„A co?“

„Řekl, že se po tobě podívá, a za chvíli se vrátil a řekl, žes zrovna odjel. Že už není nic důležitého, tak jsi odjel. A to bylo jedenáct hodin.“

To mě nenapadlo, že mi bude volat, ale měl jsem štěstí; proč to udělal, proč mě kryl? Asi z obyčejné mužské solidarity, musím mu za to být vděčný, za tu lež, že ji vzal dílem na sebe.

„Kdes byl tu dobu?“

Ano, zbývá ještě nejmíň sedm hodin, které na sebe nikdo nevzal. „Byl jsem tam. Neodjel jsem. Špatně mu to řekli, šel jsem se jenom projít na kolonádu!“

„Ty žes šel na kolonádu?“

To je hloupě vymyšlená lež, ví, že se nikdy neprocházím bez důvodu. „Napadlo mě něco, taková hypotéza, mám ti ji říct?“

„Ty víš, že tomu nerozumím. A ty už ses tam nevrátil?“

„Vrátil. Samozřejmě že jsem se tam vrátil.“

„A on ti neřek, že jsem ti volala?“

„Nemluvil jsem s ním už. Byl v jiné sekci.“

Strašná myšlenka: jenom mě zkouší. Řekl jí samozřejmě: David? Ten tu přece vůbec nebyl! A ona se teď chce dohmatat dna mé zra-
dy, konce mých lží, vědět, kam až jsem klesl. A já ji vedu do svého
bezedna, kroutím se a kličkuji labyrintem.

„A na konci?“

„Nebyl jsem tam až úplně do konce. Jel jsem přece svým autem.“

„Davide!“

Ticho. Dívá se na mě a čeká. Ale jsem příliš zbabělý, anebo ubohý,
anebo už jsem ztratil stud i důstojnost. Hledím jí do očí a dokonce
se pokouším o úsměv.

„Davide, ty mi lžeš. Já vím, že to není pravda; odjel jsi, jel jsi za
ní, a teď mi to nechceš povědět.“

Ticho.

„Ty mi už nemáš co říct?“

„O čem? Řekl jsem ti všechno.“

„Davide, měli jsme se přece rádi. Vždycky jsem si myslela, že
mě máš rád, tos mi říkal, že mě máš rád. Pověz mi, kdes byl celé
odpoledne?“

„Co chceš ode mne slyšet?“

„Tak mi řekni, máš mě rád? Máš mě ještě aspoň trochu rád?“

Ticho. Chtěl bych ti říct aspoň jediné laskavé slovo, ale nemohu.
Nevím, jak to, že nemohu. Lžu, lžu celý večer, lžu už celé týdny,
brouzdám se v nepravdách, takže už ani necítím dotyk špíny, kterou
vířím, ale tohle nemohu. Nemohu říct: mám tě rád, i když bych tě
teď chtěl obejmout a přitisknout k sobě dřív, než se rozpláčeš.

„Pamatuješ se, to bylo tehdy, když ses vrátil z Rumunska, jeli jsme
na výlet vlakem a potom večer jsme čekali na nádraží, v Čerčanech
to bylo, nelíbilo se ti v čekárně, a tak jsi našel prázdný vagon, ná-
kladní vagon, tak to tam páchlo po koních, tam jsi mi pořád říkal,
že mě miluješ, pamatuješ se na to?“

Mlčím.

„Ty si to nepamatuješ? A říkal jsi, že si postavíme dům, že postavíš vilu a v ní bude každý pokoj mít jinou barvu. Jeden modrý, jeden červený, jeden žlutý a jeden bílý. Ptal ses mě, jaký bych si vybrala.“

„Ano, to si vzpomínám. Ale jaký sis vybrala, to už nevím!“

„Přece žlutý!“

Už pláče, nevzlyká, jenom jí z očí tečou slzy.

„A říkal jsi, že mě budeš milovat celý život, Davide, to jsi tehdy říkal, že mě budeš vždycky milovat a nikdy mě neopustíš.“

„Vždyť tě neopouštím.“

„Už jsi mě opustil. Myslíš, že to necítím? Že jsem z kamene? Už jsi mě dávno opustil. Za to všechno, co bylo, vím, že za to nemůžu nic chtít, ale aspoň mi nelží.“

„Já nelžu. A už nebreč.“

„Vždycky jsi měl svoji práci, a co jsem měla já? Pitomou školu, kde musím učit, čemu nevěřím. O všechny své přítelkyně jsem přišla, protože jsem neměla čas, protože ty sis nikdy neudělal čas. Neměla jsem nic než tohle tady. A vás.“

„Vždyť nás máš pořád.“

„Děti snad. Děti ještě mám.“

Ticho.

„Davide, mně je tak smutno. Nevidím před sebou nic. Nevidím nic, nač bych se mohla těšit. Je mi smutno, já bych chtěla ležet někde a nevědět o ničem. Nemuset už vstávat, nečekat večer, až se vrátíš, jestli se vrátíš, nemyslet na to, že mi lžeš, že to jediné, co jsem měla, se mi rozpadá. Chtěla bych být radši mrtvá.“

„To je jen taková nálada, to tě přejde.“

„Nic mi neřekneš? To je všechno, co mi řekneš?“

Ticho.

„Byl jsi s ní dneska odpoledne?“

„Ne!“

„Dobře, já ti věřím. Já ti chci věřit!“

„To je dobře, že mi věříš.“

Konečně ležím. Vedle mě leží moje žena. Matka mých dětí. Pláče. Nesmím usnout, protože o půlnoci bude snad volat ona. Ještě šedesát čtyři dny. Vlastně už jenom šedesát tři. Potom odjedeme a bude všemu konec. Přej mi ještě ty dva měsíce. „Za dva měsíce odjedeme.“

„Myslíš, že odjedeme?“

„Určitě. Tam přijdeš na jiné myšlenky. Tam bude jiný život. Těšíš se trochu?“

„Já nevím, já se teď nemůžu těšit na nic.“

Je mi tě líto. Všechno se změnilo. Pamatuju se, že jsem kdysi uléhal a myslel na svoji práci. Skutečně jsem myslel na svoje myšáky, ale jen proto, že jsem myslel na lidi. Myslel jsem na nehybnou tvář své matky, myslel jsem i na tebe i na sebe, abychom co nejdéle odložili tu chvíli věčného znehybnění. A nikdy jsem se ti nepřiznal, že jsem snil i o poctách, kterých se mi za to dostane. A představoval jsem si, že ty sedíš v publiku a vidíš mě a jsi na mě hrdá. Představoval jsem si dům, který si postavíme a ve kterém budeme šťastni. Přál jsem si, abys byla šťastná, abys nemusela učit, co nechceš učit, abys vůbec nemusela učit, abychom si spolu vyjeli k moři, chtěl jsem ti ukázat svět. To všechno jsem si přál, v podstatě jsem neměl jiné přání, ale teď tu ležím a vím, že nesmím usnout, protože čekám na půlnoční telefon, a jedině, co si přeju, je, aby zazněl, aby zavolala a řekla: Miluju tě.

Nejsem to já, kdo vedle tebe leží, nejsem už ten člověk, co jsi ho poznala na parníčku jménem Horia, vím to, proto ti nemohu říct, že tě mám rád, proto nemá smysl, abys to ode mě žádala.

Ale možná se jen vymlouvám. Jsem pouze sobec a slaboch. Neunesl jsem první zkoušku, nedovedu ovládnout vlastní vášeň. Odpusť mi.

Přál bych si, aby existovalo něco takového jako odpuštění, skutečné odpuštění, a ne jen útěcha pro slabé.

„Davide, telefon!“

„Co... co se děje?“

„Davide, zvoní telefon. Já se bojím. Kdo by teď mohl volat? Možná že se stalo něco našim.“

Běžím k telefonu, bos, utíkám po chladných dlaždičkách, prásknu dveřmi. Šeptám do mluvítko: „To jsem já. Ale ona je vzhůru.“

„Miluju tě.“

„Já tebe taky. Taky tě miluju.“

„Kdo to byl, Davide?“

„Nikdo, omyl. Kdo by volal tak pozdě!“

„A já se tak polekala. Řekl, jak se jmenuje?“

„Ne, neřekl. Řekl jenom: Promiňte, to bude omyl!“

ČÁST TŘETÍ

Kapitola osmá

1

Po obnažené hrudi mu lezl brouk, nad hlavou dvě koruny borovic kývavě otvíraly a uzavíraly nebe s už nehřejícím večerním sluncem. Přímo proti němu kdosi, snad před padesáti anebo před sto lety, vytesal do pískovcové skály dvě obří hlavy. Když je prvně spatřila ze silnice, řekla: Pojd' se podívat na ty hlavy. Šplhali po strmé pěšině ve skalách, až se dostali sem, na místo, které bylo skryté ze silnice, i ze všech ostatních stran, a odkud průzorem mezi křovím byly vidět právě jen ty dvě hlavy; a jak tu ležel po jejím boku, uvědomil si, že prvně v životě vnímá mnoho věcí, které ho obklopují, že k nim má vztah, že si je usazuje v paměti.

Otevřela na okamžik oči: „Kde jsme?“

„V lese.“

„Ano, odvez jsi mě do lesa. Ukázals mi kamenné panáky. Včera jsi sem přijel a vyřezals je pro mě do skály, abys mi je dneska ukázal.“

„Stejně by už dneska nikdo netesal nic do skály. Do cizí skály a zadarmo. Dneska už si nikdo nevyřeže ani totem ze dřeva, ani srdíčko do okenice.“

„Ano, a tys to všechno udělal,“ řekla. „Ale taky jsi to nedělal zadarmo.“

„Dřív asi žila spousta lidí, kteří toužili něco vytvořit, ale neměli k tomu příležitost. Byli sedláci. A tak si vzali dláto...“ Uvědomil si, že opět usnula.

Měl bych něco dělat, řekl si ze zvyku, místo abych žvanil jako strýc u piva o tom, jak se mění život. Na dece ležel jeho poznámkový blok, který stále tahal s sebou, ale do něhož se nepodíval, ani když ona spala. Místo toho pozoroval větve borovice. Přijímal je

do své paměti. Přijímal to místo, aby v něm už setrvalo se svými kamennými tvářemi i s její tváří, která se tady uprostřed zelených barev zdála – se svými umělými stíny – stejně neživá a stejně umělá, jako byly ty tváře ve skále.

Díval se na ni, na tu pořád známější tvář, naklonil se nad ni a políbil ji.

„Co je?“

„Nic, miluji tě.“

„Ano,“ vzdychla. „A vzals mě na výlet. Rodinku jsi odvezl na letní byt, a mě vozíš na výlety. Myslíš, že už se mám oblíct?“

„To záleží na tobě.“

„Miluju slunce. Mohla bych takhle ležet celý den a celou noc, kdyby v noci svítilo slunce. Myslíš, že někde svítí v noci slunce?“

„Ano, za severním polárním kruhem.“

„Tam mě vezmi, za ten kruh. Já proto tak miluju Itálii, že tam skoro pořád pálí slunce. A všechno je od toho slunce teplé. Tráva a lidi a zdi a písek. Miluju horký písek.“

„A mě miluješ?“ zeptal se.

„Jo. Žes mě vzal na výlet, žes pro mě vyrýpal do skály panáky, že seš hodnej a staráš se o mě a že seš tlustej a šerednej jako mrož.“

A snad mě skutečně miluje, protože je tu se mnou, a ne s někým jiným, proto je pořád se mnou, i když je se mnou spíš proto, že se o ni starám. Krmím ji, vozím ji a kupuju jí hezké věci, ale možná že tohle je právě láska, třeba jí jenom křivdím, nevím o ní nic, nedovedu k ní proniknout, je obestřena síťovím slov, příběhů a otázek, kterými snad zakrývá svoji prázdnotu anebo naopak svou duši, znám jenom její slupičku, ale miluji se s ní a v podstatě nechci nic víc.

Natáhla se po svých šatech. „Myslím, že se oblíknu, stejně už bude večer a ty budeš chtít jít někam na jídlo.“

„Ano,“ a uvědomil si, že s ní zůstane ještě celý večer a snad ještě v noci anebo aspoň část noci. Objal ji. Dala se od něho políbit, potom se posadila stranou a oblékala se. „Myslím, že budu muset už brzy

do Itálie," řekla najednou. „Už potřebuju víc slunce a moře a cukrárničky a barevné deštníky a mušle.“

„Brzy, kdy to znamená, brzy?“

„Co já vím. Za týden anebo za čtrnáct dní. Za jak dlouho mi vyřídí pas.“

„Musíš mít přece pozvání," řekl s narůstajícím úletem.

„Co si myslíš! Mám pozvání nejmíň od dvanácti kluků.“

„Myslel jsem, nemáme už ani šest týdnů.“

„Jakých šest týdnů? Co to pořád počítáš?“

„Za šest týdnů odjíždím.“

„A co má být, že odjíždíš? Co mi je do toho, že odjíždíš za šest týdnů?“

„Myslel jsem, že bychom na těch pár dní zůstávali co nejvíc spolu.“

„Těch pár dní," opakovala posměšně, „čekáš, že já budu sedět v Praze jenom proto, že ty si za šest týdnů odjedeš?“ Už byla oblečená, vytáhla z kabelky zrcátko a hřeben a rychle si vyčesávala vlasy. „Sama jsi říkala, že chceš být celou tu dobu se mnou.“

„To že jsem říkala? A co? Asi jsem to cítila v té chvíli, když jsem to tak říkala. Ale to tys mi tvrdil, že mě miluješ tak, že bys beze mě nemohl už ani žít, a takový pitomosti. Tak proč jedeš pryč, když mě tolik miluješ? Proč tě nenapadne mě někam vzít? Svoji blbou rodinku, co na ni jinak kašleš, si táhneš s sebou. Budeš ji vozit v sobotu k moři a tvá paní bude od rána lítat po obchodech a kupovat si nové boty, zatímco já budu tvrdnout tady. To sis teda vymyslel!“

„Kam bych tě mohl vzít?“

„Mně je to jedno. Vezmi mě do Itálie, za polární kruh anebo do té své Anglie.“

„Nemůžu tě nikam vzít, nesehnal bych už pas ani peníze.“

„Ty bys nesehnal pas!“ zasmála se. „Tvrdils mi, že už skoro jedeš, a to nemáš pas ani peníze? A z čeho tam budeš živit tu svoji povedenou rodinku?“

„Dostanu plat, až tam přijedu a začnu pracovat.“

„Já ti opatřím peníze. Seženu ti pět chlápků, co ti prodají peněz, kolik budeš chtít.“

Mlčel.

Položila hřeben a zrcátko a dívala se na něho chladným, vyčkávacím pohledem.

Přece ji nemůžu sebrat, odjet a nechat všechno tady. Co bych řekl v ústavu? Co Kamile? Ani mi nedají tak rychle vízum. Kráčet s ní po cestě v Hyde Parku, bloudit uličkami v Soho, plavit se po jezeře Lomond. To by bylo už příliš, to by už byla jako moje žena. Ale není už snad jako moje žena?

„Tak vidíš,“ řekla, „a ty sis myslel, že já budu celý léto sedět na zadku a čekat, až si mě zavoláš, aby sis se mnou užil, než si sbalíš svoji tlustou manželku a odjedeš si s ní. Tak si jed' za ní a miluj se s ní těch čtyřicet devět dní, co sis tak dobře spočítal.“

2

Chlapík čekal v pasáži před Divadlem hudby. Kouřil. Velká, neformální hlava mu téměř seděla bez krku na širokých ramenou. Měl kožený kabátek a žluté plátěné kalhoty, na prstech ruky, v které držel cigaretu, se leskl prsten. Byl to typ člověka, který v něm probouzel nedůvěru, ne-li úzkost. Ohlédl se. Stála u výkladní skříně a bez zájmu si prohlížela gramofonové desky. Kdyby tu nebyla, nejspíš by ještě couvl a nechal všeho – tušila to zřejmě, a proto ho doprovodila až sem. Teď se na něho usmála, i na dálku postřehl ten úsměv, kterému propadl. „Slyšel jsem, že byste mi mohl opatřit nějaké valuty,“ oslovil toho člověka.

Muž místo odpovědi vytáhl pouzdro s cigaretami, klapl víčkem a nastrčil mu je. „Kolik?“ zeptal se.

„Asi osmdesát liber. Mohl byste opatřit tolik?“

„Po sto pětadvaceti.“

„Ale to přece...“ Jakási žena kráčela pomalu k nim a on umkl.

„Já vás nenutím,“ řekl chlapík.

„Podívejte, jeden nocleh v nejlacinějším penzionu stojí tři libry. To by znamenalo čtyři stovky jenom za nocleh.“

„Já vás nenutím,“ opakoval chlapík. „Teď, co trochu otevřeli hranice, je kupců tolik, že nemá smysl, abyste smlouval.“

„Copak smlouvám?“ ohradil se. „Nechci se jen dát vydírat. Vždyť to je nejmíň třikrát tolik než oficiální kurz.“

„Tak si je jděte koupit v oficiálním kurzu!“ navrhl mu ten chlapík, otočil se zády a zvolna odcházel.

Stála dosud u výkladní skříně a dívala se nehybně do skla před sebou. Nejspíš pozorovala svou vlastní tvář. Kdyby se vrátil bez peněz, rozzuřila by se na něho, a nakonec by ty valuty stejně koupil. Možná dráž. A bylo koneckonců jedno, zaplatí-li osm nebo deset tisíc, už rozprodal za ty dva měsíce všechno, co měli z jejich ještě nestojícího domu, přece nezáleželo na tom, jestli mu zbudou jedny anebo dvoje dveře; stejně nebudou nic otvírat. A k čemu taky dům, pro koho, kdo by v něm ještě bydlel?

Dohonil toho chlapíka. „Dobře,“ řekl. „Neměl jsem jen tušení, že to bude stát tolik. Nevzal jsem si dost korun.“

„Tak kolik?“

„Šedesát,“ řekl rychle. „Myslím, že mi to vystačí na šedesát.“

„Pojďte za mnou!“ Stoupali po špinavém schodišti. Fotoateliér vpravo, účtárna Druchemy vlevo, zastavili se až před půdou.

Čekala stále v průjezdu.

„Máš?“ zeptala se.

„Padesát pět liber. Pro zbytek si mám přijít zítra.“

„Já stejně nevím, kolik to je. Ale jsi celý zpocený. Utíkali jste do schodů?“

„Ne, šli jsme docela pomalu.“

Za několik dní tedy vyjedeme. Proč vlastně? Musím konečně oznámit Kamile, že odjíždím. Odjíždím se svou milenkou na cestu

Evropou. Přeplujeme La Manche, abychom se mohli milovat s vyhlídkou na Temži.

„Tváříš se tak nešťastně,“ vzala ho sama za ruku. „Ty se netešíš na tu cestu?“

Vyšli z pasáže, venku oslnivě žhnulo slunce. „Přijdeš ke mně večer?“ zeptal se.

„Já nevím, měla bych se teď trochu věnovat Tomovi, když s tebou pojedou na tak dlouhý výlet. Já ti budu volat,“ slíbila, „ty budeš zítra pracovat a já ti budu volat.“

Pocítil žárlivou úzkost, že se mu vzdaluje. „Miluješ mě aspoň?“ zeptal se.

„To víš, že jo. Miluju tě za to, že se mnou pojedáš na tak dlouhý výlet.“ Zastavila se uprostřed chodníku, stoupla si na špičky a políbila ho.

3

Telefon stále nezvoní. Poslední dny čekám pořád na telefony. Slyším je i ve snu. Vytáčím neexistující čísla, abych se dovolal, abych tě zavola k sobě, otáčím číselníkem, čísla se mi rozplývají před očima a vždy znovu udělám chybu. Nemohu se tě dovolat, protože nemohu dojít usmíření.

Měl jsem přece ženu, dvě holčičky, na kterých jsem lpěl. Měl jsem svoji práci, a ta mě naplňovala uspokojením. Chtěl jsem žít v lásce s těmi, co ke mně patřili. Nikomu neubližovat. Postavit dům, ve kterém bychom žili. Chtěl jsem, abychom zůstali jeden při druhém ve světě, v němž není lehké. Teď netrpělivě čekám na telefon jenom proto, abych svou ženu zavalil novou dávkou lží.

Za čtyři dny odjízďím, za čtyři dny si sedne ke mně ona a pojedeme do takové dálky, že už se mne nikdo nedovolá, ani já se už nikoho nedovolám.

Jedu do takové dálky, že se nedovolám sám sebe. Proč to všechno dělám? Ticho! Víím, že mě nemiluje, a přece ji nesu zavěšenou na vlastním hrdle, zahryznutou ve vlastním mozku.

Láska musí člověka přesahovat, ale ona nedosáhne do jiného prostoru než do toho, v němž prodlévá, a nezná budoucnost, stejně jako ihned zapomíná včerejšek. Dovede se jen milovat; možná že se dovede tak úplně milovat právě proto, že dlí jen v tom čase, který právě plyne.

Konečně telefon: „Vy čekáte na tu Litomyšl?“

„Ano, čekám. Co je s ní?“

„Nikdo mi to tam nebere.“

„To není možné, je už přece večer.“

„Mám to ještě zkoušet?“

„Zkoušejte to, prosím vás.“

Asi sedí všichni na zahradě. Kamila, babička, dědeček, děti, vždycky mě rozčilovalo to množství lidí, kteří se počítají do rodiny, řeči o příbuzných, o nábytku, o nemocích strýčka a maturitě prapradě – ale teď se mi po nich zastesklo. Proč se nikdo z nich neozve? Možná že Kamila vzala děti na výlet. Ukazuje jim kytky a chytá brouky a šneky. Já se taky chystám na výlet. Proč mi právě tohle připadá jako vrchol zrady? Je přece jedno, kde se lidé podvádějí, jestli v lese u Prahy anebo na břehu Temže. Asi to tak cítím, protože pro nás byla vždycky vzácnost dostat se ven. Žili jsme v kleci a snili jsme o tom, že z ní jednou vyklouzneme. Sliboval jsem jí cestu do Anglie, ještě než jsme se vzali. Místo toho tam povezu jinou.

Telefon zvoní. „Už mám pro vás tu Litomyšl. Můžete hovořit.“

Kapitola devátá

1

Velká tabule ohlašovala Heidelberg. Nad tabulí viselo temné bouřkové mračno. Napadlo ho, že by mohl sjet z dálnice a podívat se na město a na starou univerzitu, přespat tam, než se strhne bouřka, ale neudělal to, hnal se vpřed k další hranici. Byl zvyklý na svých cestách spěchat, byl zvyklý spěchat, neboť chtěl něco dokázat a věděl, že jeho čas je krátký, a proto musí hospodařit s každou chvílí. Odpíral si radosti i nadbytečné informace. Jenže celá tahle cesta byla nadbytečná, nikdy ještě nepodnikal tak bezcílnou cestu, cestu, která by byla jenom sama sobě cílem, která mohla končit, kdekoliv a kdykoliv by se k tomu rozhodl. Věděl to a myšlenka na naprostou bezcílnost ho lekala, a spěchal tedy, aby ji přehlušil, aby aspoň ve svých pohybech zůstal tím, kým byl.

„Nemáš hlad, miláčku?“ Seděla těsně vedle něho, takže cítil, jak se ho dotýká bokem a nahou paží. Ona jistě nezaznamenávala jména na tabulích, a pokud si jich všimla, nic jí neříkala, vnímala je asi jen jako shluky písmen a barev, vnímala jenom jízdu, jenom rychlost, a protože jel rychle, byla spokojená. Vytáhla z tašky housku a balíček s uherským salámem (to všechno nakoupili v posledním městě před hranicemi, nakoupili tam bedýnku džusů a několik meruňkových kompotů a masových konzerv, a také sušenky, do kterých schovali svazek předražných liber a pak napolo otevřený balíček pohodili na zadní sedadlo), ulomila kousek housky, přiložila k němu kolečko salámu a vsunula mu ho do úst.

Neměl hlad, byl unaven. Jel už téměř deset hodin bez zastávky. „Kde to jsme?“ zeptala se.

„U Heidelbergu, teď mineme Mannheim a pak musíme odbočit na Saarbrücken.“

„Myslím, v které zemi!“ zpřesnila otázku.

„Přece v Německu, samozřejmě že pořád v Německu,“ užasl.

„To je dobře. Měla jsem strach, že jsme přešli hranice a já si toho ani nevšimla. Jak je odtud daleko do Itálie?“

„Máš před sebou mapu. Můžeš se podívat.“

„Nemám ráda mapy. Je tam spousta značek a poledníků a čísel, nerozumím jim.“

„Mezi námi a Itálií leží ještě Švýcarsko.“

„Myslíš, že bychom mohli projet Švýcarskem?“

„Nemáme víza.“

„Třeba by si toho nevšimli. Když jsem byla naposled v Itálii, Mario mě vezl až k nám na hranice a taky jsme nějaké hranice přejížděli. Bylo to v noci. Celníci jen tak zasalutovali a ani nás nezastavili.“

„Asi jste měli italské auto.“

„Nevím. Byl to jeho červený sportáček se stahovací střechou.“

„Tak vidíš, jeli jste v italském autě.“

„Dobře. Chtěla jsem ti ji jenom ukázat. Ráda bych ti ukázala nejkrásnější zemi na světě. Jednou tě tam vezmu. Pojedem do Benátek a do Florencie, ukážu ti tam Raffaelovy fresky.“

Spustil se déšť. Vnímal její řeč tak, jako vnímal déšť – hustou šedivou clonu, kterou se musí prodrat, aby zase spatřil světlo.

„Miláčku,“ všimla si, „podívej, už nám zase prší, krásně prší, ta auta vypadají jako stádo mokrých hrochů. Vypadají jako ty.“

Vzal ji za ruku, přitiskla se k němu ještě těsněji. „Už rozsvěcujou světla, když přivřu oči, vidím je jako duhu.“

Byla teď zcela s ním v uzavřeném pohybuícím se prostoru uprostřed deště, uprostřed cizí země, byla s ním neuniknutelně spojena aspoň pro tuto chvíli.

„Jed,“ objala ho kolem ramen, „jed’ rychle, miláčku, připadám si jako na lodi, jako na gondole.“

Zrychlil. Od kol aut se rozstříkávaly gejzíry vod, předjížděl v šedivé mlze deště řetěz zvolna se sunoucích aut, řítíl se jako šílená loď po mokré vozovce neznámé cesty.

„Můžu trochu otevřít okno?“ Ucítil úder vlhkého větru a do obličeje mu šplouchla tříšť kapek. Vystrčila na okamžik hlavu ven a otevřela ústa. Potom k němu otočila vlhkou tvář. „Miluju tě, že jedeš jako blázen. Že se nebojíš jako ti, co se plazí před námi.“ Potom se zeptala: „Ještě pořád jsme v Německu?“

„Pořád.“

„A jak dlouho ještě budeme v Německu?“

„Hodinu. Nebo už jenom čtyřicet minut.“

„Tak zastav, už zastav a hledej nocleh.“

„Už se ti chce spát?“

„Ne. Ale ještě jsem se nikdy nemilovala v Německu.“

2

Hotýlek stál na strmém svahu, stráž pokrývala vinice – malý hotel v maličkém a tichém městečku nedaleko Rýna, po ulici dokonce ani nejezdila auta a na náměstí svítily jenom tři neony, z nichž jeden patřil právě domu, v němž se ubytovali.

Odnesl svoji tašku a její kufřík do pokoje; byl to dokonale aseptický azyl, voněl dezinfekcí a saponáty. Hleděl na široké bílé manželské postele – ten pokoj byl pokračováním jejich auta: vyhrazená buňka pro ně dva, pro dvě živé bytosti, které se vyčlenily z okolního světa.

A budu tu s ní až do rána a ráno se vzbudím po jejím boku a pak nasedneme do auta a poženeme se dál, ačkoliv nemáme cíl kromě toho, abychom dosáhli jinou podobnou buňku, a tak to bude trvat celých deset dní. A neucítil v tu chvíli ani touhu, ani vášeň, ani radost, spíš únavu anebo dokonce úzkost, hrůzu z prázdna, a přál si, aby tu nebyl, aby se vzbudil doma ve svém pokoji a mohl čekat na

její zavolání, aby s ní dlel v pokojíku s modrou lampou za oknem, v pokoji, z něhož může kdykoli odejít, z něhož musí odejít. Snad jsem jenom unavený, pomyslel si sklesle. Když jsem unavený, všechno mi připadá příliš beznadějně.

Čekala ho v jídelničce plné parohů, akvárií, talířů, džbánek a tyrolských Alp na starých, už zašlých plátnech.

„Byla bych ti vybrala jídlo, ale vůbec nerozumím, co tu mají na tom lístku.“

Objednal večeři a ona jedla se svou ledabylou a nenapodobitelnou liknavostí, zatímco v něm narůstala nečekaná a skličující úzkost z dnešního večera, z manželské noci a ze zítřejšího dne.

„Co uděláme teď?“ zeptala se, když konečně dopila kávu. „Myslíš, že tu mají nějaký podnik anebo aspoň kino?“

„Je už skoro deset hodin, už je pozdě do kina.“

„Ale přece nepůjdeme spát, když jsme celý den pořád seděli. Co kdybychom se šli někam napít?“

Chtěl namítnout, že je příliš unavený, ale náhle před ním vyvstal obraz pokoje nahoře, těch dokonale čistých manželských postelí, a přikývl tedy.

Kráčeli po ještě ovlhlé dlažbě napříč liduprázdným náměstím, z jediného hostince se nesl hlomoz opilých hlasů – to nebylo místo, které hledali. Stoupali vzhůru úzkou středověkou uličkou, za matnými okny v tlustých zdech chladně zářila barevná světla televizorů. Na konci uličky se rýsovala mohutná stavba kostela. Všiml si, že vrata jsou pootevřená a v kostele se svítí.

„Chceš jít dovnitř?“ A zaslechl teď tlumené tóny varhan.

Sedli si do poslední lavice, kostel byl zcela prázdný, jenom kdosi neviditelný hrál nějakou moderní fugu. Opřel si hlavu o opěradlo. V bočním oltáři visel vyřezávaný gotický Kristus, nad ním se usmívala buclatá andělská tvář. Pamatoval si ji z dávných dní a na okamžik vplynul do těch časů: jak ho oblévaly mohutné vlny zvuku, čekal, kdy se ozve matčin hlas.

Znehybněla. Byla tak neuvěřitelně tichá a nehybná, že snad musela usnout; seděl tedy bez hnutí, aby ji nevyrušoval. Pak ucítil cosi vlhkého na nahé kůži své šíje.

„Co je? Ty pláčeš?“ Ale řekl to tak tiše, pokud to vůbec řekl, že ho nemohla slyšet.

„Když konečně leželi vedle sebe a on se jí dotkl rukou, odtáhla se. Ještě ne. Máme teď přece spoustu času. Povědej mi něco.“

„Holčičko, ujeli jsme skoro osm set kilometrů. Když zavřu oči, vidím před sebou spoustu červených světýlek, jak se míhají jako...“

„Proč lidi stavějí kostely?“ přerušila ho.

Pokusil se ji políbit.

„Proč stavějí kostely?“ opakovala.

Odvrátil se, ležel na zádech a levou rukou se dotýkal jejího břicha. „Ptáš se vážně?“

„Co to znamená: vážně?“

„Aby měli místo, kde se můžou shromáždit.“ Matka stála vedle něho a dávala pozor, jestli se modlí. Modlil se a cítil podivnou prázdnotu slov, která vyslovoval. „A obracet svoji mysl k Bohu.“

„Co to je: obracet se k Bohu? Ty se k němu někdy obrácíš?“

„Lidi vždycky toužili po někom, kdo je mocnější, moudřejší a spravedlivější než oni. Chtěli se vytrhnout ze světa, v němž vládne surovost a smrt. Toužili také po věčném životě.“

„Já tomu nerozumím,“ řekla. „Co je to věčnej život? Proč k tomu musejí stavět kostely? A proč tam vždycky visí Ježíš na kříži? Proč k tomu, co říkáš, potřebujou Ježíše na kříži?“

„To se ptáš doopravdy?“

„Ano. Proč mi nechceš odpovědět?“

„Protože o Ježíši se věří, že je Bůh. Je to obraz ukřižovaného Boha.“

„Ježíš je Bůh? To jsem nevěděla, že Ježíš je Bůh.“

„Tys to nevěděla?“

„A jak bych to mohla vědět? Myslíš, že se někdy se mnou někdo bavil o Bohu? Když jsem byla malá, babička chtěla, abych se modlila

za brášku, co měl obrnu, a za maminku a za tatínka, aby byli zdraví. Myslela jsem si tehdy, že Bůh vypadá jako doktor, nosí bílej plášť a brejle a může každého uzdravit. A Ježíšek k nám chodil na Vánoce, dokud ještě naši byli spolu. Myslela jsem, že Ježíšek je takové děťátko, co se narodilo v chlévě.“

„Tys o tom nikdy nic nečetla ani se neučila?“

„Nechodila jsem na náboženství. Máma chtěla, abych byla herečkou, měla strach, že by mě nevzali na školu, kdybych chodila na náboženství. Řekneš mi tedy, jak to, že byl Bůh a narodil se v chlévě?“

„A to chceš vědět teď?“

„Nikdo si se mnou ještě nepovídal o takových věcech.“

„O čem si s tebou povídají lidi?“

„Nevím, nepamatuju se, o čem si se mnou povídají. Tom rozumí jenom muzice, Bert, ten chodí do kostela, protože je Polák, ale se mnou o tom nechce mluvit. Myslí si, že bych to nepochopila. On si myslí, že jsem úplně ztracená.“

„Nikdo není úplně ztracený,“ namítl, „v tom je podstata křesťanské víry.“

„Tak řekneš mi, jak to bylo s tím Ježíškem?“

„Dobře,“ řekl unaveně. „Ježíš prý pocházel z Galileje.“

„Odkud?“

„Ze staré Palestiny, od stejného moře, u kterého leží Itálie. Bylo to v době, kdy Židé ztratili svobodu a jejich zemi obsadili Římané. A Židé čekali na nějakého vysvoboditele.“

„Co s tím mají společného Židi?“

„Panebože,“ vzdychl, „byl přece Žid. Ježíš byl Žid.“

„Myslela jsem, že byl Bůh. Říkal jsi, že byl Bůh.“

„Věří se, že v něm Bůh na sebe vzal podobu člověka. To v mnoha náboženstvích Bůh bere na sebe nějakou podobu. A když už se někdo stane člověkem, musí to udělat úplně, i s barvou kůže, i s tím, že se narodí jako Řek nebo Žid.“

„Ale jak to, že ho nakonec ukřižovali?“

„Vzal na sebe lidský osud. V tom se křesťanství liší od ostatních náboženství, že jeho Bůh vzal na sebe lidský osud až do úplného konce. Až do smrti. Až po tu strašnou úzkost, že zemře a všechno pro něho skončí.“

„A on nezemřel? Člověk přece umře, když ho ukřižujou.“

„Ano, jako člověk ano. Ale ne jako Bůh. Bůh nemůže zemřít. Aspoň tak se věří.“

„Nezemřel, a co tedy pořád dělá? Možná že leží někde v Benátském zálivu na vlnách a celý dni se na nich houpá. Ještě bych chtěla vědět, jestli taky někoho miloval, když byl jako člověk, ten Ježíš.“

„Jak to myslíš?“ zeptal se s úžasem.

„Já to nijak nemyslím,“ řekla. „Jenom mě napadlo, jestli někoho miloval ten Bůh – Ježíš.“

„Miloval lidi. Svou matku.“

„Tak on miloval svoji matku, nevěděla jsem, že měl matku.“

„Každý má přece matku.“ A uvědomil si, že tahle logika selhává, pokud jde o Boha. Nemělo smysl to vysvětlovat ani se o tom přít, všechno bylo jinak, než lidé věří a než se učí, všechno je jinak, než lidé věří a než se učí. „Je to jenom legenda,“ řekl. „Možná Ježíš ani nežil. Anebo spíš žil a byl to učitel, Mistr, vykladač Písma, který snil o království lásky a za to ho ukřižovali.“

„Já si myslím, že nemůže milovat nikdo, kdo nemůže zemřít.“

„Ale on umřel. Kdo se jednou ocitne v lidském rozměru, musí umřít!“

A najednou si s neobvyklou jasností a určitostí uvědomil, že není vyhnutí a že všechno úsilí, které vynakládá on a celé týmy vědců, může jen nepatrně oddálit to, co se musí udát. Lidský život probíhá v času. A čas je nezměnitelný a neuchopitelný. Kolik mi ho ještě zbývá? Čím naplním dny, než pro mě skončí? A před sebou, už na břehu podsvětní řeky, spatřil ji.

„Holčičko,“ zašeptal, „řekni mi: ještě mě miluješ?“

Vzbudil se uprostřed noci – v tichu uzavřené místnosti začal rozeznávat jakési znepokojivé zvuky.

„Co je,“ zašeptal, „co je s tebou? Ty pláčeš?“

Vzlyky teď nabyly zcela zřetelnou podobu, naplňovaly celou neviditelnou prostoru místnosti.

„Co je?“ zeptal se. „Co je s tebou?“

Vzlykala, jako by ho neslyšela.

Nahmatal její tvář, ale odstrčila mu ruku.

Čekal tedy, cítil úzkost z toho nevysvětlitelného a nekončícího pláče. Jako by náhodou a mimoděk vyhmátl v jejím těle skrytou a záluďnou chorobu.

Konečně se její pláč trochu utišil.

„Co je, zdálo se ti něco?“

„Mně je smutno,“ řekla hlasem, který pláč proměnil, „mně je strašně smutno. Já jsem tak sama!“

„Jsem tady přece s tebou.“

„Ty jsi taky sám a nemiluješ mě. Nikdy se mnou nezůstaneš. Nikdo se mnou nezůstane! A já nechci,“ šeptala, „nechci být pořád tak sama.“

3

„Podívej,“ zavolala, „tady je italská hospůdka!“

„Chceš sem jít na večeři?“ Byl ověšen balíčky. Už dva dny ho vláčela uličkami mezi Regent Street, Piccadilly a Carnaby. Koupila si, anebo spíše si dala darovat holínky pobité odshora dolů zlatými cvočky (och, mroži, to jsou přesně holínky, jaké jsem si představovala), kabelku, pás pobitý rovněž cvočky a spoustu všelijakých lahviček s lícidly, nad nimiž vykřikovala radostí.

Vstoupili dovnitř. Byl to laciný podnik, několik červených stolečků a proutěných židlí, na zdech fotografie Vesuvu, Fora Romana a plakáty zvoucí k návštěvě Říma, Benátek a Milána.

Malý černý mužík s uzoučkým knírkem, v oblýskaném obleku (nejspíš sám majitel), jim vybral jeden ze stolů (byly všechny prázdné).

„Konečně něco lidskýho v tomhle strašným městě,“ poznamenala.

Její výrok ho spíše popudil, ale neřekl nic. Byl unaven a znuděn stovkami párů bot, které prohlédla, ohmatala a přebrala, ohlušen neustálým řevem skrytých amplionů a oslepen ohňostrojem barev, všech těch křiklavých hadříků, šál, šátků a suvenýrů.

Určitě netušila, jak trpí a obětuje se kvůli ní, většinu času nevnímala, že ji provází.

Objednala si: *Minestra di cappelletti alla romagnola, ostriche alla veneziana a cinghiale in agro dolce alla romana*; k pití láhev *Cabernet di Treviso* a pro něho, protože si odmítl vybrat sám, telecí játra po benátsku (abys měl aspoň něco z mých Benátek v tomhle strašném městě) a smažené lanýže.

Ze všudypřítomného amplionu, zřejmě na její počest, se počala linout nasládlá hudba mandolín.

„Je to tady úplně jako tam,“ řekla. „Vidíš, jak je to tu nádherný? Za chvíli začnu mít pocit, že až vyjdu, poteče přede dveřma voda. A začnu být šťastná.“

Věděl, co teď přijde. Bude vyprávět o Itálii, nic nesdělující historky, věčné tirády, které ho ještě před nedávnem dojímalý, ale teď se jich hrozil, protože byly jen pokračováním právě uplynulého bezobsažného dne. Ale nemohl uniknout, byl chycen, připoután k ní, beznadějně spjat s jejím světem.

Sáhla po balíčcích, které položil na prázdnou židli. „Myslíš, že se na ně můžu podívat, než přinesou tu večeři?“ zeptala se. Rozvázala provázek, opatrně rozbalila papír a nadzvedla víko krabice. Zavanul k němu pach kůže, zmocnila se ho téměř nevolnost.

„Jsou krásný. Líbí se ti taky? Nemám si je jít oblíct?“

„Myslím, že je teď trochu horko na holínky.“

„Ano,“ připustila. Uložila je zase do krabice. Šustila papírem. Rozbalovala další z balíčků.

„Panebože,“ neudržel se, „copak žiješ jen pro ty krámy?“

Vzhledla k němu udiveně. „Tobě se nelíbí, že se koukám na dárky, cos mi dal? Myslela jsem, že budeš mít radost, že z nich mám radost. Ale tobě připadá, že to není dost ušlechtilý.“ Posadila se způsobně za stůl. „Připadá ti, že vůbec nevím, proč žiju. To je tím, že sis o tom se mnou ještě nikdy nepovídala. Jak mám vědět, pro co žiju?“

„Každý o tom přece aspoň někdy přemýšlí,“ řekl, ale hned litoval, že raději nemlčel.

„Tom o mně tvrdí, že nikdy nemyslím. Mě myšlení unavuje.“

Malý černý mužík před ni postavil hrníček s polévkou. Pomalu míchala nažloutlou tekutinu. „Ty žiješ, abys pracoval. Abys vymyslel něco úžasného, před čím si všichni sednou na zadek. A pitomý a strašně šeredný holky s brejličkami na tebe budou čekat před ústavem, aby ses jim podepsal do památníku. Ale já nemůžu nic vymyslet, ani by mě to nebavilo. Já se radši jen tak flákám.“

„A to tě těší?“

„Snad mě to těší, když tak žiju,“ řekla. „Anebo mě to netěší, jenom nevím nic lepšího. Ale myslím, že mě to docela těší, dokud mě někdo miluje.“

„A až tě nebude nikdo milovat?“

„Copak já vím, co bude? Třeba pak nebudu žít. Jednou měl Tom jinou holku, ani ji snad neměl, lezla jenom za ním a on z toho byl celej pryč. Řekla jsem mu, že si něco udělám, jestli ji nenechá, ale zrovna jsem měla jet prvně do Itálie a Pavla, ta už tam jednou byla, mi řekla: Neblázni, tam budeš tak šťastná, že si na něj ani nevzpomenoš. A tak jsem tam s ní jela, že ještě musím uvidět Benátky a všechno, než se zabiju, a skutečně jsem tam byla šťastná a poznala jsem, že je spousta kluků, co mě chtějí milovat, to mi udělalo dobře.“ Umlkla a věnovala se polévce.

Jestlipak cítí něco při tom, když vypráví? Mluví o smrti a o lásce stejně jako o značce vína. Vybavují se jí opravdové city a skutečná bolest a zoufalství, když o nich mluví, nebo jsou to pro ni jenom slova, která zasouvá mezi sebe a mne, aby zaplašil a ticho? Stále ještě jedla a on nebyl s to sám o ničem začít řeč, mlčel tedy a cítil vzrůstající se nevoli, prázdnotu, která čišela z těch křiklavých plakátů na stěnách, z hudby, které naslouchal, z jejích očí, ze života, který právě vedl.

Ona je možná docela šťastná a mnoho lidí na jeho místě by se radovalo, ale on to nedokázal. „Když jsem byl ještě malý,“ řekl, aby zaplašil tu prázdnotu a také protože jí vlastně nikdy nic nesdělil o sobě, „matka zpívala italské písně, vlastně to byly spíš árie z oper. A zpívala je italsky. Ale potom za války přestala, protože Italové byli naši nepřátelé.“

„Italové byli nepřátelé?“

„Ano,“ řekl, „dokonce si pamatuju na italské vojáky, hlavně důstojníky. Měli legrační uniformy, aspoň mi tehdy tak připadaly. Samé šňůrky.“ A jako vždy, když se dotkl ve vzpomínce války, začaly se mu vybavovat dávné obrazy, tanky a šedozelené uniformy německých vojáků, letadla seřazená na nebi jako hejno zrudně přerostlých tažných ptáků. „Těsně před koncem války přivezli tátovi celý transport raněných.“

„Proč mi to povídáš,“ přerušila ho, „nechci teď poslouchat o válce!“

Umlkl tedy a ona se pokusila o úsměv, o svůj naučený úsměv, který nic nesděloval a nic neznamenal a který v něm ještě utvrdil pocit skličující prázdnoty.

4

Bydleli v prvním patře malého penzionu v Camdenu. Jejich pokoj se sírovými a už potrhanými tapetami a s prošoupaným a oplzle poskvřeným běhounem téže barvy byl úzký a dlouhý, tak neuvě-

řitelně dlouhý, že kdyby do něho padla mlha, postele, které stály v protichůdných rozích, by si navzájem zmizely z dohledu. Pod jedním, jednoduchým a neumytým oknem se valilo téměř nepřetržitě šest proudů ječících automobilů. Nenáviděl ten ošuntělý pokoj, který se nehodil ke spaní a natož k milování. Tady jistě pobývají jen naprostí ztroskotanci. Ale snad to byl jen jeho pocit a ona se tu cítila dobře, a proto nehledal nic jiného.

Byla přiočilá, když vešli (seděli v té italské hospůdce téměř do půlnoci – přišlo tam několik italských chlapců a jeden z nich s ní chvíli konverzoval od sousedního stolu, zatímco on očekával pln hořké žárlivosti, kdy vstanou a umluví si spolu schůzku). Hned za dveřmi ze sebe shodila šaty a napustila do umyvadla vodu. „Myslím, že si na sebe přece jen vezmu ty holínky,“ řekla. „Snad paní hoteliérový nebude vadit, když si s nima vlezou mezi ty jejich strašný prostěradla.“

Ležel už také na posteli u dveří a nedíval se na ni. Netušil, že nicnedělání může tak vyčerpát. Snad to byla jeho chyba – nedokázal nikdy odpočívat. Nedovedl se životem ani na okamžik pohybovat volně a bez přesného záměru. Jezdil na dovolenou proto, aby si prostudoval knihy, k nimž se nedostal během roku. Chodil se koupat proto, aby se osvěžil a mohl lépe pracovat po zbytek dne. Procházel se v lese, aby si v klidu uspořádal myšlenky. Kamila to věděla a měla pro něho pochopení. Dovedla jít po jeho boku mlčky, nerušit ho, když přemýšlel, byla ochotna ho dokonce poslouchat, poslouchat jeho složité teorie, jeho nudné referáty o stále stejných pokusech, a zaznamenat, že myšák číslo to a to žil o tři měsíce déle než jeho pokrevní bratr. Kamila patřila k němu, zatímco tahle patřila do cizího, sotva srozumitelného světa, který ho v první chvíli fascinoval, ale teď ho lekal. Chtěl bych už být doma, neslyšet ji, aspoň den ji nevidět a neslyšet, moci být sám a vrátit se ke své práci.

„Podívej,“ zavolala, „nejsou krásný?“ Stála před ním nahá, na ramenou a na prsou se jí leskly kapky vody. Držela v obou dlaních své holínky tak, že si jimi podpírala ňadra.

Vzhlédl k ní a zase se odvrátil.

„Tobě se nelíbí?“ zeptala se.

„Nevím, nemám teď náladu na tvoje boty.“

„Tak ty nemáš náladu?“ Posadila se vedle něho na pelest. „Proč nemáš náladu? Už tě nudím? Nudí tě, že nevím, proč žiju? Nemám ráda, když někdo, kdo je se mnou, nemá náladu,“ prohlásila. „Nebaví mě dívat se, jak se tváříš otráveně.“

„Tak se nedívej.“

„Tváříš se otráveně celý den, má mě asi bavit celý den se dívat, jak se tváříš otráveně? Myslíš si, že bych se nemohla tvářit taky otráveně? Že s tebou je nějaká zábava?“

„Jdi si už, proboha, lehnout a mlč!“

„Budu mlčet, až budu chtít! Myslíš si, že to je taková zábava, tahat se od rána do večera s otráveným mrožem, když je všude okolo spousta krásných kluků?“

„Můžeš se sebrat a jít za nimi!“

„Taky to udělám, až budu chtít. Snad sis nemyslel, že to neudělám, až budu chtít? Ale nejdřív se budeš se mnou ještě milovat!“ Vstala a odešla na druhý konec místnosti.

Ještě šest dní. Šest dní to vydržím. Pojedeme někam dál, když jedeme, dá se to vydržet. Miluje jízdu a já vidím nové krajiny. Nové krajiny mám rád. A až se vrátím, bude všemu konec. Snad je to dobře, že jsem s ní jel sem, aspoň jsem ji poznal. Nepoznal bych ji nikdy, kdybych s ní nejel na tak dlouhou cestu.

„Oblékla jsem si ty boty,“ ozvala se. „Nechceš se podívat, jak mi sluší?“

Nepohnul se ani.

„Miláčku,“ řekla z dálky, „já to tak nemyslela. Koupil jsi mi krásné boty, já to tak nemyslela.“

Ohlédl se. Ležela nahá na bílém prostěradle, na nohou holínky. Zlaté cvočky se matně leskly ve večerním světle. „Sluší ti,“ řekl.

„Copak ty za mnou nepřijdeš?“

Neodpověděl, byl od ní daleko, tak daleko, že se mohl dívat kolem sebe, aniž ji viděl.

„Ty můj mroži, přece mě nenecháš čekat. Přece nechceš, abych tě prosila. Pojd’!“ řekla, „pojd’ ke mně. Já tě chci. Já tě miluju. Chci tě teď. Pojd’ už.“

A on tedy vstal, vysoukal se ze šatů a krácel bos po sírovém koberci, šel k ní přesto, co mu před několika okamžiky řekla. Ležela teď před ním bezostyšně a necudně polooblečená jako na obrázku v pánském časopise.

„Pojd’!“ zašeptala, „pojd’ ke mně, ty můj mroži.“

5

Byl jasný den, od blízkeho moře vál vlahý a vlhký vítr, na trávnících polehávali lidé a u jezírka děti v úhledných šatičkách krmily labutě. Ve vzduchu tkvěl pach vlhké hlíny, exotických květin a spáleného benzínu a z dálky zazníval nepřetržitý hukot aut.

„Lehneme si tady?“ zeptala se.

„Ty si tady chceš lehnout?“

„Proč ne? Můžeš mi povídat o Ježíšovi anebo o králi Davidovi.“

Na správném místě, tak jako už sto anebo dvě stě let, se kolem řečníků kupily hloučky lidí. Obdivoval ten zvyk, měl v úctě vše, co trvalo téměř beze změny po staletí: Timesy, parlament, uniformy strážní před Towerem, názvy ulic a pány v buřinkách na Fleet Street.

Pozorovala jednotlivé řečníky bez zájmu. Pokusil se jí překládat proslov obrovského polonahého a neuvěřitelně tetovaného svalovce a přestal, teprve když si uvědomil, že ta řeč nemá začátek ani konec a postrádá jakýkoli smysl: kdo taky, pokud by byl schopen pronést kloudnou a rozumnou řeč, by šel ztrácet čas tím, že by přednášel zvědavým turistům v Hyde Parku? Pocítil zklamání, jako by se slibovaná slavná hvězda nedostavila anebo přišla ochraptělá.

Stála vedle něho, z jejího obličeje se vytratil jakýkoli zájem, spala vstoje. Pak si všimla, že ji pozoruje, pokusila se o úsměv a zeptala se jako poslušné děčko: „Kam teď půjdeme?“

„Chceš se jít podívat do galerie?“

„Dobře, půjdeme se podívat na obrázky.“

Na trávníčku před galerií polo seděla a polo ležela skupina bosých a dlouhovlasých mladíků a děvčat v džínsech a roztrhaných blůzách, na velikém rozprostřeném Union Jacku rozloženo jídlo: sendviče a jogurty v pestrých kelímcích. Zastavila se a dívala se toužebně k nim.

Patří k nim, ať budu dělat cokoliv, patří k nim, a ne ke mně, chce sedět bosá na trávníku a klábosit o Benátkách, o milencích, o Ringo Starrovi, chce ležet v písku na pláži a spát, aby mohla jít večer tančit a pít a přitom si vykládat o Benátkách, o milencích, a o Ringo Starrovi a o tom, jak ležela v písku na pláži, a hledat nového milence. „Chceš si taky sednout?“ zeptal se.

„Ne, já se budu dívat na obrázky,“ a vstoupili tedy dovnitř.

Vlastně nevěděl, proč ji sem bral, ani on nijak nemiloval galerie. Bylo tu horko, spousta pláten se stále se opakujícími motivy, nezná má jména, příliš mnoho lidí. Měla pravdu, chytřejší by bylo civět do prázdná někde na trávníku, pít víno anebo pojídat meloun. Nebylo rozdílu mezi pojídáním melounu a prohlížením západu slunce J. M. W. Turnera anebo zrůd Francise Bacona – za jistých okolností se obojím jenom zabíjela nuda a zaplňoval čas.

Ještě se však nevzdal ve svém úsilí lépe naplnit její čas a vedl ji směrem k Aldwychi – stmívalo se už, když tam dorazili (zapadla cestou do dětinské herny na Piccadilly a tam u různých automatů ožila a s vytřeštěným pohledem vášnivého hráče prosázela asi osmdesát pencí), obrovské ručně malované plakáty oznamovaly poslední divadelní hity a mezi nimi planuly tiše i barevné neony.

„Chtěla bys do divadla?“ navrhl. „Na nějaký muzikál?“

„Myslíš, že bysme dostali lístky?“

Zkusil marně koupit lístky. Ostatně netoužil sedět v divadle, netoužil po ničem, leda být už doma u své práce.

Náhle si všiml malého neonu na jednom z domů. I jméno ulice souhlasilo. Lucerny u vchodu zářily a před vchodem postávalo několik mužů v černých šatech, olivřejovaný vrátný spěchal otevřít dvířka příjíždějícímu vozu. To je tedy to místo – pocítil vzrušení a nečekané dojetí.

„Co je?“ zeptala se. „Co je tady?“

„To je koncertní sál. Velice starý a vážený.“

„Ale já nechci na koncert!“

„Tady měla zpívat moje matka. Ale musela svůj koncert odříct, protože jsem se tehdy narodil. Umínil jsem si, ještě když jsem byl malý, že ji sem vezmu, ale umřela dřív, než jsem se sem dostal.“

„A proč mi to povídáš?“ zeptala se. Jako by celý den čekala jen na tuhle chvíli. Na chvíli, kdy jí odhalí místo, na němž by ho mohla zasáhnout. „A proto mě celej večer taháš ulicema, abys mi ukázal tenhle barák? Nesnáším koncerty,“ prohlásila, „nesnáším ty lidi, co na nich účinkují. Tom mě dřív tahal na koncerty, ale pak toho nechal. Ví, že je nesnáším – ty fotry ve fracích s bílýma náprsenkama a stárnoucí dámy, co se navlíknou do šněrovačky a do dlouhý zlatý róby a otvírají hubu jako u zubaře, aby každej viděl, že se učily zpívat u signory Pucciniový.“

„Proč se tak rozčiluješ? Vždyť tě nikdo nenutí na koncert.“

„A co tedy bude? Co budeme dělat celý večer?“

„Co bychom dělali? Půjdeme se najíst a pak se vrátíme domů.“

„Tak ty si představuješ, že se teď půjdeme najíst a pak že mě zase odvedeš do toho odpornýho, špinavýho bordelu?“

„A co bys chtěla dělat?“

„Chci se někde bavit. Už mám dost toho hraní si na tvou pitomou manželku, kterou si od rána do večera vodíš po smradlavých galeriích.“

„Nech toho. Nekřič tady na ulici!“

„Je s tebou nesnesitelná nuda. Proč si aspoň nesundáš kravatu? Proč se pořád tváříš, jako by ti bylo osmdesát?“ A našla s neomylným instinktem (snad sledovala, kam směřují její vrstevníci) za několika rohy tančírnu.

V černě potažené chodbě, pod červenými a zelenými žárovkami postávali výrostci v džínsech a holky v kratičkých sukních. Vystoupil po několika schodech, otevřel dveře do předsálí a okamžitě se ocitl uprostřed zběsilého elektronického řevu. Širokým průzorem do sálu zíral na to, jak se uvnitř v neustálém míhání magnéziových blesků trhaně objevují a zase mizí desítky tanečníků. Na stěně se promítaly křiklavé kresby nějakého šíleného výtvarníka. Trčel ve dveřích ohlušený a oslepený, potom se vzepřel. „Sem nepůjdu!“

„Ale já jo!“

„Ne,“ chytl ji za ruku, „sem nepůjdeme. Nechce se mi tady být.“

„Myslíš, že nevím, proč tam nechceš jít?“ vytrhla se mu. „Chceš ušetřit pár pitomých šilinků. Tahals mě do parku a po galerii, protože tam je vstup zdarma.“

„To je od tebe podlé!“

„Myslíš si, že mě máš v hrsti, že se bez tebe nemůžu nikam hnout, protože všechny prachy máš ty. Jenže pánů, co by mě zavedli do takovýho pajzlu jako ty, bych tu našla tisíc! Jsi odpornej,“ ječela. „Přilepil ses na mě. Nesnáším tě. Nenávidím tě, že se za mnou táhneš jako stín. Už tě nemůžu ani vidět.“

„Neblázni! Pojd' a neblázni!“ Táhl ji odtud.

„Nešahej na mě. Nedotýkej se mě. Nesnáším, když se mě dotýkáš. Jsi jako hroch. Hroch v saku a s kravatou. S poslitanou kravatou! Zmiz odtud. Nechci tě ani vidět!“

„Dobře, zůstaň si tady. Kolik ti tu mám nechat? Kolik budeš potřebovat?“

„Nic nepotřebuju,“ křičela. „Každej kluk, když na něj mrknu, mi zaplatí, co budu potřebovat, a odveze mě, kam budu chtít!“

Vstrčil jí do kabelky pětilibrovou bankovku a ona zmizela za dveřmi tančírny.

Čekal chvíli v té černé chodbě, kolem něho se trousily pestré košilky, sukně a blůzičky, dlouhovlasé holky, které se jí podobaly, i když mluvily anglicky. Občas otevřenými dveřmi vytryskl řev.

To je konec, uvědomil si. A pocítil lítost, dětinskou lítost nad tím, že mu ukřivdila.

6

Vrátil se do penzionu. Poličky a stůl byly plné jejích věcí, kartáčů, lahviček, štětečků, pudrů a líčidel, a na posteli ležela její pečlivě složená noční košile.

Posadil se na svoji postel. Když zavřel oči, spatřil její postavičku uprostřed černé chodby. Magnéziové blesky se rozsvěcovaly a zhasínaly. Spatřil dvě kamenné hlavy uprostřed lesa a její hlavu na staré, opelichané dece. Stála před ním v bílém kombiné v šatně s květovaným závěsem a políbila ho, líbala ho, zatímco hudba nepřetržitě hrála: ve vinárně a v tančírně a v jejím divadle a v pokoji s bubny a v kostele a v krámech, hrála všude, až mu třeštila hlava. Naklonila se k němu, šeptala mu: Miluju tě, ty seš tak hodný, nikdo na mě nebyl tak hodný. Nechápal ji; proč ho opustila, když na ni byl stále stejně hodný, když pro ni všechno obětoval, když se vzdal svého času, své práce, všeho, pro co až dosud žil, když se vzdal sám sebe jenom proto, aby ji získal, aby nějak zaplnil její prázdný čas.

Zavinil si to sám. Příliš se bál, že ji ztratí. Ale ztratil ji právě proto, že ztratil sebe. Není už nikdo. Jenom uchazeč o její přízeň. Jako tolik jiných.

Ale snad to viděl příliš ze svého hlediska. Z jejího hlediska se pravděpodobně jevil jinak. Jenže jaké je její hledisko? Její hledisko neznalo žádný životní smysl ani posedlost nějakým cílem, její hledisko neznalo budoucnost, a tedy ani závazky, neznalo věrnost,

a tedy ani věrolomnost, z jejího hlediska se neměl čeho vzdávat. Z jejího hlediska byl jen suchý, nudný (i když snad hodný) patron.

Jí bylo jedno, že se něčeho vzdával, nemusel to dělat, chtěla jen, pokud byl s ní, aby už netoužil po ničem jiném, aby si uměl lehnout na trávník v Hyde Parku a být šťastný jenom tím, že leží, aby se dovedl zahrabat někde do písku pláže a nemyslet na nic víc, než že je nad ním modrá vrstva vzduchu; aby uměl pít, opít se do bezstarostnosti a radovat se z toho, že ztratil vědomí povinnosti, světa a času. Aby vstoupil do tančírny a zapomněl, že se lze pohybovat ještě v jiném než v tomto ohlušujícím prostoru. Aby ve chvíli, kdy ji zahlédne, proměnil všechn ostatní svět i lidi ve stínové obrázky, které může nechat míhat se ve své řeči, ale nikoliv ve své mysli. Aby nemyslel na zítřejší den. Nic z toho nedokázal. A i když se odhodlal odjet sem s ní, nezbavil se ani na okamžik výčitek a pocitu nenáležitosti. Svůj svět opustil, do jejího nedokázal vstoupit. Ocitl se v prázdnu.

Odestlal si postel a svlékl se. Už nepatřil do jejího života, měl by se smířit s tím, že ani ona nepatří do jeho.

Umyl se. Její kartáček stál spolu s jeho v jedné skleničce. Vyndal ten její a položil jej na policičku.

Lehl si; zvenku ještě stále – v jediném, občas přerušovaném proudu (jak kdesi na křižovatce fungovala automatická světla) – hučelo stádo aut.

Neměl, nač by myslel, když nechtěl myslet na ni. Byl naprosto opuštěný v camdenském penzionu (za zdí teď prudce zavržala postel pod neznámým tělem), byl opuštěn od všeho, co kdy měl, od všech svých svazků, svých cílů, od všech myšlenek; ležel tu a měl pocit, že tu leží jen jeho tělo, z něhož se duch vzdálil. Snad ho tu zítra naleznou, to tělo; nebo je nalezne ona, pokud se vůbec vrátí, a povolá zřízence, kteří tělo odklidí někam do nemocnice k pitvě.

Tak tu ležel, čas nepochybně plynul, i když jej nevnímal v jeho obvyklém rozměru, byla snad půlnoc anebo ještě později, nemyslel už na ni, nemyslel na nic, ale kdesi v podvědomí čekal, celá jeho bytost

se upínala k té chvíli, kdy se přece jen otevřou dveře a ona přijde, přece jen přijde a tím aspoň na okamžik dá smysl jeho existenci, jeho trvání tady v camdenském penzionu se sírově žlutými tapetami. Prázdnota, která se v něm i před ním rozkládala, se zvolna smršťovala, měnila se v louku, nad níž se v cárech vznášela mlha. Hleděl do té mlhy tak upřeně a vytrvale, až rozeznal obrysy tří vojenských stanů. Viděl drobné třpytící se krůpěje na napjaté látce. Konečně se jeho mysl měla čeho přidržet, zachytila se domova, dávného domova, od něhož se tak zbytečně vzdálil. A vtom už k němu s jásotem vtrhly obě jeho dcerky a vrhly se k němu na postel, starší se mu obkročmo posadila na prsa, zatímco Margit mu šplhala po kolenou. A obě byly tak lehoučké, že ani nepocítil jejich váhu. Pak ve dveřích stanula Kamila v jakýchsi velice starých šatech.

Co to máš na sobě za šaty?

Už jsi na ně zapomněl? Ty jsem měla na sobě tehdy v Rumunsku! Ty jsem si vzala na tvoji počest.

Na moji počest?

Na tvoji počest, že ses vrátil.

Ano, já jsem se vrátil. Odkud jsem se vrátil? Nemůžu si vzpomenout, kde jsem to vlastně byl. Prosím tě, řekni mi, odkud jsem se vrátil?

Kamila se usmívá a děti se usmívají, tak jako se lidé usmívají, když mluví s těžce nemocným a lžou mu, že má ještě naději.

A najednou si uvědomil pravdu. Zemřel. Byl mrtev a oni vědí, že je mrtev, ale nechtějí mu to říct, proto se tak usmívají, proto je Anna tak lehoučká, že ji ani necítí, proto se Kamila začíná rozplývat, mizí, ne, zůstaň, neopouštěj mě, chci se tě dotknout, nejde to, nemohu se ani pohnout, už z ní nezůstává nic, ani ty šaty, já jsem se zabil, vzpomínám si, skončil jsem svůj život, ale nevím kde – nebylo to doma, stalo se to někde v dálce.

Je skoro jedna hodina, v místnosti dosud trvá dusno (ještě nepřišla, ale teď na ni skutečně nemyslím, myslím na svou ženu, myslím na domov); musí teď něco podniknout, aby zaplašil tíseň.

Vytáhl z aktovky dopisní papír (za celou dobu, co byl tady, poslal ženě jen jedinou pohlednici) a začal psát.

Byla to uklidňující činnost. Měl ještě ženu, měl děti. Jednou zapomeně, musí zapomenout na tu druhou, na tuhle šílenou, nepatřičnou lásku, ale oni zůstanou, setrvávají s ním a on s nimi, přece patří k sobě – tak tomu vždycky věřil, že lidé, kteří si jednou zvolí společný osud, patří k sobě po celý život: to, co jsem udělal, jsem udělal z pominutí smyslů, to bylo náhlé ochoření. A psal tak, jako by se nic z toho nepříhodilo (psal vždycky, pokud vůbec psal dopisy, jen stručné zprávy o svém zdraví, ubytování a nejnnutnějších reáliích, které ho obklopovaly), psal o obrazech v galerii, o řečnících v Hyde Parku, o tom, že náhle stanul před domem, v němž měla zpívat jeho matka. Pak si uvědomil, že sem přece nejel na výlet, ale na služební cestu, a také aby opatřil byt (tak to aspoň vysvětlil Kamile), a napsal tedy několik všeobecných vět o svých úředních jednáních, a že byt nebude těžké najít někde v Hampsteadu, ale bude nejlepší, když si jej vybere ona sama. A představil si, jak Kamila čte ten dopis (hned ráno jej musím poslat expres, jinak tam budu dřív než dopis) a Anna jí nakukuje přes rameno, a pocítil náhlou úlevu a potřebu napsat jí něco něžného; napsal tedy:

Myslím na tebe pořád, jsi jediný člověk na světě, s kterým mi je dobře, kterého mám rád, kterého budu mít rád, teprve v dálce poznávám, jak mi chybíš. Chtěl bych ted' být u tebe a držet tě v náručí a říkat ti, že jsi má jediná.

Podepsal se a schoval dopis do aktovky. Byl téměř klidný. Vrátil se ke své ženě, vrátil se do svého světa. Zítra si vyřídí, když už je tu, co bude možné, a pozítří odjede zpátky domů (když se ona do té doby objeví, vezme ji s sebou – ale už nic víc).

Lehl si opět, vzal ze stolku časopis, který včera koupil na stánku u Piccadilly. VYHUBÍME-LI HMYZ, VYHUBÍME I PTACTVO, a okamžitě usnul.

Nevěděl, kolik bylo hodin, ale mohly být dvě anebo ještě více, když zaslechl ze spaní její hlas. Mluvila s někým za dveřmi. Pronášela se svou dokonalou výslovností (byla přece jenom herečka) čtyři z patnácti slovíček, která ovládala: I thank you very, very much. A jakýsi mužský hlas s naprosto cizí a směšně šišlavou výslovností jí cosi brebentivě odpovídal.

Posadil se rychle na posteli a uhladil si vlasy – natáhl se opět po svém časopise.

Vstoupila. „Miláčku,“ řekla, „ty na mě čekáš. Já věděla, že na mě budeš čekat.“ Byla opilá.

„Bál jsem se, že nenajdeš cestu,“ žasl nad tím, jak ho oslovila.

„A já ji našla, vid’?“ hovořila rychle. „Tihle Angličani jsou tak obětaví, ačkoliv to ani nebyl Angličan, když byl skoro černej. Strašně se mnou tancoval a pak mě odved na večeři do báječného klubu, kde chodili vrchní v zelených fráčkách jako vodníci z Lucerny. Byli tam samí pracháči a přes celou zeď měli obraz nějaký královny, dal mi ústřice a ještě steak a k tomu samý divný zeleniny a koblihy v čokoládě a vypili jsme spoustu skotský, měl červenou hedvábnou košilkou se zlatýma knoflíčkama a kostkovaný kalhoty a nádherný zuby a říkal mi pořád: You are so nice (opět dokonalá výslovnost) a I love you, a chtěl, abych s ním šla ještě do jeho hotelu, ale já nešla, protože jsem si myslela, že tu na mě čekáš, a chtěla jsem ti honem všechno vyprávět, a tohle jsem ti přinesla, tohle prodávali tam, jak jsme tančili.“ A podala mu desku s nesmírným množstvím barevných figurek a bizarních hlav na obalu. „Stála dvě libry, jsou to poslední Beatles, já bych si je byla taky chtěla koupit, ale myslela jsem, že by ses zlobil, že jsem tolik utrácela, já si ji třeba k tobě někdy přijdu poslechnout!“

„Víš, že nemám gramofon!“

„To nevádí,“ mluvila rychle, „tak si ji někde přehrajeme, třeba u nás v divadle, řekni mi, máš radost, že jsem ti koupila desku?“

Stála u umývadla a prohlížela si se zájmem svou vlastní tvář ve špinavém zrcadle. „Jsem ráda, že jsem zase u tebe, ty můj mroži.

Mohla jsem jít s tím černým klukem v červený košilce, ale nešla jsem, abych už byla u tebe.“

Přivřel oči. Její slova ho hladila tak, jako by se ho už dotýkala prsty, jako by se ho už dotýkala celým tělem.

Slyšel, jak látka jejích šatů zašustila na židli. Stále se na ni nedíval.

„Proč nic neříkáš?“ zeptala se. „Ty nejsi rád, že už jsem přišla? Myslela jsem, že budeš rád, že jsem přišla, že jsem nešla s tím černým klukem!“ Přisedla si na jeho postel.

„Proč jsi to udělala?“

„Co jsem udělala?“ zeptala se užasle. „Já jsem něco udělala?“

„Tu scénu tam!“

„Chtěla jsem jít tančit,“ vysvětlila mu, „tak jsem šla. Na tom přece není nic zlého, že jsem chtěla jít tančit, anebo je?“

Neodpověděl. Odpovídal jí jenom v duchu. Urazila jsi mě. Mluvila jsi se mnou jako s uličníkem. Zahnala jsi mě jako chlapa, který tě obtěžuje. Na chvíli jsi ukázala, co ke mně skutečně cítíš. Teď nechci já tebe. Nech mě na pokoji. Najdi si někoho jiného pro tuhle hru.

„No tak, mrožíku, no tak,“ hovořila k němu jako k děcku, „už se tak nedívej, ještě se tě začnu bát. Řekni, že se nezlobíš, že jsi rád, že jsem přišla.“ Ucítil její prsty, jak se dotýkají jeho kůže, jak v širokých kruzích obepínají jeho tělo, ucítil její paže, jak ho strhují k sobě, jak ho strhují do světa, z něhož se právě pokoušel uprchnout, v němž není nic kromě toho, co právě je, kde je zapomenuto to, co bylo ještě před hodinou, a kde za hodinu bude zapomenuto to, co je právě nyní.

„No tak, no tak,“ šeptala, „že jsi rád, že jsem zase u tebe.“

A vynořila se vlastně ze tmy, do níž se pro něho už ponořila, vrátila se k němu ještě pro tuto noc, možná už pro poslední noc. Byla tu s ním, úplně s ním, byla úplně jeho pro tuto noc, pro tuto chvíli, a cítil, jak k němu stoupá rozkoš, jak se k němu vrací naděje: „Jsem rád, že jsi u mě,“ a objal ji.

„Miláčku,“ hovořila, „už na to nemysli. Já jsem tvoje, jsem teď tvoje, ty můj mrožíku,“ šeptala, „a miluju tě. Já tě miluju, že jsi mě

sem vzal, že je to tady tak pěkné, že seš tak hodný a čekal jsi na mě. Řekni, miluješ mě taky?“

A držel ji v náručí. Byla u něho, a nezůstal tedy sám, ačkoliv tuto noc už připsal samotě. Na ničem nezáleželo, než na tom, že ji drží v náručí, že ji může milovat.

„Miluju tě taky.“

„Řekni, miluješ mě hodně?“

„Ano, miluju tě hodně.“

Slyšel, jak se její dech zrychluje. „Je to tak krásné být u tebe,“ šeptala. „Je to krásné, že mě tak miluješ. Ještě mě nikdo tak moc nemiloval. Strašně potřebuju, aby mě někdo tak moc miloval. Nemohla bych žít, kdyby mě někdo nemiloval tak moc, jako mě ty miluješ!“

„Ty má holčičko, už bych nechtěl žít bez tebe.“

„Ty mě tak moc miluješ, že bys beze mne nemohl žít? Já vím, že mě tak moc miluješ, můj drahý, já jsem tvoje, s tebou je to krásné. Zůstaň se mnou už pořád. Buď ve mně už pořád. Ať to nikdy nepřestane. Zůstaň už pořád můj. Zůstaň! Já to nevydržím, dneska to nevydržím, je to tak moc. Umřu. Dneska umřu. Můj mrožíčku, miluj mě. Miluj mě pořád. Nepřestaň mě nikdy milovat. Ted' jsi můj. Ted' jsem tvoje. Jsem úplně tvoje. Já tě mám ráda. Můj mroži, já jsem ted' šťastná.“

Usnula přitisknuta v jeho náručí. Vstal. Byly tři hodiny ráno, cítil v hlavě tupý tlak a třásl se i v tom dusném vzduchu.

Co bude dál? Nedokážu už pokračovat v tom jejím způsobu života. Musím jí říct, že bychom to měli skončit, už to musíme skončit, nebo se začneme nenávidět.

Stejně se za čtyři anebo pět dní vrátíme, pak už mi zbývají jen dva týdny, odjedu, vzdálím se od ní a tím to skončí. Za rok na sebe zapomeneme, za rok ona na mne jistě zapomene!

Ale chci, aby na mne zapomněla? Nepřeju si, aby i po tom roce mě o půlnoci volal telefon, aby na mne čekala v tom bláznivém pokoji s bubny?

Našel ve svém kufru tubu s prášky pro spaní, spolkl jeden a opět se vrátil k ní. Spala tvrdě. Dotkl se dlaní její paže. Kam se poděly, kam se zřítily dny, kdy měl rodinu a děti a klid, kdy mohl snít o svých objevech?

Člověk nemůže mít všechno, neunese dvě vášně, jedna stráví druhou a nakonec ho zničí, chtěl bych teď sedět za psacím stolem a přemýšlet, o čem jsem to vlastně vždycky přemýšlel, jaký byl můj obor? VYHUBÍME-LI HMYZ, VYHUBÍME I PTACTVO, miloval jsem večerní klid, světlo stolní lampy, skřípění pera, hledám si cestu, začínám tušit směr, kterým se vydám, chvěju se očekáváním, přeji si, aby noc neskončila, aby mě nezaskočila únava, a vtom telefon, běžím do kuchyně, jsem bos, cítím chlad, ledový chlad dlaždiček.

Jsi to ty, můj mroži? Ty ses už vrátil? Čekala jsem na tebe celý ten rok. Miluješ mě ještě?

Když se vzbudil, bylo už hodně pozdě, neboť zvenku naplno rachotily automobily. Spatřil ji sedět polooblečenou u stolku, četla dopis, který napsal včera své ženě.

„Ten dopis není pro tebe!“ řekl. „Kde jsi ho vzala?“

„Tak to nebylo pro mne? Ale psal jsi ho přece ty!“

„Nepsal jsem ho tobě!“ řekl. „Jak ses mi mohla hrabat v tašce?“

„Hned jsem poznala, žes to psal ty!“ řekla. „Takový blbosti můžeš napsat jenom ty: Teprve v dálce člověk pozná, jak bych teď chtěl být u tebe a jak tě strašně miluju. Prostě bych bez tebe nemohl žít. Ta tvoje žena s tebou musí mít zábavu.“ Trhala dopis na malé kousky a házela je do koše. „Ale někdy to musí nudit,“ řekla, „když člověka někdo miluje tak děsně, že to bez něho prostě nemůže vydržet!“

Nenáviděl ji: rozcuchanou, opuchlou od spánku, cizí a zlou, nenáviděl ji tak, že ji měl chuť bít, srazit z té židle a bít ji, kopat do ní, umlčet ji nějak, aby se mu už nemohla posmívat.

„Poslyš,“ řekl u snídaně (už seděla opět proti němu dokonala: nalíčená, učesaná, v oranžových šatech s velkými fialovými skvrnami a ohnivými slunci z Carnaby, takže dva indiští mladíci,

kteří u sousedního stolku pojídali svoji porci šunky s vejcem, od ní nebyli s to odtrhnout pohled), „bylo to od tebe sprosté, že jsi mi četla ten dopis. Ale nemusím ti to aspoň říkat.“ Zaváhal na okamžik. Jeho zlost rychle odplývala. Co bude potom? Co budu dělat bez ní?

„Co mi nebudeš muset říkat?“

„Až se vrátíme,“ řekl, „necháme toho.“

„Čeho necháme?“

„Nebudeme už spolu chodit!“

„A my spolu chodíme? Tobě se zdálo, že já s tebou chodila? Myslím, že jsme spolu dělali jiný věci, než že jsme spolu chodili.“

„Nebudeme se hádat o slova,“ řekl rychle. „Doufám, že mi rozumíš. Máme ještě pět dní tady. Jestli tu vůbec chceš zůstat. Nebudeme se hádat těch posledních pět dní.“

„Budu se hádat, kdy budu chtít,“ prohlásila. „Budu se s tebou hádat třeba celých těch pět dní, když se mi bude chtít.“

„Dobře, jak si přeješ.“

„Budu se s tebou hádat třeba i potom, budu se s tebou hádat třeba ještě rok, když budu chtít!“

„Ne,“ řekl vítězně, „to nebudeš. Protože odjedu. Za pár dní odjedu zase sem!“

„Tak ty myslíš, že pojedíš zase zpátky sem do Anglie?“

„Přece to víš, přece víš, že sem pak pojedu na celý rok.“

„Třeba nepojedeš, třeba tě nepustím!“ Zarazila se, jako by o něčem přemítala. „Třeba tě zabiju, když budu chtít!“ A usmála se na ty dva mladé Indy u sousedního stolu.

Kapitola desátá

1

Konečně zastavil před svým domem, vzhlédl vzhůru k oknům (Kamila říkala, že se zdrží venku, jak to nejdéle půjde, kéž by to udělala, aspoň bych si den odpočal, den bych byl sám), okno však bylo otevřené a náhle v něm zahlédl mihnout se plavou hlavu.

„Táta! Táta přijel!“

Vystoupil z auta, po schodech pádí dětské kroky. (Kolik let jsem ji už neviděl?)

„Táto, cos nám přivez?“

„Táto, Anča sežrala broskve a napila se na ně mlíka a dostala sračku!“

„Nebud' sprostá, ty!“

„Kde je máma?“

„Máma je v zahradě. Já pro ni běžím. Cos nám přivez?“

„Ona kecá, já se žádnýho mlíka nenapila.“

A tady už kráčí moje žena, moje žena, měla by míň jíst, trochu se upravit, proč nosí tak zmuchlané šaty, musím ji políbit, musím ji obejmout – je to moje žena.

„Davide, ty špatně vypadáš. Hrozně jsi zhubl!“

„Bylo to únavné.“

„A proč jsi jel autem? Co to bylo za nápad, jet tam autem?“

„Přišlo to nejlevněj!“

„Vždycky říkáš, že auto se vyplatí, až když jede víc osob!“

„Ano, ale ne do ciziny. Vzal jsem si benzin do kanystru – ušetřil jsem valuty.“

„Ale musela to být strašná cesta. Taková dálka. Máš kruhy pod očima.“

Mluví cizím hlasem. Mluví úplně jinak. Ne, mluví stejně, jenom jí jinak slyším. Musím jí pohladit. „Zato ty vypadáš dobře. Opálila ses.“

„Přijeli jsme teprve předevčírem. Bylo tam hezky. Proč jsi nám tak málo psal?“

„Ale já psal dost.“

„Přišly jen dvě pohlednice. Vyřídil sis všechno?“

„Všchno!“ Skutečně jsem zašel na fakultu. Nezastihl jsem tam skoro nikoho – pochopitelně, začátkem srpna. Jednu hubenou oškliovou sekretářku, která o mně neměla ani tušení, jsem musel půl hodiny přemlouvat, aby mi prozradila, kdy bych mohl zastihnout Forda, a jeden nudný a přátelský asistent mi mermomocí chtěl předvést laboratoře, a přitom mi dokazoval, jak se všichni na mne těší, a tak jsem tam strávil celé dvě hodiny, zatímco ona seděla v baru naproti muzeu a pila gin, který jsem jí objednal, a já nemyslel na nic jiného než na to, že ji třeba omrzí čekat, že k ní určitě přisedne italský, brazilský anebo jiný mládeneček odkudkoliv a odvede ji. Toho jsem se bál, ačkoliv jsme se v podstatě rozešli, ačkoliv jsem jí oznámil, že už je konec, že to jsou poslední dny, co jsme spolu, poslední tři dny to byly, a právě proto, že poslední tři dny, bál jsem se, že mi ji někdo odvede a že mě připraví ještě o ty tři poslední dny s ní.

„A byt jsi našel?“

„Ne, byt si vybereš sama. Tam to není jako u nás. Byt se najde snadno. Anebo celý dům. Ale o tom jsem ti přece psal v dopise.“

„Žádný nepřišel. Asi ještě přijde.“

„Táto, pojd' už nahoru. Já ti pomůžu kufr.“

„Ne, maličká!“

„Já už nejsem maličká.“

„Dobře. Vezmi tyhle dva balíčky. A nahoře je můžeš rozbalit.“ A stojím v našem jediném pokoji, vytahuji z kufru dárky: knížka o psech pro Annu a prasátko, které tančí, já tati, to je krásné, ono samo tančí, a svetr pro Kamilu. (A ty nekoupíš nic svý paní? – Něco jí koupím, ale nevím co. Snad svetr. – Počkej, já ti ho pomůžu vybrat, já

ráda vybírám svetry. Já vyberu tvý ženě svetr. Podívej, třeba tenhle, ten je krásně divokej! – Ano, až moc! – To se teď nosí, ty blázne. Ty bys jí koupil nějakou pohřební vestu. Vždyť je to taky holka. Copak to taky není holka, ta tvoje žena?)

„Ty ses zbláznil, Davide, copak tohle můžu vzít na sebe?“

„To se teď nosí. Všechny holky tam nosily takové věci.“

„Ale já přece nejsem žádná holka, Davide. Mám dvě děti.“

„To nevadí, že máš dvě děti.“

„Je to od tebe hezké, že mě tak chceš vidět, že mě chceš vidět, jako by mi bylo dvacet, ale lidi by se mi v tom smáli.“

„Táto, přelož mi, jak se jmenuje ten pes.“

„Táto, budeš nám večer povídat o morčatech?“

„To víš, že budu, maličká.“

„Já už nejsem maličká.“

„Proč jí pořád říkáš: maličká?“

„A proč bych jí tak neříkal?“

„Nikdy jsi jí tak neříkal!“

„Táto, to prasátko už netančí!“

„Počkej, já se podívám.“

„Máš hlad, Davide? Co bys chtěl jíst?“

„Táto, kdy nám budeš povídat, jaký to tam bylo?“

„Je tu od oběda kousek kuřete. Mám ti ho ohřát? A kdes tam vlastně bydlel?“

„V takovém penzionu v Camdenu.“

„Kde to je?“

„Já nevím, jak bych ti to popsal. Až tam budeme, tak ti ho ukážu.“ (Předvedu ti pokoj, kde jsme se milovali, kde jsme se nenáviděli a zase milovali, předvedu ti tlustou majitelku v paruce a ve řvavě fialových šatech; vytřeští na tebe svoje zapudrované oči, jak ses změnila, jak jsi ztloustla a zestárla za těch několik dní, co nás neviděla.)

„A to jsi tam byl celých deset dní?“

„A kde bych byl?“

„Mě jen napadlo, cos tam tak dlouho dělal. Říkal jsi, že se vrátíš dřív.“

„Tam bylo práce. Chtěli, abych už tam rovnou zůstal. Počkej, až ti budu vyprávět. Ale přijel bych dřív, jenže jsem čekal na Forda, až se vrátí z dovolené.“

„Myslela jsem, že tě pozval, že jsi tam jel za ním. Jak to, že na tebe nepočkal?“

A zase už něco tuší, snad už to skončí: to věčné a tiché a zoufalé vypytování. Je mi tě líto, protože tě klamu. A ty to tušíš a chceš znát pravdu a zároveň se jí bojíš jako nemocný. Já jsem tvá rakovina. „Neměli jsme to domluvené. Byl tam jeho asistent. Ten ode mne chtěl...“

„Táto, pojď nám vyprávět, my už jsme umyté.“

Posadil se doprostřed pokoje. Ze zdí se smějí Donald a spousta psích fotografií. Ty tu dřív nebyly, přivezla je asi od babičky.

„Poslouchejte tedy. Tam stojí nádherný palác. Královský palác a v tom paláci žijí skuteční králové a královny.“ A čekám v zástupu před palácem a vidím tě, jsi krok přede mnou, tvé dlouhé černé vlasy mi vlají do tváře. V tom davu jsi jediná známá bytost a raduji se z toho, že tě mám.

„Tak co bylo u toho paláce, táto?“

Nemůžu vyprávět o ničem skutečném. Všechno je spojeno s ní. Musím si vymýšlet. Ale nemůžu si vymýšlet, protože se mi chce myslet na ni. „Před palácem každé poledne nastoupí vojáci na koních v nádherných červených uniformách a v čepicích, které už jsou nejmíň čtyři sta let staré.“

„To se ještě nezkazily?“

„Co se ještě nezkazilo?“

„Ty čepice, když jsou tak staré.“

„Čepice se přece nemůžou...“

„Ona je pitomá, táto, já jí to vysvětlím. Čepice se nemůžou...“

Leží na břehu moře, má úplně nové plavky, pohlednicově modrá barva na šedožlutém písku, je to opuštěný břeh a pískem tu prorůstá vysoká tráva, nad námi poletují racci.

Myslíš, že tu můžu ležet nahá?

„Tak povídej, táto!“

„A ti vojáci pochodují kolem sebe jako na hracích hodinách, otáčejí se a zvedají směšně nohy. Nakonec si vymění místa.“

Svléká se a teď téměř splyne s pískem, jenom vlasy se černají jako z moře vyplavené chaluhy.

Kam jdeš?

Chtěl jsem se projít po břehu.

Zůstaň u mne. Chci, abys byl se mnou. Slyšíš příboj? Miluju, jak řve moře.

Drží mě, tiskne mě k sobě. Svíjí se v mém náručí, a ačkoliv za mnou šplouchají vlny, slyším, jak sténá.

Už jenom dva dny. Od té chvíle, co jsem jí řekl, že je konec, jako by najednou o mě začala stát. Volá mě a nechce mě pustit na krok od sebe. Jako by mě skutečně začala milovat.

„A co dál?“

„Už buďte zticha. Je pozdě. Uvidíte všechno samy.“

„Vždyť jsi nám nic nepovídal!“

„Nechte už tátu, je unavený!“

Připadlo mu nezvyklé a téměř divné, když uléhal po bok své ženy, ale snažil se na to nemyslet, snažil se nemyslet na nic (tak to dělá ona, když uléhá po bok tolika různým mužům), naštěstí byl tak prostoupen únavou, která mu zastírala vědomí, anebo snad ho prostupovala nově objevená a otupující lhostejnost, že už nic necítil, nic mu nevadilo, mohl se dokonce milovat se svou ženou, i když přitom sotva vnímal, co činí.

„Davide, co je s tebou?“

„Co by se mnou mělo být?“

„To nejsi ty, Davide! Cos mi to pořád šeptal?“

„Já nevím – říkal jsem ti, říkal jsem ti, že tě mám rád.“

„Říkal jsi mi taková slova, jaká jsi mi nikdy neřikal.“

„Mám tě přece rád. Stýskalo se mi po tobě, když jsem tě tak dlouho neviděl.“

„Já vím, ale to nejsi ty, Davide, anebo si myslíš, že já nejsem já.“

„A kdo teda jsi?“

„Já nevím, kdo myslíš, že jsem. Asi ta holka, na které jsi chtěl vidět ten svetr.“

„Ten byl přece pro tebe.“

„Davide, byl jsi skutečně celou tu dobu v Anglii?“

„A kde bych byl?“ Vstal. Bosé nohy pleskaly o zem. V náprsní kapse měl svůj pas. „Tady si to můžeš přechíst. Máš to úředně ověřené, že jsem tam byl celou tu dobu.“

„Přece nemyslíš, že tě budu kontrolovat.“

„Jen si to přečti!“

„Ne, já ti věřím. Odpusť, Davide, jsem hrozná. Mně se někdy jenom zdá, že už jsem taková – že už na mně nic není, proč bys mě mohl mít ještě rád.“

Ticho.

„No řekni, co na mně máš?“

„Jsi přece moje. Jsi moje nejkrásnější.“

„Ty si to pořád ještě myslíš?“

Jsem tak unavený. Z těch slov, z milování, ze lží, z hádek, z přetvářky, jsem v tom sám jako uprostřed moře. Jsem sám, protože už ji neuvídím, ačkoliv je ve stejném městě jako já. „Pořád si to myslím.“

„To je od tebe hezké, Davide, mně se po tobě stýskalo.“

Moje žena leží stočena v mém náručí a spí. Tu poslední noc takhle spala ona na sedadle auta. Bylo to ve Francii, ale nevím kde. Neznám a nepamatuji si jména departementů, nezáleží mi taky na nich, bylo to asi pět hodin jízdy od pobřeží, projeli jsme bouřkou, takovou bouří, že většina aut zmizela ze silnice, ale my jeli dál, a k večeru, když už se stmívalo, jsme odbočili na vedlejší silnici a jeli jsme po

břehu jakéhosi jezera, z tmavé hladiny se kouřilo, jako by voda byla ve varu, a potom ještě po písčné cestě, písek se napil vodou a měkce se bořil pod koly auta, kolem cesty zmáčené trnkové křoví. Tam jsme zastavili a musel jsem sundat ze sedadel spoustu balíků a bedničku s dosud nevypitými džusy a všechno položit do písku pod auto a rozložil jsem sedadla a upravil dvě nepohodlná lůžka. Mezitím se úplně setmělo, v dálce šlehaly němé blesky, kousek od toho místa musela vést trať, protože hlučně přejel vlak, ale jinak tu bylo naprosté ticho. Slyšel jsem, jak kapky bubnují o střechu vozu, a racky, kteří křičeli ve vzduchu, a napadlo mě, že už se nikdy nedokážu vrátit: vrátit se ke své práci a ke své ženě, zbytečně usiluji odjet, smysl mého života už nespočívá v tom, abych odjel do ciziny a něco dokázal. Smysl mého života tkví v tom, abych ji držel v náručí, abych mohl naslouchat jejímu dechu. A protože skutečný smysl života, aspoň tak, jak jsem tomu až doposud rozuměl, nemůže spočívat v ničem podobném, můj život nemá skutečný smysl, je to jen tento okamžik blaženosti vytržený z prázdna.

Blížila se půlnoc, a ačkoliv byl k nevědomí unaven, dosud neusnul. Čekal, jestli se snad přece jen neozve telefon, který by porušil tuto jeho bezsmyslnou existenci a dal jeho životu opět řád své do sebe uzavřené marnosti.

2

Byt je plný harampádí. Papírové krabice, kufrы a bedny s knihami.

„Proč, proboha, bereš tolik hrnců?“

„Myslíš, že je nebudeme potřebovat?“

„Já nevím, ale nejedeme tam přece na celý život.“

„Rok, to je jako celý život – aspoň pokud se týká hrnců.“

„A těch hadrů? Copak vám nestačí dvoje nebo troje boty?“

„A co když budeme chtít do divadla? A v zimě holky musí bruslit! A něco do deště. Tam přece hodně prší!“

„Dobře, já už nic neříkám.“

„Mám vzít velkou konvici na čaj, nebo tu od babičky?“

„Vezmi, jakou chceš!“

„Proč se utrhuješ, já se tě jenom ptám!“

„Mě nezajímají čajové konvice. Kašlu na všechny hrnce, boty a konvice!“ Budu mít s sebou spoustu hrnců, bot a košil, ale nikoho, koho skutečně miluji. Proč odjíždím? K čemu? Ani přednášky jsem nedokončil. Sotva třetinu. Všechn čas tam strávím jejich psaním. Ta cesta už nemá smysl. Jedu tam jen proto, že jsem tam kdysi chtěl jet. Že jsem ve svém bývalém životě řekl: Ano, chci tam jet.

Sedla si doprostřed všeho harampádí a rozplakala se. Pláče, protože na ni křičím. Protože ona tam také nechce, jede kvůli mně, a já na ni křičím. Jede kvůli mně, a já tam nechci.

„Už toho nech, jsi unavená, pojd' spát.“

Dneska v noci se mi zdálo, že v telefonní budce vytáčím její číslo. Budka stála na ulici, kolem v jednom kuse hřmotily obrovské bílé a modré nákladáky, nebyl jsem s to zaslechnout hlas na druhé straně. A potom se mi zdál zcela nepochopitelný sen. Byl jsem dozorcem vězňů, nevím kdy, jestli za války anebo teď, tábor jsem viděl ve snu docela přesně: spousta dřevěných baráků uprostřed hor, já sám měl uniformu, holínky a psa. Přivedli mi jakéhosi vězně, kterého jsem měl vyslyšet. Postavil se proti mně a usmíval se, potom mi plivl do tváře (tu scénu jsem viděl v nějakém dávném filmu); začal jsem ho bít a on se mi smál, a já ho bil a on mi plival do tváře a já ho bil a kopal jsem ho, a pak jsem na něho pustil psa a díval jsem se, jak se mu zakusuje do hrdla, nenáviděl jsem ho přitom, tak jsem ho v tom snu nenáviděl, že nechápu, kde se ve mně vzalo tolik nenávisti. Koho vlastně toužím zabít ve svém nevědomí? Ji, sebe, tu, která teď už spí po mém boku, či jen svoje svědomí?

Tu poslední noc, když se ke mně krčila na nepohodlném lůžku ze sedadel auta, kde jsme chvílemi spali a zase procitali a milovali se a zase usínali, zatímco na střechu dopadaly měkké kapky deště a ve vzduchu stále křičeli racci, mi najednou zašeptala: Viděl jsi to jezero? Pojed' k němu. Pojed' do něho!

Ty se chceš koupat?

Pojed' do něho i s autem. Pojedeme spolu po dně.

Zbláznila ses?

Ne. Chci jen jet s tebou po dně jezera.

A ticho. Myslel jsem, že spí, snad jsem taky dřímал, déšť uspával a potom najednou šepot: Pojd', miláčku, pojedme tam. Pojd', chci tam s tebou jet! Budeme se tam milovat, než přijde voda.

Jsi blázen.

Já tam chci jet.

Mlč!

Je to také jako sen, noc ve voze na opuštěné cestě v polích mezi tratí a neznámým jezerem za deště. Umlčet ji polibky. Zadržet ji rozlámaným tělem. Mezi jednotlivými steny šeptá: Chci tam. Nechci tu zůstat. Jed'! Jed', miláčku!

A uprostřed noci jsem tedy vstal a za deště, bos, čvachtaje v mokrém písku, jsem zase házel do vozu balíky a teď už promočenou krabici s džusy a složil jsem sedadla, a v tu chvíli jsem si všiml, že po naší pravé ruce nad nekončícím mořem zamlžených luk svítá.

„Náhle do ticha noci telefon. Snově vzdálený hlas: Jsi to ty? Ještě jsi neodjel?“

„Odkud voláš?“

„Já jsem u Toma. Ale on tu není, zase hraje někde v Benešově. Bude tam nejmíň měsíc. Já jen chtěla vědět, jestli jsi už odjel.“

„Neodjel jsem, já přijdu, holčičko, já za tebou hned přijdu.“

3

„Tak ty jsi přišel?“

„Jsem u tebe, maličká!“

„Ještě jsi na mě nezapomněl? Ne, nesahej na mě, ty už tu nejsi! Už jsme se rozloučili. Nemůžu na sebe nechat sáhnout někoho, kdo tu není!“

„Ještě jsem neodjel.“

„Ale odjedeš, už tu skoro nejsi. Už jsem si odvykla. Už jsi úplně cizí pán. Pan doktor... Jenže já vždycky zapomenu, jak se vlastně jmenuješ. Pan docent Mrož. Víte, kdo mi psal, pane docente? Koukejte, Igor. Přijede asi příští týden. To už vy tu nebudete. To už budete úplně cizí pán.“

„Neříkej to! Nebudu nikdy cizí. Ty taky nebudeš nikdy cizí.“

„Nedojímejte se, pane docente.“

„Prosím tě!“

„Neproste!“

Ticho. Dívám se na ni. Sedí v pestrých, skoro průsvitných šatičkách z Carnaby a kývá bosýma nohama. Není to ani týden, co jsme se viděli naposledy. Je to šest dní. Tak dlouhá doba, že mi připadala k nepřečkání. Plavu mořem, v němž není ani maják. Jen nepatrná naděje, že na druhém konci je opět břeh. Že se po roce vrátím a ty tu budeš, i když mě už nebudeš znát.

„Co děláte, pane docente? Už máte zabaleno?“

„Už balíme. A neříkej mi tak. Prosím tě!“

„Neproste!“

Vstala. „Chcete kávu?“

„Přišel jsem, protože už jsem bez tebe nemohl vydržet. Přišel bych, i kdybys nebyla zavolala.“

„Tak vy byste přišel, i kdybych vás nezavolala? A co dělá vaše žena? Vaše tlustá a spokojená manželka? Už připravila hrnky a struhadlo? Řekni jí, aby si nezapomněla vzít struhadlo!“

„Nemluv o ní, proč o ní mluvíš?“

„Patří přece k tobě. Nebo myslíš, že nepatří? Patří k tobě tak, že si ji bereš spolu s těma hrnkama a se struhadlem. Nesnáším ji. Nenávidím tvou manželku, co se dá zabalit do kufru a odvézt s sebou jako prostěradlo!“

„Netěší se tam vůbec,“ řekl zbytečně.

„A tebe taky nenávidím, spakuješ si svoji rodinku a knížky a struhadlo. Myslíš, že nevím, že už tam zůstaneš?“

„Ale já... Přísahám ti...“

„Nech si svoje přísahy. Přísaháš a prosíš! Proč jsi sem vůbec ještě jezdil? Proč se chodíš připomínat? Už jsem na tebe ani nemyslela.“

„Ale volala jsi přece!“

„Chtěla jsem vědět, jestli už jsi odjel. Jestli už jsi vypad s tou svou rodinkou.“

„Holčičko, nemohu za to, že musím odjet. Chtěl bych tu radši zůstat s tebou. Chtěl bych být pořád s tebou, protože tě miluju.“ Pokusil se ji pohladit po vlasech.

„Nesahej na mě,“ odstrčila mu ruku. „Takový kecy – nemůžu za to a chtěl bych být pořád s tebou, protože tě miluju. Ze samý lásky už spěcháš na vlak. Nech si ty svoje pitomý řeči o lásce, a že se vrátíš. Otoč se! Otoč se hned!“

Otočil se a slyšel rychlé zaskřípání zipu a zašustění prádla. Potom zavrzal gauč.

Ležela, deku přitaženou až k bradě. „Tak pojd!“ řekla. „Na co čekáš? Proč jsi sem přišel? Za chvíli budeš muset jít za svou pitomou tlustou manželkou, a tady sedíš a kecáš, jak mě miluješ.“

4

„Neodcházej ode mě, miláčku, můj mroži, zůstaň ještě u mě, já tě chci mít u sebe, dneska už jsem ti musela zavolat. Dokud jsi ještě tady. Zůstaň u mě. Koho teď budu volat, když zůstanu v noci sama?“

Kdo mi hodí do schránky orchidej? Kdo mě poveze v noci autem? Víš, kdy jsem tě začala milovat? Tu první noc v autě, když jsi seděl vedle mě a funěl jsi jako tuleň a nepolíbil jsi mě. Každý by mě zkusil líbat, ale ty ses bál. Odvez mě! Já chci s tebou zítra jet autem a jíst. Tys mě vždycky krmil a říkal mi krásný věci.“

„Holčičko, vždyť já se k tobě zase vrátím.“

„Nechci, aby ses vracel. Zůstaň tu se mnou. Chci, abys tu se mnou zůstal pořád. Miláčku, můj mroží, obejmi mě pevně. Teď cítím, jak mě objímáš. Chci, abys mě pořád takhle objímal. Když jsem u tebe, vím, že jsem v bezpečí. Víím, že mě miluješ, u tebe mi je dobře. Ty mi děláš samý hezký věci a já tě za to miluju, já budu za to tvá, já u tebe zůstanu, budu se s tebou milovat, budeme se milovat, až zešílíme. Budeš za mnou chodit v noci, anebo za tebou budu chodit já, přijdu, kdy budeš chtít, protože tě mám ráda, přijedu, kam mě zavoláš. Zůstaň tady, neodjížděj, miláčku, zůstaň u mě, nenechávej mě tu, přece víš, že jsem tvá, nikdy jsem nikoho nebyla tak moc, jako jsem tvoje. Vždyť jsem ti zavolala, sama jsem tě zavolala, ačkoliv jsme se už rozloučili.“

„Dobře. Ale co bude, když zůstanu, jak budeme žít? Copak můžeme žít tak, jako jsme žili až doted?“

„Já nevím, já nevím nic, co bude. Já chci, abys zůstal. Abys na mě byl hodnej. Já potřebuju, aby na mě byl někdo hodnej.“

Za oknem svítá. Nemám sílu odejít a víím, že nemůžu zůstat. Všechno, co udělám, bude špatné.

„Miláčku, ty zůstaneš, zůstáváš, víím to, cítím to, pojď ke mně blíž, já tě chci, jsem tvoje, já se z toho zblázním, jak je mi s tebou dobře, jsem úplně tvoje, nikdy jsem nebyla tak moc tvoje.“

A cítím znovu tu rozkoš, které jsem obětoval všechno, pro kterou obětuji všechno, miluju ji, miluju tě, maličká, zůstanu s tebou.

5

Kamila sedí v kuchyni a pije čaj z plechového hrnku (porcelánové už jsou v bednách). Má červené oči a je bledá. Bůhví jak dlouho je vzhůru.

„Davide, tys byl celou noc pryč.“

Je půl sedmé ráno, nemá už smysl předstírat cokoliv.

„Ona mě v noci volala.“

„Ona?“

„Bylo jí špatně a volala mi. Je tu sama. Zavezl jsem ji do nemocnice.“

„Proč volala zrovna tebe?“

„Nezná nikoho jiného, kdo má auto.“

„Do které nemocnice jsi ji vezl?“

Stejně nezná její jméno. „Na Bulovku.“

„A proč jsi mě nevzbudil?“

„Nechtěl jsem tě budit, myslel jsem si, že se hned vrátím.“

„A to bys mi ani neřekl, žes za ní jel!“

„Proč bych ti to neřekl, ráno bych ti to řekl, jenom jsem tě nechtěl budit.“

„A co jí bylo?“

„Nevím, ještě. Snad slepé střevo. Musejí to vyšetřit.“

„Nechali si ji tam?“

„Ano.“

„Na kterém oddělení?“

Zpozorněl. „Na chirurgii, myslím, že to byla chirurgie.“

„Ty ani nevíš, kam jsi ji vezl?“

„Chirurgie to byla.“

„Jaký pavilon?“

„To si nepamatuju,“ řekl unaveně, „číslo si nepamatuju.“

Šla k telefonu. „Ale chirurgie to byla?“ zeptala se.

„Co chceš dělat? Vždyť ani nevíš, jak se jmenuje!“

„To nevadí,“ řekla, „jistě tam v noci nevozí tolik děvek se zánětem slepého střeva. A pak, snad mi řekneš, jak se jmenovala, přece tě

taky zajímá, jak se jí daří?“ Listovala v seznamu a pak vytočila číslo.
„Prosila bych chirurgii.“

Dost možná, že tam v noci přivezli dívku se zánětem slepého střeva. Je to dost velká nemocnice, ale stejně to nemělo smysl. „Nech toho, nevezl jsem ji tam. Byl jsem u ní.“

Zavěsila. „Tak ty jsi mi lhal.“

Mlčel.

„Vím, že mi lžeš,“ řekla. „Tušila jsem to. Ty jsi s ní chodil! Chodil jsi s ní celou tu dobu!“

„Chodil jsem s ní.“

„Máš ji rád?“

„Ano, když se tak ptáš. Nedovedu vysvětlit, jak se to stalo.“

„A tys neměl ani tolik čestnosti, ani tolik odvahy...“ Hlas se jí zadrhl.

„Myslel jsem, že mě to přejde. Že až odjedeme, tak mě to přejde. Nechtěl jsem tě trápit.“

„Ty myslíš, žeš mě netrápil?“

„Vím, že jsem tě trápil, ale nechtěl jsem víc, než to bylo nutné.“

„Než to bylo nutné?“ opakovala s úžasem. „A co bude dál? Myslíš si, že pojedu s tebou tam do té ciziny, když už mě nemiluješ?“

„Nepojedu tam!“

„Nepojedeš? Vždyť jsi mě nechal zabalit všechny věci!“

„Dneska v noci jsem si to rozmyslel!“

„U ní?“

„U ní. Nemohu ji tu nechat samotnou.“

„A co tvá práce? Myslela jsem vždycky, že tvá práce ti je nade všecko. Anebo aspoň nad nás všechny.“

„Asi jsem se změnil.“

„Změnila tě,“ opravila ho. „Děvka tě změnila.“

„Nemluv tak o ní.“

„Je to děvka,“ prohlásila nenávistně. „Lézt za ženatým chlapem, co má dvě děti. Ještě řekni, že za to nic nechtěla!“

„Nemá to smysl!“

„Co teď uděláš? Půjdeš za ní, když ji tu nemůžeš nechat samotnou?“

„Má přeci muže.“

„A kde tedy zůstaneš? Nebo si představuješ, že já se mám o tebe starat a ty si budeš chodit za ní?“

„Ne. Nepředstavuju si nic. Nechtěl jsem od vás odejít. Nech mě aspoň trochu času, abych se rozmyslel.“

„Ale já tě nechci,“ řekla prudce, „nechci tě tu!“

„Budu se snažit, abys mě viděla co nejmíň!“

„Bože,“ rozvzlykala se, „jaký jsi sprosták! A cynický. Co to z tebe udělala ta děvka? A kufry jsem zabalila. Tolik zbytečné práce.“

„Víš dobře, že nemám kam jít.“

„Můžeš jít k otci. Je stejně sám.“

„A co řekneme holkám?“

„Na to jsi měl myslet dřív. Já jen vím, že tě tu nechci.“

Vzlykot. Konečně vstala. U kredence leží otevřená bedna, připravená k přepravě nádobí. Každý talíř, každý hrníček včera pracně obalila novinovým papírem a pak uložila do dřevité vlny. Vzala teď první talíř (byl to vínově červený talíř se širokými zlatými okraji z její svatební soupravy), vytřepala jej z papíru a potom jím mrštila o zem. Střepey se rozlétly do všech koutů.

Díval se do její tváře, do té tak známé tváře, a pocítil lítost nad jejím zoufalstvím, které ji nutilo obracet se vůči neživým věcem místo vůči němu, a lítost nad tím, co udělal, že jí způsobil takovou ponižující a snad už navždy trvající bolest. „Přestaň,“ okřikl ji, když se chystala rozbít další talíř, „vzbudíš děti!“

6

Bylo teprve půl šesté. Zaparkoval před fakultou; mohl bych se zastavit na katedře, i když tam nemám co dělat (mé letošní přednášky

jsou odvolané, odcestoval jsem přece do Anglie), třeba tam najdu někoho známého, jenže skutečné známé nemám, nikdy mi na ně nezbyl čas; zato teď mi zbývá času tolik, že nevím, co s ním.

Přešel kolem fakulty, ale nevstoupil dovnitř, v půl šesté už stejně nikoho na katedře nezastihne. Na rohu ulice si v Potravinách koupil dvě housky, tavený sýr a sklenici meruňkového kompotu, kdyby ji přece jen někde zastihl.

Zmizela mu. Asi odjela, aniž mu o tom řekla, aniž on jí mohl oznámit, že se rozhodl zůstat.

Vrátil se do auta. Mohl bych se zastavit u otce, ale neměl bych tam stejně stání. Pojedu se ještě jednou podívat, jestli se nevrátila. Město bylo plné vlasatých holek. Spatřoval ji stále znovu. Holčičko, volal na ni, konečně jsem tě našel. Hledám tě už tři dny.

Ty jsi tady? Tys ještě neodjel?

Měl jsem odjet až zítra. Ale neodjedu!

Ty neodjedeš? A co uděláš?

Zůstanu tady. Nedokážu žít bez tebe.

Ty nechceš beze mě žít?

Představa toho roku mi připadala jako smrt. Jako temnota bez konce.

Tak tys tu zůstal kvůli mně, tys všeho nechal kvůli mně.

Poslal jsem telegram. Půl dne jsem smolil dopis, abych se nějak omluvil. Vymyslil jsem si nemoc a tragédii v rodině. Ale stejně jsem ztratil tvář.

To nevádí, já tě budu milovat i bez tváře. Já ti udělám novou tvář.

Nebylo to pro mě snadné. Celý život jsem po něčem takovém toužil, dělat za takových podmínek a s takovými lidmi. Ale stejně bych nedokázal pracovat, když bych tě nemohl vidět.

Tak proč jsi mě tam nevzal s sebou?

Ty bys jela? Vždyť tady máš muže!

Ty blázne, tam bych měla zase tebe!

Panebože, to mě nenapadlo.

Dojel před její dům. Ve schránce s bílým koněm uviděl obálku, kterou sem před dvěma dny hodil (*Ozvi se. Zavolej mi nebo napiš, musím s tebou mluvit!*).

Odjela. Proč by neodjela? Rozešli jsme se. Ale já ji neopustil, zůstal jsem tu a nemám nic před sebou. Nemám nikoho kromě ní.

Proč by tam se mnou nejela? Přes den by si chodila po obchodech anebo seděla v nějaké vinárně anebo spala, ji by to těšilo, jí by to stačilo, takový život, a já bych vydělal dost peněz, aby si mohla koupit všechno, co by se jí líbilo. Možná že mi zavolá dneska v noci. Ale do půlnoci je spousta času. Zajedu se zatím podívat do toho druhého bytu. Kdyby jela se mnou, dal by se ještě ten rok zachránit. Jenže nepojede, má tu muže a studia a tam by ji to za pár týdnů omrzelo. Stejně by odjela a já bych tam zůstal sám. Ale co budu dělat tady? Budu ještě někdy schopen zase pracovat tak, jako jsem léta pracoval?

Zastavil před parčíkem naproti domu s pekařstvím. Ve vzduchu tkvěla vůně teplého chleba, ale okno bytečku bylo zavřené (v tom horku by jistě měla otevřeno), na římse uvnitř stála váza se zvadlou kyticí karafiátů (kdo ji tam postavil, kdo jí přinesl květiny a kdy?).

Vešel do domu, zazvonil a čekal, zazvonil znovu, potom přiložil ucho ke dveřím a uslyšel teď zřetelně zevnitř tiché odkapávání vody.

Neměl kam jít, mohl zůstat tady, sednout si do auta a čekat; tady anebo kdekoliv jinde, ale neměl stání, nedokázal setrvat v nečinnosti a nedokázal se soustředit k nějaké smysluplné činnosti. Kousek odtud ležel ten hřbitov. Branka bylo otevřená, nejspíš ji nezamykali ani na noc. Hrob už zarůstal travou, náhrobní kámen byl jistě ten nejlacinější. Kdybych sem byl to odpoledne nešel (je možné, že se to přihodilo letos zjara?), kdybych tehdy Kamile jen trochu zalhal a řekl, že jsem tu byl, kolik bych si byl ušetřil větších lží, a zítra bych už odjížděl, zítra bych už vysedal v Londýně, celý život jsem k tomu směřoval, jel bych s Kamilou a s dětmi, žil bych jiný život. Je možné, že jediná chvíle rozhodla o mém osudu. Anebo

to bylo odedávna ve mně: potřeba vymknout se samozřejmé cestě vlastního života, touha rozmetat svůj klid, něco prožít, i kdyby mě to mělo zničit?

Domů přijel v noci, děti spaly a Kamila snad také. Byl by se rád podíval na své spící dcery, ale Kamilu by to možná popudilo. Jistě si myslí, že jsem byl u ní, že se vracím od té druhé. Vzal tiše za kliku od dveří pokoje, bylo však zamčeno.

Vstoupil do kuchyně; na podlaze stály polozabalené bedny, Kamila se jich ani nedotkla, snad čekala, že to uklidí sám, anebo dokonce čeká, že se rozmyslí a že přece jen odjedou.

Ano, ještě by mohli odjet, snad by ještě stále mohli: vytáhl ze skříně nafukovací matračku, nahustil ji a rozprostřel si na ni deky. Potom sundal z poličky telefonní přístroj a postavil si ho vedle matračky.

Ležel bez hnutí na nepřiliš pohodlném lůžku a čekal na zavolání, které nepřicházelo.

7

Ženy vycházely z pekařství (teprve půl šesté v třetí den mého anglického pobytu) a okno v přízemí bylo otevřeno. Ustrnul. Mohl to ovšem být jenom její muž anebo ten chlapík, kterému byt patřil, ale nedokázal ovládnout svoji netrpělivost. Vyskočil z auta, naštěstí jenom pět schodů, nestačil se ani zadýchat.

Měla na sobě jenom kombiné. „To jsi ty? Myslela jsem, že už jsi dávno odjel. Počkej, já se obleču.“

V jediné místnosti bylo nakouřeno a na stolku stály dvě prázdné skleničky od vína.

„Máš tu muže?“

„Ne, Igor tu byl. Stavěl se tu na půl dne. Jede točit do Itálie. Jela bych s ním, to si nedovedeš představit, jak bych s ním jela!“ Stála u otevřené skříně. „Vezmu si ty šaty od tebe. Ty z Anglie.“

Odešla do koupelny, ale nechala otevřené dveře.

„Kde jsi byla tak dlouho?“ zeptal se.

„V Benešově, nebo jak se to tam jmenuje. Musím taky někdy za Tomem, když je můj muž.“

Vrátila se oblečená do pestrých hadříčků z Carnaby. „Napiješ se vína? Igor mi přines takovou velkou flašku.“ Vytáhla ze skříně demižon opletený lýkem. „Jenže ty asi nebudeš chtít, když tu máš auto.“ Nalila sama sobě: „Jela jsem za ním, protože brečel do telefonu, jak se tam strašně nudí. Kdyby byl k něčemu a míň chlastal, měl by taky nějakej auták a moh by přijet on za mnou. Vždyť to je kousek. Jenže on nemá ani na autobus.“

Díval se na ni a mlčel. Byla krásná a chladná a cizí. Neprojevila ani stopu radosti nad tím, že ho vidí.

„Je to strašná nuda tam,“ mluvila, „celý dny v takovém hnízdě. Okna jsme měli na náměstí, ale na náměstí není nic, jenom autobusy. Vstávala jsem až v poledne, ale stejně se to nedalo vydržet. Byla bych odjela hned druhé den, ale řekla jsem si, že kdybych odjela, narazí si tam nějakou holku, nic jinýho se tam nedá udělat. Jak to, že ty seš tady?“

„Zůstal jsem, nejel jsem tam.“

„Tys tam nejel? Oni tě nepustili?“

„Ne, pustili by mě.“ A najednou, teď když měl vyslovit ten jediný skutečný důvod, zaváhal. „Chtěla jsi přece, abych tu zůstal.“

„Já že chtěla, abys tu zůstal? Počkej, jak to myslíš?“

„Chtěla jsi přece, abych neodjížděl, abych u tebe zůstal. Tu poslední noc, co jsme byli spolu, jsi řekla, že chceš, abych za tebou chodil, nebo že ty sama přijdeš za mnou – jen abych neodjížděl.“

„To že jsem řekla? Že já za tebou přijdu?“

„Ty už si to nepamatuješ?“

„Asi jsem to řekla, když ty si to pamatuješ. Asi jsem to tak cítila, takový věci se přece povídají.“

„Chceš říct, žeš to nemyslela vážně?“

„Přeci jsi kvůli tomu nezůstal tady! Když ti tam dávali místo a fůru prachů a když tam spousta holek a kluků čekala na tvoje přednášky.“

Mlčel.

„Tak proč jsi tu zůstal? Přece mi nebudeš vykládat, že ses na to všechno vykašlal, aby ses moh se mnou chodit milovat.“

„Myslel jsem, že mě máš ráda.“

„Ráda, ráda... A to sis myslel, že tě budu celej život milovat? Že tě budu milovat za to, že ses kvůli mně obětoval a zůstal tady?“

„Mám tě rád.“

„Seš nesnesitelně oddanej. Milovala jsem tě, protože jsem věděla, že odjedeš, že to všechno skončí. To si myslíš, že za mnou budeš chodit až do smrti? Že se na všechny vykašlu jenom kvůli tobě? To čekáš, že ze mne bude tvoje druhá věrná manželka?“

„Nic nemyslím. Nic od tebe nečekám.“

„Jsi blázen. Proč jsi neodjel? Zapomněl bys na mě, zapomněli bysme na sebe.“

„Nedokázal bych na tebe zapomenout!“

„To jsou kecy. Co si myslíš, že teď bude? Proč jsi neodjel, když jsi mi celou dobu vyprávěl pohádky o tom, jak se svou rodinkou odjedeš?“

„Měl jsem odjet. Chtěl jsem odjet, ale...“

„Seš blázen,“ přerušila ho, „ježíši, já tě nesnáším!“

Díval se do její chladné, dokonale nalíčené tváře, do kamenných očí, nenacházel v nich ani náznak radosti anebo aspoň pochopení. Kdyby tušila, že jsem zrušil nejen tu cestu, ale i celý svůj život, že jsem všechno opustil... Nejstrašnější je, že ji pořád miluju, chci ji, panebože, toužím po ní. Aspoň jednou s ní chci ještě být, když jsme spolu, je jiná, zapomene na svět, je moje, aspoň jednu noc, aspoň dneska, ať to není tak úplně beze smyslu, co jsem udělal. Naklonil se k ní, ale odstrčila ho. „Co je?“ zeptala se zlostně. „Sedni si zase. Poslouchej, mroži, něco ti povím. Je to od tebe hezký, že ses rozhodl tady zůstat, žeš mě tak miloval. Ale je to pitomost, chápeš to? Běž

ted' domů, sbal kufry a jed'. Máš přece pas? Vždyť já vím, máš to napsáno v pase, že můžeš jet. Tak se seber a jed'."

„Už je pozdě!“ řekl.

„Tak teda si jdi domů a obejmi svou drahou ženušku, jdi s holčičkama do kina, něco dělej – já tě tu nechci!“

„Dobře, já tedy půjdu.“ Pokusil se ji obejmout, ale ona ho znovu odstrčila.

„Já vím, co chceš. Chceš se loučit. Ale já už se s tebou rozloučila. Já už nemůžu. Byls na mě hodnej. Buď ted' taky hodnej a jdi. A už sem nechod'!“

„Jak chceš! Když si to přeješ, už mě neuvidíš.“

„Ano, když si budu přát, tak tě neuvidím. A když si to budu přát, tak tě uvidím. Uděláš všechno, co si budu přát. Seš tak hodnej, až se to nedá vydržet. Mám strach z tý tvý lásky. Je mi zle z tvý pitomý a oddaný lásky.“

„Dobře. Nepřijdu, ani když si to budeš přát. Už nikdy nepřijdu. Tušil jsem, že to nemá smysl, ale přesto jsem si myslel, že musím zůstat.“

„Nic jsi netušil, nic jsi nevěděl,“ okřikla ho. „A přijdeš, když budu chtít, přijdeš vždycky, když tě zavolám. Ale já ti nezavolám, protože pro mne tu nejsi. Už jsi odjel. Pro mě seš tam. Když chceš, já ti tam napíšu dopis. I když nesnáším psát dopisy. Ted' už jdi, jdi už!“ Přistoupila k němu, dlaněmi se opřela proti jeho ramenům, stoupla si na špičky, políbila ho na čelo a řekla tiše: „Tak jdi, když mě miluješ. Jdi, prosím tě!“

8

Ležel na nafukovací matračce (Jé, táto, ty jsi spal na matračce? Já tu chci spát s tebou.), v naprosté a temné prázdnotě, už nečekal na půlnoční zavolání, už na nic nečekal, už tu ani nemusel přespávat.

Ach, miláčku, říkáš mi takový krásný věci. Děláš mi samý hezký věci. Jsi tak hodnej. Nikdo na mne ještě nebyl tak hodnej. Mám tě ráda. Dneska tě mám ráda.

Proč se tak bála toho, že ji miluje, když pořád chtěla, aby ji miloval? Nedokázala unést skutečnou lásku. Dovedla těkat od jednoho člověka k druhému, povrchní bytost, která se nudila a velhávala se do velkých citů.

Miláčku, obejmi mě. Dneska cítím, jak mě objímáš. Chci, abys mě pořád takhle objímal. Víím, že mě miluješ. U tebe mi je dobře, ty mi děláš samý hezký věci a já tě za to miluju, já budu za to tvá, budu se s tebou milovat, budeme se milovat, až zešílíme.

Není to tak: milovala mě tak úplně jako já ji. Byla nemocná touhou po lásce, protože jí v životě poznala jen málo. Nikdo ji nikdy skutečně neměl rád, včetně toho jejího kluka, kterého si vzala za muže. Ale proč mě tedy zapudila?

Protože spolu nemůžeme žít. Víím to stejně dobře jako ona. Má pravdu. Nemůžeme spolu žít. Mohli bychom jenom pokračovat v tom, co bylo; ale mohli bychom v tom skutečně pokračovat? Ztratil jsem svoji rodinu – už jsem někdo jiný. Už bych byl jenom její a chtěl bych, aby byla jenom moje. Ale ona nedokáže někomu patřit. Nemohl bych s ní žít. Nevydržel bych to. Ale jak vydržím bez ní? A cítil, jak mu žal stoupá do hrdla, kdyby byl žena, plakal by; plakal bych jako ona té noci, co jsme spali v německém hotýlku, plakal bych, že jsem sám a opuštěný.

Proč jsem se tak snadno vzdal a dal se zahrnat jako malý kluk? Proč jsem sliboval, že odejdu, naprosto odejdu? Protože měla pravdu. Ale záleží na tom, že měla pravdu, když po ní toužím?

Bylo půl jedné v noci. Kdysi touto dobou chodíval spát. Umyl se, klesl vedle Kamily a okamžitě usnul.

Gumová matrace ho tlačila, hlavou se dotýkal sporáku. Budu na ni myslet, jako by se nic nestalo, jako bychom spolu stále chodili. Vráťím se na své místo v ústavu, budu zase normální člověk. Zavoláš

mi a já přijedu. Třeba uprostřed noci. Přijedu k tobě, vezmu tě do náruče, maličká, abys nebyla sama.

Ne, nic z toho se nestane. Jen pracovat budu. Neztratil jsem tak mnoho času. Ještě stačím udělat, co jsem chtěl. Ani o tom nevíš, co dělám. Ale ostatní to vědí, celý svět to ví a uznává. Sedím v hale stockholmské akademie a myslím přitom na tebe. Nasedám do letadla, prchám před novináři, jedu k tobě. Je noc, samozřejmě prší.

Miláčku, ty už nejsi mrož, seš kominík, budeme mít štěstí.

Náhle se kousek od něho s děsivým hřmotem rozezněl telefon. Rozespalý nahmatal potmě sluchátko.

„Jsi to ty?“ Poznal její hlas. Je to ona. Volá mě. Držel sluchátko v chvějících se prstech a mlčel.

„Mně je smutno,“ slyšel její hlas, „pouštím si rádio, ale...“

Odsunoval ji zvolna, vzdaloval ji od sebe. Jako by bylo nesmírně těžké, to sluchátko, držel je okamžik nad vidlicí a pak je pustil. Chvěl se na celém těle.

Telefon se znovu rozezněl. Za okamžik se vzbudí Kamila nebo děti. I když na tom nezáleželo. Ale nemůžu s ní mluvit, nemůžu za ní jet. Nemá to smysl. Vytrhl šňůru ze zdi.

Zaplavilo ho ticho. Ať volá, ať jednou já řeknu: nemá to smysl. Třeba mě začne znovu milovat, napadlo ho, když vidí, že už já nechci ji.

Zůstal ležet. Ležel tu, ačkoliv v duchu už klepal na její okno.

Viděl jsi to jezero? Pojed' do něho. Pojed' do něho i s autem. Pojedeme spolu po dně. Chci jet s tebou po dně jezera.

Ty pláčeš? Proč pláčeš? Měj rozum. Musíme se vrátit domů.

Je mi tak smutno, nikdo mě nemiluje. Nikdo mě nikdy nemiloval. Nechci být sama. Nechci zůstat tak sama.

Jedeme po hrázi, nad hladinou se vznáší mlha.

Zastav!

Ne, už jedeme.

Zastav. Já chci, abys zastavil. Já nechci jet dál. Já nechci jet zpátky. Chci zůstat tady!

Ale já musím zpátky. Nemůžeme tady zůstat. Měj rozum.

Já nechci mít rozum. Já nemusím zpátky.

Ty taky musíš zpátky. Máš tam domov. Máš tam muže.

A to mi říkáš ty?

Odpust'.

Jsi odporný, jak jste všichni odporní. Nech mě vystoupit a jed'.

Ne, pojedeme spolu! Maličká, rozložím ti sedadlo a spi! Já pojedu a ty spi!

Já nechci jet. Já nemám kam jet. Pust' mě, surovče! Ty ničemo! Pust' mě!

Ty pláčeš, proč pláčeš, vždyť nejsi sama, já jsem s tebou.

A najednou za plné jízdy rozevřela dveře a jediným skokem, nádherným plavým skokem se vznesla do mlhy, která se válela kolem nich, a on zaslechl jenom pleskavý pád a průrvou v mlze ji viděl, jak se ponořuje do průsvitné, do skleněné, průhledné vody, jak klesá ke dnu mezi medúzy, koníčky, oslnivě rudé korály a světélkující ohnivky, od jejich úst běžel proud duhových bublin a klesala stále rychleji k dosud neviditelnému dnu.

Vzbudil se. Nebyly ještě ani dvě hodiny – spal jen chvíli. Kvapně se oblékl.

Už zdálky spatřil, že její okno dosud svítí, modré stínidlo za žlutou roletou. Ulevilo se mu, podlehl pouze náladě vlastního snu, hnal se sem zbytečně, bylo by stačilo, kdyby jen zavolal. Stanul pod oknem a váhal, zda vůbec má zaklepat na sklo.

Zevnitř pokoje tlumeně zněla hudba, nebyla ani v nejmenším vhodná doba pro návštěvy, ale přesto se natáhl na špičky a zatukal na sklo.

Hudba umlkla, uslyšel mužský hlas, který cosi oznamoval anglicky nebo německy, nedokázal to rozeznat. Zaklepal znovu, uvnitř teď vládlo ticho, možná usnula, usnula při světle i hudbě, na tom by nebylo nic divného, anebo se urazila, pochopitelně že mu nebude otvírat okno, když zavěsil uprostřed její věty.

Odstoupil od okna, zkusil vzít za kliku – domovní dveře byly odemčené, pět schodů, tmavá zatuchlá chodba, zastavil se před jejími dveřmi a zazvonil.

Mně je to jedno.

Co je ti jedno?

Jestli žiju anebo ne. Já se smrti nebojím.

Zazvonil ještě jednou.

Jeď, jeď rychleji, miláčku.

Nemůžu jet, když mě líbáš na oči. Zbláznila ses? Vždyť se zabijeme.

Mně je to jedno! Viděl jsi to jezero? Pojeď do něho. Pojedeme spolu po dně jezera. Já nechci jet dál! Pust' mě! Ty ničemo! Ty surovče!

Je to nesmysl, řekl si. Takové řeči se vedou. Neměla k tomu ani nejmenší důvod. To ona vyhnala mě. Ona chtěla, abych odešel. Já si přál zůstat u ní.

Zvonil, teď už téměř bez přestání.

V tom to nebylo, kdo koho vyhnal, ale v tom, že už se nedalo pokračovat!

Kdosi v patře otevřel dveře. „Co se děje?“ křičel rozespálý hlas. „Zbláznili jste se? Mám na vás zavolat četníky?“

Stál opět před domem. Trucuje. Směje se mi, zatímco já hraju divadlo, je to přesně v jejím stylu, je přece herečka, nemám žádný důvod, abych dělal poplach.

Nemůžu přece nikomu říct, že se mi zdál sen, v němž jsem ji viděl, jak se topí, ale nemůžu také odejít. Co jestli spolykala nějaké prášky a záleží na každé minutě?

Jistě nepolykala prášky, nikdy jsem u ní neviděl ani jedinou tubu s nějakými prášky. A proč by to dělala? Neměla k tomu důvod. To spíš já, já bych k tomu měl důvod.

Náhle mu vytanula vzpomínka. Stál u dveří a zvonil, zatímco zevnitř trčel klíč. Třeba tam někoho taky má, a proto mě nechce pustit dovnitř. Jenže jí by to asi nevadilo a klidně by mě pustila dovnitř, hrdě by mi předvedla, jak rychle si dovede za mě opatřit

náhradu. Mohla také odejít a nechat rozsvícené světlo a zapnutý tranzistor, jestli byla rozčilená. Ale pokud byla rozčilená, mohla si něco udělat. Proč by si něco dělala, nestál jsem jí přece za to. Trčel bezradně před domem, mohl se pokusit vyrazit okno, ale jaký k tomu měl důvod? A vtom si vzpomněl na toho třetího, na něhož nikdy nemyslel, jehož podvědomě nebral v úvahu. Říkala: v Benešově, teď v noci tu vzdálenost urazím za chvíli, za devadesát minut budu zpátky s klíčem.

Řítil se po pusté silnici. Jsem blázen. Třeba tam přece jen někoho má a já na ni přivedu jejího manžela. Zhrzený a žárlivý milenec přivede zcela nežárlivého manžela. Anebo tam není, a pak budu vypadat ještě směšněji. Anebo tam skutečně leží a něco si udělala, a v tom případě jsem měl raději vyrazit okno a neztrácet čas touhle jízdou.

Neleží tam, neudělala si nic, neměla k tomu důvod. A co když jsem ji k tomu dohnal? Rozrušil jsem její svět právě tak jako ona můj. V jejím světě bylo místo pro spoustu slov i citů, které se neměly brát vážně. Co když jsem ji zničil tím, že jsem vzal opravdově to, co se nemělo brát opravdově?

Opravdově? Vždyť jsem ji celou dobu zapíral! Byl jsem k ní hodný a občas snad i štedrý – vytušil jsem, že ji tím k sobě připoutávám. A protože jsem ji chtěl stále víc, stupňoval jsem svoji dobrotu až k sebeobětování a měl jsem občas povznášející pocit, že jsem skutečně obětavý a nezištný. Ale přitom jsem ji nechtěl vpustit natrvalo do svého života, chtěl jsem se s ní milovat, ale ne s ní žít. Musela to poznat; v tom německém hotýlku, když se uprostřed noci rozplakala, pochopila, že ji jen chci jako všichni ostatní a že moje slova i skutky byly jen způsob, jakým jsem ji dostával.

Ale pak mi nemohla ani uvěřit, že jsem se rozhodl zůstat kvůli ní, musela si myslet, že se ji jen chystám dovléct na břeh dalšího jezera, kde ji zase opustím.

Vracel se ku Praze, jak nejrychleji bylo v silách jeho stroje. Mladík po jeho boku dřímá. Když ho přepadl v hotelu (nedokázal si v rozčilení vybavit jeho jméno, a potom, když se konečně dostal na jeho pokoj, nemohl ho dlouho probudit), nebyl schopen pochopit, co od něho požaduje. Večer předtím pil (jako ostatně asi každý večer) a ještě se neprobral z kocoviny. Nakonec se dal naložit do auta, kde zase usnul.

Ted' otevřel oči a řekl: „Tak vy jste ten David, ona Iva o vás někdy mluví. Říkala, že jste na ni hodnej. To je od vás hezký. Ona to potřebuje, ona je jako malá a potřebuje, aby na ni lidi byli hodný. Kdyby byla jiná,“ pokračoval s náhle procitlou sdílností, nejspíš o tomto tématu v poslední době často uvažoval, „asi by mě štvalo, že si od vás bere ty věci. Ale ona je jak malá a já vím, že když to od vás veme, nic si přitom nemyslí.“

„Ano, určitě,“ řekl rychle, „znáte se už dlouho?“

„Sedm roků. Ona se vždycky kamarádila spíš s klukama, ale já vím, že jí můžu věřit. Když mi někdy chce něco zalhat, hned to na ní poznám.“

„Ano,“ řekl s ustrnutím, „ona je skutečně jako malá.“

„Ted' se někdy nevidíme třeba celej měsíc, já jsem na zájezdech a v létě, to ona zase jede někam ven. Letos jsme chtěli jet spolu jen tak na puťák po Čechách, ale pak dostala pozvání od nějaký kamarádky do Anglie, tak jela tam. Ona miluje cizí země. Nevím, jestli jsem vám dobře rozuměl, ale jestli si myslíte, že si něco udělala, a myslíte si to jenom proto, že vám napřed volala a pak neotvírala, tak jste se zbytečně polekal, ona jenom spí.“ Zavřel zase oči. „Určitě jste se zbytečně obtěžoval, ona si nic neudělá. Já už ji znám, když byla malá holka. Vždycky, když jsme se pohádali anebo když jsem nechtěl zrovna to, co chtěla, tak vyhrožovala, že si něco udělá, a nikdy si nic neudělala. Jen jednou,“ vzpomněl si, „to se pořezala,

možná že jste si všiml na ruce, ale to jí skutečně ublížili, to jí nějaké mizera ublížil. Ale teď, jaké by měla důvod?“

„Ano,“ a projel kolem hřbitova a viděl už ve světle luceren koruny stromů v parčíku a zastavil před pekařstvím. V okně stále ještě hořela lampa s modrým stínidlem.

„Je to od vás strašně obětavý, že jste se v noci takhle obtěžoval,“ mladík zřejmě čekal, že ho teď opustí, protože koneckonců co by tu dělal, když je tu on – její manžel.

„Já bych šel s vámi, jen abych viděl, že se jí skutečně nic...“ navrhl rychle. „Počkám třeba za dveřmi.“

„Samozřejmě, vždyť vás přeci volala.“ Chvilí šmátral v kapse a potom dlouho, neuvěřitelně dlouho se snažil zasunout klíč do zámku. Konečně se dveře otevřely, mladík vstoupil první a on ho následoval do předsínky.

Znal trochu zatuchlý pach toho pokoje (pach kůží na bubnech, prachu a nevětraných zdí), jeho čich však zachytil ještě jiný, sotva postřizitelný, ale jemu dobře známý zápach. Sevřela ho úzkost.

Z pokoje se ozval výkřik. Vstoupil do dveří a nejprve zahlédl, jak se mladík zády opírá o skříň a jeho tvář byla mrtvolně bledá, potom teprve spatřil ji. Ležela na gauči (na tom gauči, na němž se spolu milovali, na němž se k zešílení a k nevědomí milovali) v těch samých šatičkách, které si odpoledne před ním oblékla, ležela nehybně – s očima dokonale upravenýma. Černé stíny na víčkách (lahvičku té černé barvy kupovali spolu v Carnaby) a pečlivě obtažené a domalované brvy. Teprve pak pohlédl na zem a spatřil to, co již rozpoznal čichem, velkou, rozteklou tmavou skvrnu, která dosud neoschla, ještě se zcela nevčila do sešlapaného koberce.

„Sovičko, sovičko!“ křičel ten mladík. „Cos to udělala, cos mi to udělala!“ Potom se obrátil k němu. „Vy jste přece doktor, anebo něco takového, říkáte, že jste doktor!“

A on tedy obešel krvavou kaluž, i když věděl, že to je marné, a dotkl se dlaní jejího bílého a nečekaně obnaženého čela. Její levá

ruka, jak si teď všiml, visela bezvládně přes okraj gauče a byla zohavena dlouhou zčernalou ranou. Břítva ležela na židli potřísněna krví.

Odstoupil opět od ní. Její šedomodré oči, oči barvy břidličnaté hlíny, se zdály ještě hledět k němu, a ani teď se nedožadovaly ničeho. Ústa byla sešklebena do bolestné grimasy a nos vystoupil z náhle pohublé tváře. Díval se na ni, lpěl pohledem na té tváři a zvolna ji poznával, bílé vysoké čelo, oči, celou tvář – teď, když zmrtvěla a ustrnula, ji náhle poznal – tu podobu.

„Co tak stojíte?“ (Jak dlouho už na něj křičel?) „Copak se nedá nic dělat?“

Konečně se vzpamatoval. A naklonil se tedy nad ni a opět jí zatlačil oči.

10

Policie odešla, lékař přijel a odejel, mrtvou už přikryli špinavým prostěradlem. Měl by snad něco udělat s tím chlapcem, který seděl na židli a vzlykal, ale co mohl pro něho udělat po tom, co, i když zatím ještě utajeně, způsobil?

Prošel hloučkem lidí, kteří se kupili před domem, těsně za jeho autem stál žlutý pekařský vůz, z něhož vynášeli chléb. Připadlo mu, že nemůže odjet, ještě musí něco podniknout.

Vzcházel nádherný, slunný a vlahý, spíše už podzimní den, den jako stvořený k tomu, aby si spolu vyjeli z města ven, aby se hnali po ovlhlé silnici vltavským údolím mezi žlutými stráněmi a zrudlými skalisky.

A náhle ji spatřil, jak v oslnivém světle kráčí po břehu, nebyl to břeh toho jezera, ale břeh Doveru, ten poslední den, kráčeli spolu k lodi a ona se smála, protože jeho náhle postříkala vlna: můj mroži, teď tě miluju, jsi skutečný, mokřý mrož, šla proti němu, běžela proti

němu: krásná, žádoucí, milovaná, jediná bytost, kterou kdy vášnivě miloval, o níž věřil, že ji miluje, pro kterou se byl ochoten vzdát všeho, kterou skutečně miloval tak, jak dovedl, neboť jinak neuměl, poslední den, co byli spolu, ještě ji mohl zadržet, a vtom spatřil, jak se z moře řítí velkolepá a příšerná – jakoby namalovaná – vlna, a vykřikl hrůzou, neslyšela ho však, nemohla ho slyšet, běžela, nic netušící, směrem k němu, neboť ho dosud milovala, v tu chvíli ho ještě milovala a chtěla být s ním, a on pochopil, že buď jí poběží vstříc a zahyne spolu s ní, anebo musí uhnout, musí se neprodleně vrhnout směrem ke skalám, a v náhlém hnutí pudu sebezáchovy se několika zběsilými skoky dostal nahoru na kamenný útes a vtom už jej zaslechl nad hřměním vln: její výkřik, a pak už zněl jen dunivý rachot té vlny, a když se ohlédl, uviděl jen pustý břeh, písek, holé kameny.

Před pekařstvím teď zastavila černá pohřební limuzína a z ní vystoupili tři černí muži, tři havrani, otevřeli zadní dvířka vozu, vysunuli rakev a potom i s rakví stoupali po pěti schodech domu.

Žil jsem si ve svém vykachlíčkováném světě, zaplněném těly umírajících psů a bezvědomých myšáků, ve světě strukturních vzorců, torzních vah a odstředivek, ve světě s krví oddělenou od těl a těl oddělených od života i od smrti, ve světě, kde se hovořilo vlastním jazykem a kde platily jiné zákony a jiná logika, a ta mi dovolila, že jsem si umanut vztahovat ruce proti samé smrti. Ale smrt na mě vpadla z toho skutečného světa, kde se nespočítatelně žilo, milovalo, žárlilo, trpělo a kde se ještě mohla objevit nečekaná a zoufalá beznaděj.

Vrátil se až pod otevřené okno bytu, kde ještě stále ležela. Vtom zevnitř zaznělo těžké klapnutí dřevěného víka, potom uslyšel dupot, který se blížil, jako by směřoval k němu, jako by teď kráčeli přímo k němu. Odtrhl se od zdi a dal se na útěk ke svému autu.

Jenom mít jediné místo, kam bych mohl jet. Něco, co bych mohl vykonat.

Snad by měl opatřit nějaké květiny anebo věnec.

Dám jí udělat věnec z růží.

Dojel ke květinářství, ke svému známému květinářství, a když spatřil za pultem známou, ošklivou a obrýlenou tvář (vlasý jí trochu dorostly), pocítil úlevu.

„Můžu si u vás také objednat věnec?“

„Věnec?“ zdálo se, že ji to překvapilo. „Ano, my vám ho dáme udělat. Dokdy ho potřebujete?“

Vlastně nevěděl, kdy bude pohřeb, jestli se vůbec dozví, kdy a kde se bude konat.

„Do tří dnů.“

„Ano,“ vytáhla ze zásuvky jakýsi bloček, „já vám napíšu objednávku.“

„Chtěl bych, aby byl z růží.“

„Dobře, já vám to napíšu. Jaký budete chtít nápis?“

Ano, nápis, uvědomil si, protože objednávám věnec, skutečný věnec na skutečný pohřeb a věnec má mít nápis: ODPOČÍVEJ V POKOJI anebo NIKDY NEZAPOMENU! anebo ODPUSŤ, NEVĚDĚL JSEM, CO ČINÍM. A najednou mu připadlo, že by to bylo zbytečné a nevhodné gesto, posílat věnec se stuhou anebo i bez stuhu. Jakým právem se chci ještě teď připomínat?

„Promiňte, možná že si to ještě rozmyslím, že si vezmu jenom obyčejné květiny. Vezmu si jenom tak kytici růží.“ A ukázal na vázu s růžemi.

„Zase všechny?“ zeptala se a on byl rád, že i ona si pamatuje jeho.

„Ano, prosím vás.“

Vytáhla růže z vázy, byla to velká kytice žlutých, bílých a rudých květů.

„Ale říkal jste až za tři dny,“ upozornila ho. „Mohla bych vám dát poslat čerstvé.“

„Ano, to máte pravdu.“ Náhle si na něco vzpomněl. Na dávný, neuskutečněný nápad. „Ale zabalte je stejně.“

Díval se, jak připravuje kytici. Jen aby teď nikdo nepřišel, co bych si počal s tak velkou kyticí růží?

Vzal ji od ní, zaplatil a kytici jí opět podal. „To je pro vás!“ Díval se na její ošklivou, trochu uhrovitou tvář s načervenalou bambulkou nosu.

Zrudla a zavrtěla hlavou. „To od vás nemůžu vzít.“

„Můžete.“

Váhala okamžik. „Vám někdo umřel?“ zeptala se tiše. „Někdo, koho máte rád?“ Vzala si od něho kytici, položila ji na pult. Pohlédla ke dveřím a rychle vyšla zpoza pultu. Byla malá, teď, když stála těsně před ním. Vypjala se povědomým pohybem na špičky a letmo ho políbila na čelo.

V tom okamžiku, kdy se ho dotkly její rty, ucítil, jak se v něm uvolňuje jediný obrovský balvan bolesti, ještě okamžik a sesuje se a pohrbí ho: vrátit se, vrátit se, ale kam a ke komu, někam do dětství, k matce, která mě ani nemiluje, a žebronit: ještě chvíli u mne zůstaň, prosit o jediné pohlazení; a cítil, jak ho rozechvívá žal, jak mu stoupá do hrdla zapomenutý pláč, a otočil se a vyšel z krámu co nejrychleji, i když vlastně neměl kam jít.

/1972/

Autorova poznámka

Milostné léto jsem dopsal roku 1972, v době, kdy jsem u nás nesměl publikovat. Bylo jedním z prvních titulů samizdatové Edice Petlice, kterou řídil Ludvík Vaculík. V roce 1973 román vydalo v německém překladu nakladatelství C. J. Bucher v Lucernu. Česky byl prvně publikován v Sixty-Eight Publishers manželů Škvoreckých v Torontu. Román pak vyšel ještě anglicky, čínsky, dánsky, holandsky, chorvatsky, maďarsky, v několika dalších vydáních v Německu, norský, persky, řecky, slovinsky a švédsky.

Pro toto vydání v Nakladatelství Academia jsem text znova několikrát prošel a provedl v něm některé drobné úpravy a škrty.

/prosinec 2010/

Ivan Klíma
Milostné léto

Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 22. 5. 2020

ISBN 978-80-274-0830-6 (epub)
ISBN 978-80-274-0831-3 (pdf)
ISBN 978-80-274-0832-0 (prc)